

ЗВІТ

про проведення оцінки фінансового менеджменту в Верхіївській об'єднаній територіальній громаді Чернігівської області

Підготовлено: групою аналітиків «Центру інформаційних та аналітичних технологій» під керівництвом провідного фінансового аналітика, консультанта з питань управління місцевими бюджетами
Гарбар В.В.

В рамках пілотного проекту «U-LEAD withEurope» «Financial management assessment in amalgamated hromadas», який фінансується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH GIZ

Усі права захищені. Жодна частина публікації не може бути відтворена, перекладена, адаптована, збережена в пошуковій системі або передана будь-якою формою або будь-якими засобами без попереднього дозволу від «U-LEAD withEurope».

Зміст

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОТГ	4
1.1. Інфраструктура та соціально-економічні показники	5
1.2. Організаційна структура органів місцевого самоврядування	11
2. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ	14
3. БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ	17
3.1. Оцінка рівня автоматизації бюджетування	17
3.1.1. Дохідна частина бюджету	17
3.1.2. Видаткова частина бюджету	20
3.2. Оцінка відповідності процесів планування та виконання бюджету нормам законодавства	23
3.3. Прозорість бюджету та залучення громадськості	26
3.4. Оцінка якості планування та виконання бюджету	27
3.4.1. Аналіз структури бюджету ОТГ	27
3.4.2. Аналіз видаткової частини	34
3.4.3. Аналіз доходної частини бюджету	39
4. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ	46
4.1. Управління земельними ресурсами	46
4.2. Управління підприємствами комунальної форми власності	49
4.3. Управління капіталовкладеннями об'єднаних територіальних громад	54
4.4. Оцінка енергоефективності будівель, котрі утримуються за рахунок бюджету ОТГ ..	55
5. Організація закупівель	57
5.1. Процедура організації закупівель за бюджетні кошти в ОТГ	57
5.2. Аналіз закупівель головних розпорядників Веретіївської міської ради згідно даних розміщених на порталі Prozorro	60
6. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	65
6.1. Оцінка організації внутрішнього регламенту роботи	65
6.2. Ведення бухгалтерського обліку матеріальних та нематеріальних активів	66
6.3. Оцінка доходів, одержаних в негрошовій формі та доходів отриманих за дорученням фізичних та юридичних осіб	67
6.4. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості	68
6.5. Контрольно-ревізійні заходи та внутрішній контроль	68
6.6. Автоматизація ведення бухгалтерського обліку	68
6.7. Своєчасність подання фінансової звітності місцевими органами влади та розпорядниками коштів	69
7. ВИСНОВКИ ТА ПЛАН ЗАХОДІВ З УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ОТГ	71

ПЕРЕДМОВА

Програма «U-LEAD з Європою» сприяє створенню системи багаторівневої системи управління, яка є прозорою, підзвітною та реагує на потреби населення України. Програма спільно фінансується Європейським Союзом та його країнами-членами Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією. Ціллю компоненту I, який реалізується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, є посилення спроможності ключових суб'єктів на національному, Регіональному та місцевому рівнях з метою впровадження реформи регіональної політики та децентралізації.

Сприяння покращенню фінансового менеджменту в територіальних громадах є одним із пріоритетних завдань Програми (компонент I). Для пошуку найбільш ефективних шляхів реалізації цього завдання, ініційовано проведення оцінки ефективності системи управління фінансами в об'єднаних територіальних громадах (далі - ОТГ). В процесі оцінки передбачалось на основі вивчення фінансових та бюджетних документів, регламентів та процедур в ОТГ, дослідити якість управління в громаді, встановити ступінь дотримання нормативних процедур та правил, виявити ймовірні системні проблеми з метою розробки практичних рекомендацій щодо покращення існуючої системи управління фінансами в ОТГ, а також вирішення можливих недоліків й мінімізації ризиків фінансового управління для підвищення фінансової спроможності ОТГ та посилення орієнтації діяльності органів місцевої влади на максимально повне задоволення потреб громади.

Метою підготовки звіту є надання допомоги керівництву Вертіївської ОТГ Чернігівської області в пошуку шляхів удосконалення управління фінансовими ресурсами громади, оптимізації бюджетних коштів та підвищення фінансової спроможності ОТГ в середньо- та довгостроковій перспективах.

Очікується, що дотримання керівництвом громади розроблених за результатами оцінки рекомендацій сприятиме як покращенню управління фінансами в ОТГ, так і досягнення стратегічної мети розвитку громади. В результаті Вертіївська ОТГ стане ще більш сприятливою як для проживання мешканців, так і для створення й розвитку бізнесу.

У рамках партнерства із Програмою «U-LEAD з Європою» та за організаційної підтримки Чернігівського відокремленого підрозділу Центру розвитку місцевого самоврядування, ТОВ «Центр інформаційно-аналітичних технологій» здійснено комплексну оцінку організації фінансового менеджменту в Вертіївській об'єднаній територіальній громаді Чернігівської області у 2017-2018 роках за такими напрямками:

- стратегічне планування;
- планування та виконання бюджету;
- управління доходами та видатками бюджету;
- бухгалтерський облік та управління активами громади;
- правильність проведення тендерних процедур;
- інформаційно-аналітичне забезпечення в громаді.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОТГ

Відповідно до статті 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» на сесії Вертіївської сільської ради прийнято рішення №2/13/VII від 30.09.2016 р. «Про добровільне об'єднання територіальних громад». 25.10.2015 р. проведено перші вибори до Вертіївської сільської ради.

В 2015р. уВертіївську об'єднану територіальну громаду (ОТГ) внаслідок об'єднання увійшло 2 сільські ради, а саме:

1. Вертіївська сільська рада;
2. Малокошелівська сільська рада.

До складу Вертіївської ОТГ входять наступні населені пункти:с. Вертіївка, с. Бобрик, с. Каблуки, с. Кардаші, с. Низи, с. Радгоспне, с. Титівка, с. Холявки, с. Хомине, селище Юність, с. Мала Кошелівка, с. Березанка, с. Велика Кошелівка, с. Дуболугівка, с. Заньки, с. Черняхівка, с. Лісове.

Загальна чисельність населення сільських рад станом на грудень 2018р. склала 5 110 ос.

Центр громади - с. Вертіївка, Ніжинського району, Чернігівської області, знаходиться на відстані 15 км. від м. Ніжин. Загальна площа Вертіївської ОТГ - 273,79 км².

04.07.2017р.Вертіївськасільська рада прийняла рішення «Про надання згоди на добровільне приєднання територіальних громад до Вертіївської об'єднаної територіальної громади»¹, відповідно до якого у грудні 2018 р. відбулося приєднання ще 5-х сільських рад:

1. Березанська сільська рада;
2. Великокошелівська сільська рада;
3. Дуболугівська сільська рада;
4. Заньківська сільська рада;
5. Черняхівська сільська рада.²

Загальна чисельність населення приєднаних сільських рад – 1928 ос.

Географічне розташування Вертіївської ОТГ

Об'єднана територіальна громада розташована на півдні Чернігівської області Ніжинського району. По території Вертіївки протікає річка Крутоносівка. с. Вертіївка - адміністративний центр громади, знаходиться на відстані 70 км. від обласного центру - міста Чернігова, від столиці України - міста Києва - 140 км.

Вертіївська ОТГ

Вертіївська ОТГ на карті Чернігівської області

Вертіївська ОТГ на карті України

¹https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/2cc4d61b7bb30c357908eb455041f16d.pdf

²<https://vertiivska-gromada.gov.ua/pasport-gromadi-09-51-01-30-05-2016/>

1.1. Інфраструктура та соціально-економічні показники

Дорожня інфраструктура:

Загальна протяжність автошляхів з твердим покриттям у 2017р. становила 5,5 км., у 2018 р. - 5 км.³

Мережа доріг Вертіївської ОТГ розвинута, але потребує капітального та поточного ремонту, побудови доріг для сполучення з адміністративним центром громади. Якщо на території села Вертіївка, стан доріг можна назвати як добрий та задовільний, то на решті території громади – незадовільний.

В 2017 р. проведено капітальний ремонт проїзної частини автомобільних доріг сумарною довжиною – 3,455 км. та загальною вартістю – 4 356,806 тис. грн..⁴ На 2018 р. згідно Програми соціально-економічного розвитку заплановано поточний ремонт ґрунтових доріг на території Вертіївської ОТГ, капітальний ремонт дорожнього покриття с.Вертіївка сукупною протяжністю 2,674 км. та поточний (ямковий) ремонт дорожнього покриття в с. Вертіївка.⁵

Згідно «Програми економічного і соціального розвитку Вертіївської сільської ради на 2018-2020 роки» проведення будівництва, ремонту та реконструкції дорожнього покриття заплановано до 2020 року включно.³

Мережа закладів, котрі утримуються за рахунок бюджету Вертіївської ОТГ

Для забезпечення управління комунальним майном прийнято рішення від 27.12.2016р. «Про затвердження Програми управління комунальним майном об'єднаної територіальної громади Вертіївської сільської ради на 2017-2019 рр.». На сайті громади оприлюднено лише рішення про її затвердження та відсутній текст самої програми.⁶

З метою забезпечення повноти та достовірності даних бухгалтерського обліку та перевірки фактичної наявності активів та стану розрахунків, щорічно проводиться повна інвентаризація основних засобів, запасів, грошових коштів, інших активів і зобов'язань.⁷

Порівняно з мережею одержаною при створенні ОТГ в 2015 р., ліквідовано школу I-II ступеня у зв'язку з малокомплектністю (12 учнів), закрито 2 заклади культури та створено 2 заклади пожежної безпеки.

Станом на 2018 рік, за рахунок бюджету Вертіївської ОТГ утримуються: 4 фельдшерсько-акушерські пункти, 1 амбулаторія, 1 школа I-III ступенів, 1 ДНЗ, 3 заклади культури, 2 заклади протипожежної охорони.⁸ В загальноосвітньому навчальному закладі I-III ступеня проведено капітальний ремонт, відкрито кімнату відпочинку, оновлено матеріально-технічну базу. 12 кабінетів та класних кімнат оснащені мультимедійним обладнанням. Станом на 01.09.2017 р. закуплено 2 сучасних кабінети хімії та фізики – мультимедійне та лабораторне обладнання. Для оптимізації освітньої мережі, закуплено шкільний автобус.

Нормативна наповнюваність школи I-III ступенів (по Паспорту закладу) – 510 учнів. Фактична наповнюваність навчального закладу в 2018 році – 300 учнів, що складає 59% нормативної наповнюваності школи. Отже, громада має можливість оптимізації навчальної мережі сіл, котрі планують приєднання, шляхом довозення учнів в основну

³https://rada.info/upload/users_files/04414313/354a825fe16a2b9db1318bcabace1c46.pdf

⁴https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/46b109e38df38ac4ef7060a1c8e9d3e6.pdf

⁵https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/9aa58b27b8f07f7ad43d48c90714d3ea.pdf

⁶https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/fefc9f922012fa65c54104be2deb56d8.pdf

⁷https://rada.info/upload/users_files/04414313/763a15da7f1038d51bbbb4e29f3a9756.pdf,

https://rada.info/upload/users_files/04414313/09f96e5f1e9be7ad0def1dfd7c2bea87.pdf,

https://rada.info/upload/users_files/04414313/99c81b6e650c8b80a4acfb3041bcd985.pdf

⁸На основі порівняння - та наданий «Середньостроковий план стратегічного розвитку Вертіївської ОТГ»

школу громади. За рахунок, оптимізації шкільної мережі у приєднаних селах, громада отримає додаткові кошти, що дасть можливість у тому числі залучити до роботи викладачів з вищою кваліфікацією.

Наявність фахових викладачів, оновлення матеріальної бази та навчального обладнання школи, може підвищити якість освіти дітей Вертіївської ОТГ

У 2017 році відвідуваність дошкільного навчального закладу становила 111 дітей, у 2018 р. – 115 дітей, при нормативній наповнюваності ДНЗ – 115 дітей. Отже, заклад заповнений на 100%. У ДНЗ «Колос» закуплено нові ліжка, посуд та іграшки. Нестачу місць у ДНЗ планують ліквідувати за рахунок відкриття додаткових груп в приміщенні котре знаходиться через дорогу від існуючого ДНЗ.⁹

Надання медичних послуг передано для обслуговування районом. В ОТГ відсутній сімейний лікар. Працює Вертіївська амбулаторія загальної практики сімейної медицини, лікарів котрої забезпечують високою оплатою праці та наданням житла.¹⁰

У Вертіївській ОТГ громаді планується будівництво Амбулаторії загальної практики сімейної медицини (на 3-4 лікарів) по вул. Шевченка, 25, в с. Вертіївка за рахунок коштів субвенції з державного бюджету та співфінансування з місцевого бюджету.¹¹

9.12.2016 р. прийнято рішення «Про створення місцевої пожежної команди місцевої пожежної охорони Вертіївської сільської ради».¹² 31.08.2018 р. у Вертіївській ОТГ відкрито пожежне ДЕПО підрозділу місцевої пожежної охорони.¹³

Вертіївська громада стала однією з переможців відбору Програми «U-LEAD з Європою» для надання допомоги на модернізацію та створення Центру надання адміністративних послуг. Тож невдовзі у громаді з'явиться сучасний ЦНАП.¹⁴ На час відвідування громади у приміщенні приміщенні майбутнього ЦНАПу тривали ремонтні роботи.

Керівництвом Вертіївської ОТГ було проведено переговори про відкриття відділення банку на території громади. На даний час банківські установи відмовились від реалізації такої пропозиції, однак ведуться більш успішні переговори з «Новою поштою» щодо оренди комунального майна для відкриття відділення компанії.

Відповідно до рішення № 47 Вертіївської сільської ради від 15.11.2018 р. визначено перелік об'єктів комунальної власності Вертіївської сільської ради, що підлягають приватизації.¹⁵

На сайті Ніжинського центру зайнятості розміщена інформація про комунальне майно доступне для оренди.

⁹<https://www.youtube.com/watch?v=E4Y0uo3i0R0>

¹⁰<https://vertiivska-gromada.gov.ua/news/1543320432/>

¹¹<http://cg.gov.ua/old/docs/1/2018/11/935513.doc>

¹²https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/1655ff3761ab20a895b1d3fbba2ebc48.pdf

¹³<https://otg.cn.ua/2018/09/02/news-gromady/news-vert/vertiyivska-otg-zi-svoyim-pozhezhnym-depo/>

¹⁴<https://otg.cn.ua/2018/07/30/news-gromady/news-vert/u-vertiyivskij-otg-takozh-bude-tnap/>

¹⁵<https://vertiivska-gromada.gov.ua/news/1542722692/>

Також в 2017 р. у комунальну власність та в оперативне управління Вертіївської сільської ради було прийнято районний військово-історичний музей імені М.П. Кирпоноса.¹⁶ 18.07.2017 р. прийнято рішення «Про реорганізацію районного військово-історичного музею імені М.П. Кирпоноса», у зв'язку зі зміною виставкового простору, а саме - заміну фігуруючої частини експозиції (радянська історія) на нову - історія розвитку села Вертіївка, його вікових традицій, особливостей.¹⁷

Отже, у Вертіївській ОТГ оптимізована освітня мережа Вертіївської ОТГ, однак наявна необхідність розширення дошкільного навчального закладу. У громаді працює 3 будинки культури та 4 бібліотеки. Враховуючи те, що будинки культури не використовуються 7 днів на тиждень, творчий підхід до використання будинків культури, наприклад, за рахунок впровадження роботи творчих гуртків, може надати додатковий дохід для їх утримання. Розміщення мережі бібліотек у закладах культури, зменшить витрати на утримання мережі за рахунок економії коштів на опаленні приміщень.

З метою отримання додаткових надходжень до бюджету, виконавчий апарат Вертіївської сільської ради проводить щорічну інвентаризацію наявних активів та робить спроби додатково здавати в оренду наявне комунальне майно. Новина про продаж об'єктів комунальної власності висвітлена на сайті громади. Детальніший аналіз ефективності утримання мережі закладів описано в розділі 3.

Підприємницька діяльність на території ОТГ¹⁸

На території Вертіївської ОТГ працює 5 сільськогосподарських підприємств, а саме: ТОВ «Ніжин-агро», ТОВ «Аграрні інвестиції», ПП «Північ агро», ФГ «Віва-плюс», ТОВ «Дружба-нова».

Також на території громади розташовані та працюють промислові підприємства:

- ДП «Вертіївське лісництво» - заготівля деревини, упорядкування лісових масивів;
- ПП «Агротехсоюз» - продаж та обслуговування сільськогосподарської техніки;
- ТОВ «Украгросресурс» - відновив роботу по виробництву та реалізації цегли;
- «Ніжинське райагролісництво» - реалізація лісгосппродукції;
- Філія «Вертіївська ДЕД» - обслуговування та ремонт дорожнього покриття;
- ТОВ «Ніжинський м'ясокомбінат»;
- ПрАТ «Ніжинське заводоуправління будматеріалів»;
- ТОВ «Ніжинська лабораторія скануючих пристроїв»;
- ПАТ «Чернігівгаз».

Розпилюванням та реалізацією деревини займається 5 приватних підприємців.

Паливно-мастильні матеріали реалізують: ТНК, в с. Вертіївка, ТОВ ВКФ «Агронафтопродукт» в с. Яблунове, Автобансервіс «КЛО», АЗС в с. Мала Кошелівка.

У сфері торгівлі є 1 мінімаркет в центрі с. Вертіївка (10 робочих місць), 3 магазин продовольчих товарів (с. Вертіївка, (5 роб.місць); с. Бобрик (2 роб.місця); с. М.Кошелівка (2 роб.місця), 3 магазини промислових товарів (с. Вертіївка (2 роб.місця); галантерея (1 роб.місце); «Агромагазин» (1 роб.місце); кіоск та 2 торговельних лотка.

Сфера розваг представлена: кафетеріями «Пролісок» (4 роб.місця); «Закусочна» (2роб.місця); «Лада» (4 роб.місця); «Темп» (6 роб.місця); «Росіч» (2 роб.місця); бутербродною(4 роб.місця) та кафе-бар «Могорич» (8 роб.місця).

¹⁶https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/d328f1c22ea566e3f599c5efab4f7044.pdf,
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/a582dbd7f03f5969ad7a230802a6db04.pdf

¹⁷https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/a9c16cdd9687fae95a441d77a6f92217.pdf

¹⁸«Середньостроковий план розвитку Вертіївської об'єднаної територіальної громади на 2016-2020рр.»

Щодо сфери туризму, то в ОТГ є 1 готель (на 8 роб.місць).

Послуги в сфері житлово-комунального господарства надає КП «Альянс».

На території Вертіївської ОТГ проходить залізнична лінія Ніжин - Чернігів та розташовано залізничний вокзал, робота котрого забезпечує 10 робочих місць.

Разом з тим у громаді відсутні установи, які б надавали фінансово-банківські послуги, що негативно позначається на фінансовій інклюзії мешканців ОТГ.

Соціально-демографічний стан громади

З 2018 року з'явилась тенденція до зростання кількості населення в ОТГ. Якщо в 2015р. чисельність постійного населення становила – 5 082 ос. в 2016 р. – 5025 ос., у 2017 р. – 4961 ос., то станом на грудень 2018р. – 5110 ос.

Основна частина населення сконцентрована в центрі ОТГ – с. Вертіївці(3917 ос., приріст в порівнянні з 2017р. +107 ос.). Населеними пунктами громади з найбільшою кількістю населення можна вважати с. Бобрик - 342 ос. (+6 ос.), с. Мала Кошелівка - 374 ос. (+16 ос.), с. Яблунове - 236 ос. (+1 ос.). В інших селах ОТГ мешкає менше ніж по 100 осіб. На межі вимирання с. Холявки - 8 ос. (-1 ос.), с. Хомине - 13 ос. (+4 ос.), с. Юність - 1ос., с. Кардаші - 0 ос.¹⁹

Згідно статистичних даних Міністерства фінансів України чисельність населення Вертіївської ОТГ станом на 01.01.2018 р. становила 3 865 осіб з урахуванням внутрішньо-

переміщених осіб (5 ос.) .Різниця в даних щодо чисельності населення Вертіївської ОТГ та Міністерства фінансів України на 2018 рік становить 1096 осіб, що призводить до зменшення суми надходжень субвенцій з державного бюджету України в бюджет ОТГ.

Загальна кількість населення, котре працює на підприємствах та організаціях, становить 1245 осіб (менше 20% постійного населення).

Транспортне сполучення

Усі населені пункти громади забезпечені постійним транспортним сполученням з адміністративним центром. СелоВертіївку перетинає колія Південно-Західної залізниці зі станціями Вертіївка та Липів Ріг, траса Одеса - Москва.

Діючою автобусною мережею здійснюється перевезення по 1 автобусному маршруту Вертіївка - Ніжин, 8 разів на день. Разом з тим, завдяки вигідному територіальному місцезнаходженню через Вертіївку проходять маршрути автотранспортних засобів, що здійснюють міжрегіональне перевезення пасажирів (на Київ, Одесу тощо). Завдяки цьому задовольняються потреби жителів громади на міжрайонні та міжобласні пасажирські перевезення.³

Освітлення вулиць

Система вуличного освітлення потребує покращення у зв'язку з необхідністю реконструкції та налагодження функціонування наявної мережі освітлення в населених пунктах, де вона існувала раніше, а також у зв'язку з відсутністю розбудованої мережі освітлення в частині населених пунктів, котрі увійшли в ОТГ.**Наприклад**, на баланс

¹⁹ Приріст населення розраховано на основі даних джерел <https://vertiivska-gromada.gov.ua/pasport-gromadi-09-51-01-30-05-2016/> та https://rada.info/upload/users_files/04414313/354a825fe16a2b9db1318bcabace1c46.pdf

Вертіївської ОТГ передано світильники вуличного освітлення с. Каблуки - 2 шт. та с. Низи - 2 шт., що не забезпечує населені пункти освітленням.²⁰

Виготовлення та затвердження проектно-кошторисної документації на будівництво мереж вуличного освітлення розпочалось з 2016 р.²¹

На 2018 р. була запланована Реконструкція мереж зовнішнього освітлення проектною потужністю - 5 км. та орієнтовним обсягом фінансування з місцевого бюджету - 500 тис.грн.²² На 2019 р. на реалізацію проектів освітлення запланували виділити 820 тис. грн.³

Оцінка мережі водопостачання та водовідведення

Система водопостачання та водовідведення потребує розбудови. Так, лише 3,62% домогосподарств у загальній кількості домогосподарств ОТГ забезпечені централізованим водопостачанням, та лише 3,2% домогосподарств забезпечені централізованим водовідведенням.³

Послуги з водопостачання і водовідведення надаються на території с. Яблуневе, на території с. Мала Кошелівка лише водопостачання. В інших населених пунктах Вертіївської ОТГ водопостачання та водовідведення відсутні.²³

Стан водних ресурсів

У сільській раді використовують підземні водні ресурси. Колодязна вода є основним джерелом питної води для жителів громади. Якість питної води в більшості випадків не відповідає санітарно-гігієнічним нормам. Побудовані водопровідні мережі в с. Мала Кошелівка, с. Яблуневе морально та фізично застарілі, вимагають реконструкції, впровадження новітніх технологій очистки та подачі води населенню.

Ставки розташовані на території сільської ради потребують очищення від замулення та зарослі водною рослинністю. Ставки часто використовуються населенням для скидання в них відходів господарювання.²⁴

Житловий фонд

У громаді відсутній житловий фонд, котрий знаходиться у власності Вертіївської ОТГ, доступний для проживання запрошених у громаду фахівців.²⁵ З метою вирішення даного питання на 2018 р. заплановано відремонтувати гуртожиток для проживання дітей сиріт, в котрому після проведеного ремонту буде можливість надати житло молодим спеціалістам, котрих буде запрошено працювати в ОТГ.

Оцінка поводження з побутовими відходами

Станом на 2015 р. на території громади не було жодного офіційно зареєстрованого сміттєзвалища та відсутній централізований збір та вивіз твердих побутових відходів (ТВП). Вивезення ТВП відбувалось шляхом самовивозу в основному в найближчі лісосмуги, що суттєво забруднює навколишнє середовище.

²⁰ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/0e3dc460165a1877cd72c9bdab453d40.pdf

²¹ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/9c289667fda89e889d1550dc36848f6e.pdf,
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/ef53c13bd87a175b3d82d38b00d5f47e.pdf,
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/50699552a9e6bd9fad2d3d33a5f07d76.pdf,
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/afe6318ef6af74bcc34de83fa3f8974e.pdf

²² https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/9aa58b27b8f07f7ad43d48c90714d3ea.pdf

²³ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/46b109e38df38ac4ef7060a1c8e9d3e6.pdf

²⁴ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/ff5b50687e713a2847b63cc8aaff4173.pdf

²⁵ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/46b109e38df38ac4ef7060a1c8e9d3e6.pdf

У 2018 р. на території Вертіївської ОТГ побудовано полігон твердих побутових відходів. Однак, вивіз ТПВ здійснювався самостійно. У жодному населеному пункті ОТГ договори на вивезення твердих побутових відходів між домогосподарствами та обслуговуючим підприємством (надавачем послуги з вивезення пунктів об'єднаної територіальної громади) не укладені.³

15.11.2018 р. прийнято рішення про визначення ТОВ «К.П.О.Ф. «Комунальник» виконавцем послуг з вивезення твердих побутових відходів з населених пунктів Вертіївської сільської ради строком на один рік, що частково вирішує проблему та привчає населення до необхідності оплати послуг за поводження з ТПВ.²⁶

Відмітимо, що Вертіївською ОТГ розроблено проект будівництвасмітте-переробного заводу. Для початку будівельних робіт, громада очікує на передачу земель за межами населених пунктів. Будівництво заводу заплановано на одній з ділянок, котра згідно плану передачі має перейти до Вертіївської ОТГ.

Доступ населення до мережі Інтернет та зв'язку

На території ОТГ працюють 5 станцій зв'язку:ЗАТ «УРС»,ТОВ «Ателіт»,МТС,Київстар,Волокно-оптична лінія зв'язку.

У сфері транспорту та зв'язку працює Вертіївське поштове відділення, АТС та радіозв'язок.

Участь в об'єднаннях

Вертіївська ОТГ є членом Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України».Участь ОТГ в асоціації здійснюється на добровільних засадах з метою отримання підтримки, у тому числі навчальної, юридичної, методологічної та спільного відстоювання інтересів громад на всеукраїнському рівні, в т.ч. щодо внесення змін у законодавство.

Отже, Вертіївська сільська об'єднана територіальна має незначну кількість населення. На території громади наявні 4 населені пункти в яких проживає до 13 осіб. Загалом в громаді спостерігається зростаннячисельності населення на 28 осіб(0,055%) в порівнянні з 2015 р.

В громаді наявний ряд інфраструктурних та житлово-комунальних проблем, котрі потребують вирішення з метою комфортного проживання мешканців громади та розвитку бізнесу на території громади.Однією з найважливіших проблем, є низький відсоток забезпечення населення мережею водопостачання та водовідведення (3,62% та 3,2% відповідно). Інформація щодо запланованих заходів із вирішення цього питання у Вертіївській ОТГ відсутня.Вирішення проблеми водопостачання та водовідведення є дороговартісним та потребує залучення значних ресурсів.

Проблема встановлення та відновлення освітлення населених пунктів громади вирішується з року в рік. Це одне з важливих питань для вирішення закладено в «Програму економічного і соціального розвитку Вертіївської сільської ради на 2018-2020 роки»²⁷.

Місцева влада працює над вирішенням питання поводження з твердими побутовими відходами. Для довготермінового вирішення даного питання запланованого будівництвасміттепереробногозаводу за межами населених пунктів. На даний час з метою вирішення питання поводження з твердими побутовими відходами, укладено

²⁶https://rada.info/upload/users_files/04414313/c405dc9c03ed335612b71b412603496e.pdf

²⁷https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/46b109e38df38ac4ef7060a1c8e9d3e6.pdf

договір на вивезення сміття з ТОВ «К.П.О.Ф. «Комунальник», що вже є позитивним початком вирішення проблеми.

Приєднання 5 сільських рад у 2018 р. може надати громаді поштовх до додаткового розвитку.

РЕКОМЕНДОВАНО:

- З метою активізації роботи будинків культури, подумати над можливістю роботи гуртків, що дозволить урізноманітнити дозвілля та активізувати розвиток жителів громади, а також дозволить збільшити надходження для утримання даних закладів.
- Проаналізувати роботу бібліотек Вертії
- Оприлюднити текст «Програми управління комунальним майном об'єднаної територіальної громади Вертіївської сільської ради на 2017-2019 рр.».
- Зробити окремих розділ сайту ОТГ присвячений можливостям оренди та продажу комунального майна ОТГ, з детальним описом та фотографіями приміщень.
- Налагодити співпрацю з обласними агентствами нерухомості щодо можливості здачів оренду чи продажу офісних, торгівельних та за наявності виробничих приміщень.

1.2. Організаційна структура органів місцевого самоврядування

Виконавчий апарат Вертіївської сільської об'єднаної територіальної громади має наступну структуру:

КЕРІВНИЙ АПАРАТ:

- Голова Вертіївської територіальної громади (1 шт.од.);
- Заступник сільського голови з питань діяльності виконавчих органів (1 шт. од.);
- Староста села Мала Кошелівка (1 шт.од.);
- Керуючий справами (секретар) виконавчого комітету (1 шт.од.);
- Секретар сільської ради (1 шт.од.).

ВІДДІЛИ ВИКОНАВЧОГО АПАРАТУ:

- Відділ бухгалтерського обліку та звітності (5 шт.од.);
- Фінансово-економічний відділ (3 шт. од);
- Загальний відділ організаційно-кадрової роботи та інформаційної діяльності (4 шт.од.);
- Відділ благоустрою, архітектури, містобудування та земельних відносин (4 шт.од.);
- Відділ освіти, сім'ї, молоді та спорту (4 шт.од.);
- Відділ культури і туризму (4 шт.од.);
- Відділ соціального захисту (2 шт.од);
- Відділ «Центр надання адміністративних послуг» (3 шт.од.);
- Служба у справах дітей (1 шт.од.);
- Службовці апарату (4 шт.од.);
- Відділ господарського забезпечення (13,5 шт.од.).

Кількість працівників Виконавчого апарату Вертіївської ОТГ згідно з паспортом громади - 52,5 штатні одиниці. Інформація щодо кількості штатних одиниць отримана з

штатного розпису апарату Вертіївської сільської ради

Штатний розпис
Вертіївської ОТГ на 2.

Згідно положень про відділи, відділіє підзвітним та підконтрольним сільській раді та її виконавчому комітету, сільському голові Вертіївської сільської ради. Лише в трьох положеннях вказано, що фінансово-економічний відділ, відділ освіти, сім'ї, молоді та спорту та відділ соціального захисту населення підпорядковуються також заступнику сільського голови.

На сайті Вертіївської ОТГ відсутня схематична структура підпорядкування відділів та виконавчого органу, що створює труднощі для громадян при необхідності звернення до посадової особи, відповідальної за роботу підпорядкованих структур апарату.

Звернімо увагу, що вапаратівідсутній відокремлений фінансовий орган, навантаження на працівників розподілене не рівномірно, недостатня автоматизація ведення обліку, котра дозволить зняти навантаження з виконання працівниками статистичної роботи та приділяти більше часу процесам планування, аналізу та моніторингу виконання бюджету.

Особливістю Вертіївської ОТГ є наявність лише одного розпорядника коштів – Вертіївська сільська рада.

У Вертіївській ОТГ наявні наступні документи організації адміністративного управління громадою:

- Регламент ради ОТГ наявний, однак на сайті ОТГ оприлюднено лише внесення змін до Регламенту роботи Вертіївської сільської ради без оприлюднення самого Регламенту: <https://vertiivska-gromada.gov.ua/docs/7223/>, <https://vertiivska-gromada.gov.ua/docs/11404/>, <https://vertiivska-gromada.gov.ua/docs/14126/>, тощо);
- Положення про виконавчий комітет не оприлюднено. Оприлюднено лише рішення «Про внесення змін до Регламенту роботи виконавчого комітету Вертіївської ради»: <https://vertiivska-gromada.gov.ua/docs/7223/>;
- Рішення «Про бюджетний регламент Вертіївської сільської ради»: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/d7b28084f897b28559d2e185a0873b84.pdf;
- Рішення «Про затвердження постійних комісії Вертіївської сільської ради»: <https://vertiivska-gromada.gov.ua/postijni-komisii-16-46-38-08-06-2016/>;
- Положення про старосту села Мала Кошелівка Вертіївської сільської ради ОТГ: https://rada.info/upload/users_files/04414313/5891807d81b80d986757d915d89eee1d.pdf;
- Положення про фінансово-економічний відділ: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/04473ffca4e74037b1eabec99ec4896.pdf;
- Положення про відділ освіти: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/b121fa32bbb0493d97afe61ab5ddf010.pdf;
- Положення про відділ культури і туризму Вертіївської сільської ради: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/275a5ee580d147a763313cda7a23c688.pdf;
- Про відділ житлово-комунального господарства, благоустрою архітектори, містобудування та земельних відносин Вертіївської сільської ради: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/68f8f7d935706b7eb6b78136fe498923.pdf;
- Про відділ бухгалтерського обліку та звітності Вертіївської сільської ради: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/23514a6a6c8512267c390eb0a3bfec15.pdf;

- Про затвердження Положення про відділ соціального захисту населення Вертіївської сільської ради:
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/83f5d4f7f9f1caf2c01bbf4a931d5d45.pdf;
- Про затвердження Положення про загальний відділ організаційно-кадрової роботи та інформаційної діяльності Вертіївської сільської ради:
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/1df5c2047be44ec5bb5b61cff0ee9324.pdf;
- Про відділ освіти, сім'ї, молоді та спорту:
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/48a7c6ca22214aadad5faa3356a14da1.pdf,
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/04595d71b3050ed1e57f3cb711b04495.pdf;
- Положення про відділ «Центр надання адміністративних послуг»:
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/656b34901f68af24eac7af7ad54c50f7.pdf;
- Положення про підрозділ з питань цивільного захисту Вертіївської сільської ради:
https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/41ab8f5206a4b57264dc6461e8a90a55.pdf.

Більш детальний аналіз та особливості ведення обліку працівників виконавчого апарату Вертіївської ОТГ, а також рекомендації щодо їх вдосконалення наведено в наступних розділах звіту.

РЕКОМЕНДОВАНО:

- Створити відокремлений фінансовий орган, котрий на відміну від фінансового-економічного відділу має повноцінні функції щодо планування, виконання та моніторингу бюджетного процесу.
- З метою зростання відкритості влади рекомендуємо оприлюднити «Регламент ради Вертіївської сільської об'єднаної територіальної громади» та «Положення про виконавчий комітет Вертіївської сільської об'єднаної територіальної громади».

2. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

В Вертіївській ОТГ розроблені практично всі необхідні документи стратегічного управління об'єднаною територіальною громадою, зокрема:

- Середньостроковий план стратегічного розвитку Вертіївської об'єднаної територіальної громади на 2016-2020 рр.: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/8705fa509e88a4f522c455dfa0bfcf65.pdf;
- Проект Програми соціального і економічного розвитку Вертіївської сільської ради на 2019-2020 рр.: https://rada.info/upload/users_files/04414313/fa70b0219de78fe582ba6ae786e1039a.pdf;
- Програма соціально-економічного розвитку (ПСЕР) на 2018-2020 рр.: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/c6dc13c43d1a705e61f03dc2db6de32b.pdf;
- Програма соціально-економічного розвитку (ПСЕР) на 2018 р.: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/9aa58b27b8f07f7ad43d48c90714d3ea.pdf;
- Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку Вертіївської сільської ради на 2018 рік, затвердженої рішенням 32 сесії від 20.12.2017р.: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/9aa58b27b8f07f7ad43d48c90714d3ea.pdf;
- Програма соціально-економічного розвитку (ПСЕР) на 2017 р.: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/c1f5080c1402fe270f2e0cead42b37c6.pdf;
- Паспорт громади, котрий містить коротку характеристику активів громади разом із демографічними та економічними даними: <https://vertiivska-gromada.gov.ua/pasport-gromadi-09-51-01-30-05-2016/>.

04.07.2017 р. затверджено «Програму підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2020 р.». Однак, в оприлюдненому рішенні відсутній текст програми.²⁸

Зі стратегічних документів на даний час відсутній інвестиційний паспорт громади, котрий допоможе потенційним інвесторам зрозуміти поточну ситуацію у громаді з позиції можливостей інвестицій в громаду та розвитку бізнесу на території ОТГ.

Загалом, на сайті громади рішення Вертіївської сільської ради та виконавчого апарату Вертіївської сільської ради оприлюднюються у форматі зручному для пошуку та використання документів.

Оцінка публічності стратегічного планування

Під час проведення інтерв'ю повідомлено, що на слухання з метою обговорення «Середньострокового плану стратегічного розвитку Вертіївської ОТГ» запрошувались представники бізнес-середовища та жителі громади, однак, прийшло лише декілька жителів.

На сайті ж ОТГ оголошення щодо проведення громадських слухань про розроблення чи затвердження «Середньострокового плану стратегічного розвитку Вертіївської ОТГ» не виявлено, звіт про проведення відповідних заходів також відсутній.

²⁸ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/8f11bbc67fcbc54d4ab545f26599c661.pdf

Відсутні протоколи громадських слухань щодо прийняття «Середньострокового плану стратегічного розвитку Вертіївської ОТГ на 2016-2020 рр.» та підтвердження врахування громадської думки при розробленні документу.

В оприлюдненому на офіційному сайті Вертіївської ОТГ «Середньостроковому плані стратегічного розвитку Вертіївської ОТГ» наведено лише 2 розділи: «Стратегічний вибір громади» та «План-графік реалізації операційних цілей». В свою чергу відсутні розділи з аналізом поточного стану ОТГ.²⁹

Оцінка залучення населення до управління громадою

На сайті Вертіївської ОТГ наявні оголошення про проведення громадських слухань з оприлюдненими протоколами щодо розроблення генерального плану та містобудівної документації. За інформацією від фахівців виконавчого апарату ОТГ, по усіх питаннях в громаді відбуваються громадські слухання та формуються протоколи.

Проте «Положення про проведення громадських слухань», «Положення про місцеві ініціативи» та комунікаційна стратегія ОТГ, котрі покликані надати механізми впливу громади на прийняття рішень в ОТГ, відсутні.

На сайті ОТГ постійно оприлюднюються:

- Рішення ради ОТГ та рішення виконавчого комітету ОТГ, однак не в повному обсязі. Часто відсутні додатки до рішень;
- Розпорядження голови ради. Накази та рішення Голови ОТГ висвітлюються у розділі «Рішення виконкому», так як окремий розділ для розпоряджень Голови на офіційному сайті громади відсутній;
- Протоколи слухання «Звіту сільського голови про роботу сільської ради», однак вони висвітлені без вкладеного звіту Голови. Протокол звіту сільського голови за 2016 р. та 2017 р. – оприлюднено одним документом.³⁰ Голова зобов'язаний звітувати щорічно з оприлюдненням щорічного звіту Голови. Оприлюднення звіту за 2016 та 2017 рр. одним документом є порушенням вимог чинного законодавства України.

Рішення «Про Перспективний план роботи виконавчого комітету Вертіївської сільської ради на 2017 р.» оприлюднено без вкладеного плану роботи.³¹

«Перспективний план роботи виконавчого комітету Вертіївської сільської ради на 2018 рік» оприлюднено повністю.³²

Також на сайті громади висвітлюються новини щодо заходів, котрі проводяться в ОТГ, в тому числі з фото-звітом. З 2018 р. висвітлюються новини щодо проведення громадських слухань з питань землеустрою.

Загалом згідно проведеного моніторингу, можна зробити висновок, що залучення громади до прийняття управлінських рішень відбувається лише частково.

РЕКОМЕНДОВАНО:

- Розробити інвестиційний паспорт ОТГ з метою надання потенційним інвесторам повноцінної інформації для прийняття рішень щодо вкладання інвестицій та розвитку бізнесу;
- Для налагодження ефективної комунікації з жителями громади рекомендуємо оприлюднити «Регламент Вертіївської ради ОТГ» та положення «Про виконавчий комітет Вертіївської ради», розробити та

²⁹https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/8705fa509e88a4f522c455dfa0bfc65.pdf

³⁰https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/646b01480813d39f7a28187cb1900314.pdf

³¹https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/489ce19bf7bd7559be16f73d48d9e0d6.pdf

³²https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/c7cb87f52b240b97e62d1574b1ba0e0a.pdf

- затвердити «Положення про проведення громадських слухань», «Положення про місцеві ініціативи» та «Комунікаційну стратегію ОТГ», що дозволить жителям активніше приймати участь в житті громади, сприятиме більшій відкритості місцевої влади та допоможе підвищити рівень довіри до неї;
- З тією ж метою, рекомендуємо висвітлювати на сайті ОТГ протоколи усіх громадських слухань на веб-сайті громади та документи щодо прийнятих рішень у повному об'ємі з усіма додатками;
 - Розробити та впроваджувати заходи, спрямовані на налагодження співпраці з бізнес-середовищем, як основним джерелом власних надходжень бюджету ОТГ. Проводити наради, консультації тощо, в тому числі й щодо напрямів розвитку ОТГ;
 - Розширити структуру сайту. Зробити його більш цікавим для представників бізнесу, в т.ч. для потенційних інвесторів та більш дружнім для мешканців та гостей об'єднаної територіальної громади, а саме:
 - Для бізнесу:
 - висвітити інформацію про наявні на території ОТГ підприємства;
 - інформацію про доступність до банківського обслуговування та послуг поштового зв'язку;
 - інформацію про доступність мережі АЗС чи можливості її розміщення, якщо це дозволяє природний ландшафт;
 - інформацію про можливість оренди земельних ділянок;
 - інформацію про можливість оренди приміщень
 - інформацію про наявну інфраструктуру тощо.
 - Для населення та туристів висвітити:
 - історію населених пунктів ОТГ;
 - цікаві історичні місця Вертіївської ОТГ;
 - інформацію про готель;
 - інформацію про заклади дозвілля, в т.ч. «Культурно-спортивний комплекс»тощо.
 - Для співпраці з населенням та бізнесом:
 - на сторінці розміщувати оголошення про проведення громадських обговорень;
 - у новинах розміщувати інформацію про проведення громадських обговорень з висновками та фото-звітом.
 - На сайті розміщувати фото описуваних об'єктів для кращого візуального сприйняття.
 - Після розроблення генеральних планів, розмістити їх на сайті ОТГ з виділенням ділянок, доступних для ведення бізнесу, можливості розміщення АЗС, розміщення промислових підприємств та ін., котрі будуть передбачені стратегією розвитку ОТГ.

3. БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

3.1. Оцінка рівня автоматизації бюджетування

3.1.1. Дохідна частина бюджету

Вертіївська ОТГ не має фінансового органу. Вся робота з планування та виконання дохідної та видаткової частини бюджетування (в тому числі за ПЦМ) веде одна людина. В існуючому програмному забезпеченні АІС «Місцеві бюджети рівня села, селища», планування і виконання дохідної частини бюджету ведеться в розрізі державного класифікатору доходів. Разом з тим, бази даних на кожен бюджетний рік ведуться окремо. В наявному в ОТГ програмному забезпеченні присутні дані тільки на поточний бюджетний рік. Для прийняття управлінських рішень і аналізу доходів бюджету потрібно сформувати динаміку за декілька років, за відповідний період минулого року, зробити порівняння за вибраними кодами доходів, тощо — для цього потрібно користуватися табличними редакторами (Excel), робити вибірку та виводити підсумкові дані по-суті «вручну».

Важливою інформацією при плануванні дохідної частини бюджету, а також при прийнятті управлінських рішень, є наявність реєстру платників податків. В Вертіївській ОТГ такий реєстр не ведеться, в «ручному» режимі, на вимогу голови ОТГ робляться вибірки по рахунку, коду доходів (КДБ), або по платниках, на яких надійшов запит. Даний метод ведення обліку займає багато часу фінансиста, не дозволяє в повному обсязі проаналізувати надходження в розрізі платників, сформувати динаміку за найбільшими платниками за певний період в порівнянні з минулим роком, тощо (**Додаток 3.1**).

Додатки.xlsx

Аналіз надходжень в розрізі платників податків, порівняння надходжень за платниками податків за звітний період, динаміка надходжень по платниках податків в ОТГ не ведеться та не здійснюється.

НАСЛІДОК: значне додаткове навантаження на працівників фінансового органу, що зумовлене:

1. Ручним веденням бази даних платників податків (дуже деталізований реєстр платників);
2. Порівнянням бази даних платників податків з попередніми роками (періодами);
3. Відслідковуванням динаміки надходжень;
4. Проведенням іншої аналітичної роботи дохідної частини бюджету.

В цьому випадку неможливо уникнути впливу «людського фактору» на результати роботи.

РЕКОМЕНДОВАНО: створити фінансовий орган з чітким розподілом повноважень і обов'язків працівників, автоматизувати роботу за допомогою більш фахового спеціалізованого програмного забезпечення. Призначити для платників податків ознаку, **наприклад** по території старостинства, для залучення старост до роботи з платниками податків.

З досвіду інших ОТГ пропонуємо на кожного платника податків розробити внутрішній документ «Паспорт «Платника податків»»:

1. Приклад паспорта (картки платника податків) ПАТ «Житомиргаз» Баранівської ОТГ (Додаток 3.2);

Додатки.xlsx

2. Приклад паспорта (картки платника податків) ТОВ «Органік мілк» Баранівської ОТГ (Додаток 3.3);

Додатки.xlsx

3. Приклад паспорта (картки платника податків) Приватного підприємця Генсіцька Т.С. Баранівської ОТГ (Додаток 3.4).

Додатки.xlsx

Приклади аналітичних таблиць, сформованих за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення:

1. Приклад аналітичного звіту, сформованого у розрізі платників податків та видів сплачуваних ними податки за вибраний період часу (Табл 3.1.);

Табл 3.1.

Звіт про надходження до бюджету

Параметри:	Початок періоду: 01.01.2018	
	Кінець періоду: 01.11.2018	
Відбір:	Контрагент Дорівнює "ВАТ "Волиньгаз""	
Код	Найменування	Сума
03339459	ВАТ "Волиньгаз"	1 513 075,99
11 010 100	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку	908 876,09
18 010 500	Земельний податок з юридичних осіб	459 384,44
18 010 600	Орендна плата з юридичних осіб	108 770,37
18 010 400	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	35 780,78
19 010 100	Надходження від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забрудненн	264,31
Разом		1 513 075,99

2. Приклад аналітичного звіту, сформованого у розрізі договорів та КҚДБ (код класифікації доходів бюджету) (

3. Табл 3.2.);

Табл 3.2.

Приклад звіту «Оплата згідно договорів та КҚДБ»

Контрагент	Сальдо на початок року	Надійшло	До оплати з початку року	Відхилення
Вид руху коштів				
Договорграфик				
СПІЛКА ЗАБУДІВНИКІВ-ІВ ТОВ	0,78	176 122,00	176 117,94	4,84
ҚДБ 18050300	0,78	176 122,00	176 117,94	4,84
Договір реєстр номер 873Є від 01.01.2018	0,78	176 122,00	176 117,94	4,84
КОМФОРТ-ЗАХІД ІФ ТОВ	160,3	21 100,00	20 972,76	287,54
ҚДБ 18050300	160,3	21 100,00	20 972,76	287,54
Договір реєстр номер 863Є від 01.01.2018	160,3	21 100,00	20 972,76	287,54
ТОВ "Ріал Істейт"	0,02	47 194,29	47 194,29	0,02
ҚДБ 18010400	0,02	47 194,29	47 194,29	0,02
Договір реєстр номер 624 нежитлове від 01.01.2018	0,02	47 194,29	47 194,29	0,02
ТОВ "ЛЕКСВУД УКРАЇНА"		4 760,00	4 759,98	0,02
ҚДБ 18050300		4 760,00	4 759,98	0,02
Договір реєстр номер 859Є від 01.01.2018		4 760,00	4 759,98	0,02
Договір реєстр номер 551Є від 01.01.2018		48 896,41	48 895,98	0,43
ТОВ "Великий Августин"	4 146,09	9 646,30	8 968,77	4 823,62
ҚДБ 18010400	4 146,09	9 646,30	8 968,77	4 823,62
Договір реєстр номер 781 нежитлове від 01.01.2018	4 146,09	9 646,30	8 968,77	4 823,62
ТОВ "КАЛЄ"	11 515,75	77 702,69	67 206,79	22 011,65

4. Приклад аналітичного звіту, сформованого задля порівняння з відповідним звітним періодом минулого бюджетного року у розрізі платників податків наведено в **Додатку 3.5.**

Додатки.xlsx

Виписка з ДКСУ «VP - сплата податкових надходжень» фахівцям ОТГ не надається. Щоденні виписки отримуються з обласного фінансового управління в довільному форматі, без структуризації. Це унеможлиблює швидкий пошук інформації за платником податків.

Фахівці ДФС надають громаді інформацію про стан сплати податків в розрізі

конкретного платника тільки на запит фінансового органу, при чому, термін надання інформації може коливатися в межах календарного місяця.

НАСЛІДОК: низька актуальність інформації, проблеми при плануванні та прийнятті управлінських рішень, так як виписка подається в довільному форматі, що ускладнює зведення інформації до єдиної форми.

Вищезазначені проблеми є загальнодержавними, пропозиції щодо їх вирішення надано у 7 розділі.

3.1.2. Видаткова частина бюджету

Вертіївська сільська рада не має відокремленого фінансового органу з відповідними повноваженнями, тому в громаді немає ієрархії та чіткого розмежування обов'язків між управліннями. Частково функції фінансового органу виконує фінансово-економічний відділ, але він є складовою частиною ради та не має достатніх повноважень для виконання в повному обсязі своїх функцій, у тому числі функції контролю, розробки та затвердження нормативно правових актів відповідно до своєї компетенції, проведення перевірки цільового і ефективного використання бюджетних коштів, правильності проведення тарифікації працівників і тематичні перевірки в установах, які фінансуються з бюджету тощо. Також в громаді непропорційно поділена робота між фахівцями, переважну більшість роботи виконує декілька фахівців і у разі неможливості цих працівників виконувати свої обов'язки, робота з планування та виконання бюджету в ОТГ припиниться.

Фахівці фінансово-економічного відділу Вертіївської сільської ради в своїй роботі використовують програмне забезпечення АІС «Місцеві бюджети». В процесі роботи дублюються дії по внесенню інформації та створенню документів різними фахівцями різних відділів. Можливість консолідації даних відсутня. Як наслідок, багато робочого часу витрачається на збір інформації в телефонному режимі, ведення додаткових таблиць в редакторі Excel та на паперових носіях. Наявні випадки руйнування таких «баз даних».

Планування деталізації видатків в розрізі забезпечення їх власними надходженнями та в розрізі зовнішніх джерел надходжень (субвенції, дотації, трансферти) фахівці фінансово-економічного відділу ведуть «вручну», «для власних потреб». За умови використання спеціалізованого програмного забезпечення, в основі якої єдина база даних, в яку кожен розпорядник коштів вносить власні дані самостійно, а спеціалісти фінансового органу перевіряють, затверджують та консолідує дані, можна покращити та прискорити формування детальної помісячної розбивки плану асигнувань. На даний час внесення змін до планів асигнувань в ОТГ розпочинається вже з січня. Загальна кількість довідок про зміни до помісячного розпису бюджету у 2017 р. - 82 штук, у 2018 р.- 90 штук (станом на 01.10.18 р.).

Недостатня автоматизація процесу виконання бюджету за видатками зумовлена тим, що наявне програмне забезпечення не дозволяє деталізувати виконання бюджетних програм згідно видів робіт, об'єктів капітального будівництва та ремонту, розподілу видатків за рахунок місцевого бюджету та субвенції тощо. Як наслідок, спостерігаються недостатній рівень прозорості бюджету, відсутність актуальної інформації для прийняття управлінських рішень, недостатність даних для повного аналізу, значний вплив «людського фактору» на результати аналізу.

На сьогоднішній день фінансування з боку фінансового відділу здійснюється на підставі зареєстрованих зобов'язань в органі ДКСУ. При цьому спеціалісти фінансово-економічного відділу не володіють інформацією щодо першочерговості тих чи інших

витрат, інформацією щодо завершення процедури закупівель,³³ постачальника робіт чи послуг, деталізації статті витрат тощо. Деяка така інформація ведеться «вручну». Головні розпорядники бюджетних коштів, згідно статті 22 п.7 БКУ "здійснюють управління бюджетними коштами у межах встановлених бюджетних повноважень, забезпечуючи ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів...", але це не виключає функції фінансового органу щодо контролю бюджетного процесу.

Основна функція фінансового органу – це детальний аналіз для максимально ефективного і точного планування та внутрішній контроль на стадії виконання бюджету. Наслідок описаного вище те, що фахівці фінансового відділу витрачають час на зведення та обробку інформації «вручну», **наприклад**:

- відсутня можливість зведення інформації від одержувачів коштів до фінансового органу (плани асигнувань/використань, зміни до планів, паспорта бюджетних програм, виконання бюджетних програм, тощо);
- відсутня можливість автоматичного формування бюджетного запиту на підставі раніше внесених даних, тобто на підставі паспорту бюджетної програми, виконання бюджетної програми, планів асигнувань, касових видатків та ін.;
- відсутність можливості зберігати та використовувати в електронному вигляді варіантність бюджету. Ця функція актуальна та корисна на стадії складання проекту бюджету, обговорення бюджету на відповідних депутатських комісіях та з громадськістю;
- та багато іншого, що необхідно для зменшення часу фінансиста на "рутинну" роботу, що вивільняє час для аналітичної роботи та пошуку шляхів збільшення надходжень до бюджету.

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Створити відокремлений фінансовий орган відповідними повноваженнями для виконання функції контролю, розробки та затвердження нормативно правових актів відповідно до своєї компетенції, проведення перевірки цільового і ефективного використання бюджетних коштів, правильності проведення тарифікації працівників і тематичні перевірки в установах, які фінансуються з бюджету тощо. Також необхідно переглянути посадові інструкції фахівців: пропорційно розподілити роботу між фахівцями для того, щоб декілька фахівців не виконували переважну більшість роботи і у разі неможливості цих працівників виконувати свої обов'язки (лікарняний або відпустка) робота з планування та виконання бюджету в ОТГ не припинилась;
2. Автоматизувати роботу за допомогою більш фахового спеціалізованого програмного забезпечення, об'єднати всіх учасників бюджетного процесу в єдину інформаційну систему. Така інформаційна система управлінням бюджету за структурою побудови повинна бути єдиним інформаційним простором, в якому реалізовані механізми доступу до бюджетного процесу всіх його учасників: фінансового органу, розпорядників коштів, бюджетних установ. При цьому кожен з учасників бюджетного процесу виконує безпосередньо свою роль на всіх етапах виконання бюджету, суттєво розвантажуючи фінансовий орган від рутинної роботи, дублювання функцій та надає вивільняє час спеціалістів фінансового органу для контролю та аналізу бюджетування.

³³<https://prozorro.gov.ua/>

На Рис 3.. і субвенції (інший місцевий бюджет)

Рис 3.. наведені деякі приклади можливих звітів, якими користуються для прийняття управлінських рішень інші територіальні громади, в яких автоматизований процес бюджетування. Деталізація може бути в будь-якому розрізі, в залежності від індивідуальних потреб ОТГ, найбільш часто використовують аналітику у розрізі «бюджет/субвенція», в розрізі програм Програми соціально – економічного розвитку (далі – ПСЕР) та в розрізі об'єктів реконструкції та будівництва. В такому вигляді інформація

Аналіз виконання видатків бюджету
за період 01.01.2018 - 07.12.2018

Розпорядник	Грудень			За Рік		
	План	Факт	Відхилення	План	Факт	Відхилення
0712010 Багатопрофільна стаціонарна медична допомога населенню	12 297 927,00	7 020 543,73	5 277 383,27	168 152 650,00	159 065 776,78	9 086 873,22
0712010 Лікарні	2 014 427,00	712 585,00	1 301 842,00	42 140 075,00	38 222 518,72	3 917 556,28
2610 Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам,	2 014 427,00	712 585,00	1 301 842,00	42 140 075,00	38 222 518,72	3 917 556,28
0712010 Лікарні (Субвенція громаді)	250 000,00	31 500,00	218 500,00	3 002 608,00	2 399 898,00	602 710,00
2610 Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам,	250 000,00	31 500,00	218 500,00	3 002 608,00	2 399 898,00	602 710,00
0712010 Лікарні (Субвенція)	10 033 500,00	6 276 458,73	3 757 041,27	123 009 967,00	118 443 360,06	4 566 606,94
2610 Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам,	10 033 500,00	6 276 458,73	3 757 041,27	123 009 967,00	118 443 360,06	4 566 606,94
Разом	12 297 927,00	7 020 543,73	5 277 383,27	168 152 650,00	159 065 776,78	9 086 873,22

буде простіше сприйматися громадськими активістами і пересічними громадянами при оприлюдненні.

Рис 3.1. Приклад планування і виконання в розрізі місцевого бюджету і субвенції (інший місцевий бюджет)

Аналіз виконання видатків бюджету
за період 01.01.2018 - 31.12.2018

Розпорядник	Грудень			За Рік		
	План	Факт	Відхилення	План	Факт	Відхилення
1216011 Експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду	212 904 823,86	52 481 527,31	160 423 296,55	212 904 823,86	52 481 527,31	160 423 296,55
1216011 1.Виготовлення відсутньої технічної документації на багатоквартирний будинок ПСЕР 2.1 общ фонд	697 600,00	63 167,32	634 432,68	697 600,00	63 167,32	634 432,68
1216011 Капітальний ремонт вимощення навколо житлових будинків, які не визначились з формою управління (проект ування, передпроектні, супровідні роботи) (ПСЕР1.16)	346 588,00	315 965,40	30 622,60	346 588,00	315 965,40	30 622,60
1216011 Капітальний ремонт електромереж житлових будинків ОСББ (проект ування, передпроектні, супровідні роботи)(ПСЕР 1.6)	2 201 740,00	670 232,88	1 531 507,12	2 201 740,00	670 232,88	1 531 507,12
1216011 Капітальний ремонт електричних мереж житлових будинків ОСББ	612 694,00	229 781,04	382 912,96	612 694,00	229 781,04	382 912,96
1216011 Капітальний ремонт житлових будинків ОСББ на умовах співфінансування (проектування, передпроектні, супровідні роботи) (ПСЕР1.7)	231 842,05	50 318,33	181 523,72	231 842,05	50 318,33	181 523,72
1216011 Капітальний ремонт житлового фонду, у т.ч. ремонт квартир та приміщень соціального призначення тощо (проектування, передпроектні, супровідні роботи) (ПСЕР1.17)	377 429,57	255 599,20	121 830,37	377 429,57	255 599,20	121 830,37
1216011 Капітальний ремонт з посилення несучих конструкцій житлових будинків (впровадження) ПСЕР-1.13	10 746 758,32	3 412 376,35	7 334 381,97	10 746 758,32	3 412 376,35	7 334 381,97

Рис 3.2. Приклад планування і виконання в розрізі ПСЕР. (інший місцевий бюджет) та приклад планування і виконання в розрізі об'єктів (інший місцевий бюджет)

РЕКОМЕНДОВАНО: автоматизувати ділянку виконання бюджету, а саме впровадити заповнення заявок на фінансування всіма учасниками бюджетного процесу із зазначенням суми, напрямку використання коштів, дати поставки товарів, періоду надання послуг, результатів проведення закупівлі³³ тощо. Приклад такої заявки в **Додатку 3.6.**

Додатки.xlsx

При цьому, до заявки на фінансування можна прикріплювати в електронному вигляді документи, **наприклад:**

- відскановані договори на товари та послуги;
- акти виконаних робіт та наданих послуг;

- листи – пояснення та ін.;
- розрахунки до заявки на фінансування;
- тощо.

Для щоденного фінансування фінорган може користуватись спрощеною

Додатки.xlsx

заявкою (**Додаток 3.7**) із зазначенням залишку планових призначень на період, зареєстрованих зобов'язань в органах ДКУ та напрямком фінансування. Такий приклад ведення фінансування видатків бюджету надає можливість отримати деталізовану аналітичну інформацію при мінімальних затратах часу, при цьому суттєво зменшується вплив "людського фактору" на процес фінансування та економиться час спеціалістів.

3.2.Оцінка відповідності процесів планування та виконання бюджету нормам законодавства

В процесі бюджетування, зі слів спеціаліста фінансово-економічного відділу(на момент приїзду аналітиків в жовтні 2018 р.), учасники бюджетного процесу керуються лише бюджетним кодексом.

В громаді був відсутній затверджений Бюджетний регламент та Бюджетний календар. Як відомо, бюджетний календар, у тому числі:

- конкретизує взаємовідносини між учасниками бюджетного процесу;
- регламентує послідовність дії між учасниками бюджетного процесу;
- встановлює часові рамки процесів при плануванні та виконанні бюджету;
- нормативно закріплює механізм контролю будь-якого етапу бюджетного процес з боку громади.

Головні завдання бюджетного календаря:

1. Координація діяльності громадських організацій та органів місцевої влади з питань забезпечення та вдосконалення бюджетного процесу;
2. Інформування громадськості про стадії та основні заходи бюджетного процесу на місцевому рівні;
3. Поліпшення інформаційної підтримки розпорядників та одержувачів бюджетних коштів.

Фахівцям громади було роз'яснено, що бюджетний регламент – це можливість підвищити зрозумілість та прозорість бюджетного процесу для громадян. Громада знатиме яку інформацію та в які терміни можна знайти на сайті міської ради, коли можна надати пропозиції до проекту документів, чому надані пропозиції враховані чи відхилені. Такі дії підвищують рівень довіри до рішень керівництва ОТГ.

Звернімо увагу, що Вертіївська ОТГ оперативно відреагувала на пропозиції консультантів і вже 13.12.2018 р. на сесії Вертіївської сільської ради був прийнятий Бюджетний регламент та оприлюднений на сайті за посиланням.³⁴Це позитивно характеризує ВертіївськуОТГ, яка прагне до розвитку та вдосконалення фінансового менеджменту в громаді.

В процесі підготовки бюджету фахівці галузевих відділів сільської ради надають до фінансово-економічного відділу Бюджетні запити, заповнені згідно «Інструкції з підготовки бюджетних запитів» на 3 роки (плановий та два прогнозних). Інструкція затверджена на рівні ОТГ, але не доповнена з урахуванням особливостей громади.

³⁴<https://vertiivska-gromada.gov.ua/docs/131750/>

Аналіз бюджетних запитів показав, що бюджетні запити на 2018 р. заповнені по всіх бюджетних програмах, але уточнені бюджетні запити не заповнюються, також не всі таблиці заповнені в повному обсязі. Особливо це стосується форми № 3 документу «Бюджетний запит» - запит на додаткові кошти, в якому повинно бути розкрито та обґрунтовано з розрахунковими даними необхідна сума додаткових коштів. На підставі форми 3 фінансовий орган(відділ) має зробити висновки про доцільність та пріоритетність виділення додаткових коштів. Бюджетні запити у 2017-2018 рр. не оприлюднювались. При цьому, варто відмітити, статтею 28 БКУ оприлюднення бюджетних запитів є обов'язковим.

Фахівці фінансово-економічного відділу прораховують граничні обсяги коштів (в межах бюджету) для кожній галузі, спираючись на дані попереднього року, з урахуванням коефіцієнту інфляції. Попередньо перед розрахунком планових лімітів фахівці фінансово-економічного відділу проводять розрахунки з урахуванням повної потреби коштів ради, але проводиться це «вручну», для власних потреб та без документального підтвердження. Таким чином, **можна позитивно відмітити роботу фахівців фінансового органу, які економічно обґрунтовують граничні обсяги**, але глибокий аналіз займає багато часу, якого у фахівців фінансового органу немає у зв'язку з недостатнім рівнем автоматизації.

Бюджетні запити, паспорти бюджетних програм, звіти з виконання бюджетних програм розроблені згідно з методологією ПЦМ, але з використанням рекомендованих (типових) програм та показників. Проте ПЦМ в громаді скоріше формальний та не є управлінським інструментом. ПЦМ сприймається фахівцями лише як додаткове навантаження, марне витрачання робочого часу, якого не вистачає навіть на «основну діяльність».

Бюджетні програми в більшості відповідають ПСЕР, але через відсутність часу та навичок для розробки індивідуальних показників, сильні та слабкі сторони програм не завжди відображені повній мірі. Наслідок недостатньої роботи над індивідуальними показниками бюджетних програм - важко вимірювальні показники, які не відображають мету та завдання програми, низька ефективність оцінки виконання програми з точки зору нефінансових показників. Тобто, **проведений аналіз фінансування за принципом «план-факт» показує скоріше правильність планування коштів, ніж досягнення цілей при витрачанні коштів громади**. Паспорти бюджетних програм у 2017 р. не оприлюднювались, проте паспорти за 2018 р. та звіти з виконання паспортів за 2017 р. були оприлюднені на сайті за посиланням: <https://vertiivska-gromada.gov.ua/pasport-bjudzhetnoi-programi-15-15-34-19-03-2018/> **що є позитивною динамікою**.

Фахівці галузевих відділів сільської ради тільки вчаться формувати бюджетні програми за ПЦМ, вони потребують методологічної та **практичної** допомоги з боку сторонніх спеціалістів - **практиків** в напрямку ПЦМ бюджетування при визначенні мети, законодавчих підстав бюджетних програм, при складанні показників, та джерела інформації для заповнення показників, джерел інвестиційних програм, особливої допомоги головні розпорядники коштів потребують в частині капітальних вкладень. Оцінка бюджетних програм відбувається лише на підставі відхилення (недовиконання або перевиконання) окремих показників, бальна оцінка не проводиться із-за складності розрахунку та відсутності відповідного програмного забезпечення.

Гендерний аналіз програм в ОТГ не проводився, а гендерно-орієнтований підхід в бюджетуванні в аналізованому періоді не застосовувався. Це не є позитивним аспектом в роботі громади, адже наслідки ґендерної нерівності проявляються у зниженні рівнів продуктивності, конкурентоспроможності, добробуту населення. Натомість, за умови впровадження ґендерних питань у бюджетні програми, бюджетні кошти можна розподіляти більш справедливо і використовувати ефективніше.

Виходячи з вищезазначеного, громаді **РЕКОМЕНДОВАНО:**

- розробити і затвердити бюджетний календар для визначення порядку та строків складання, розгляду, затвердження бюджету;
- розробити нормативні акти, що регулюють проведення громадських слухань відповідно до вимог чинного законодавства. Особливу увагу потрібно приділити обов'язковому оприлюдненню рішень органів місцевого самоврядування протягом 5 робочих днів з дня їх прийняття;
- доповнити та затвердити на рівні ОТГ «Інструкцію з підготовки бюджетних запитів», затверджувати Бюджетні запити підписами керівних осіб та печаткою установи, приділити увагу заповненню головними розпорядниками Форми-3 бюджетного запиту та надавати її з метою ефективного розподілу бюджетних коштів, на які на початку року не вистачило планових доходів;
- провести додаткове навчання фахівців з формування програм та показників за ПЦМ з урахуванням особливостей громади. Автоматизувати ділянку ПЦМ для можливості автоматично розраховувати показники ефективності та якості, що вивільнить додатковий час, необхідний для виконання функцій аналізу та контролю. Ці заходи допоможуть відійти від практики фінансування за принципом утримання бюджетних установ до практики, орієнтованої на забезпечення оптимального співвідношення бюджетних видатків із досягнутими результатами, покращити структуру бюджетної програми, підвищити прозорість бюджетного процесу;
- на виконання наказу МФУ від 02.01.2019р. "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування ґендерно-орієнтованого підходу в бюджетному процесі" розробити «Положення про ґендерну політику», створити робочі групи з застосування ґендерно-орієнтованого бюджетування, провести ґендерний аналіз місцевих програм для створення умов для політичного й економічного різноманіття, толерантності, інклюзивності та міжособистісної довіри в громаді.

Планування видатків на оплату праці по галузям

Аналіз планування видатків на оплату праці було проведено у Вертіївській сільській раді.

Під час моніторингу виявлено:

1. Розрахунок до кошторису по заробітній платі відсутній, що не відповідає вимогам Постанови КМУ № 268 від 28.02.2002 р.
2. Штатні розписи ведуться по кожному закладу окремо в залежності від галузі;
3. Посад у штатному розписі, які не відповідають затвердженим нормативам та класифікатору посад, не виявлено. Але при цьому, посада «Водіяшкільного автобусу» врахована у штатному розписі Апарату сільради. А сам шкільний автобус знаходиться на балансі Вертіївської ЗОШ I-III ст. (що суперечить нормам чинного законодавства, штатним нормативам - наказ Міністерства освіти і науки України № 1205 від 06.12.2010 р.).
4. Штатні розписи по органам місцевого самоврядування відповідають законодавчо встановленій формі згідно Наказу Міністерства фінансів України 28.01.2002 р. № 57 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 26.11.2012 р. № 1220). По іншим галузям (Освіта, Культура) штатні розписи

складені тільки за посадовими окладами, без урахування доплат та надбавок, що не відповідає встановленій формі типового штатного розпису.

5. В наявності є тарифікаційні списки по кожному закладу окремо по галузі «Освіта». Тарифікаційний список по Вертіївській ЗОШ відповідає законодавчій формі, по дошкільному навчальному закладу – не відповідає (Наказ Міністерства освіти України № 102 від 15.04.1993 р.).
6. Штатні розписи складаються у форматі Excel, тарифікаційні списки - на паперових носіях.

РЕКОМЕНДОВАНО: розпорядникам Вертіївської об'єднаної територіальної громади складати штатні розписи, тарифікаційні списки та розрахунки до кошторису по заробітній платі за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та привести їх у відповідність до діючого законодавства.

3.3. Прозорість бюджету та залучення громадськості

В умовах бюджетної децентралізації, враховуючи високі ризики корупційних дій щодо використання бюджетних коштів, є потреба зростання бюджетної прозорості та запровадження механізмів контролю, особливо і з боку громадськості, тому необхідно налагодити максимально прозору діяльність місцевих органів влади та активізувати зацікавленість до діяльності Ради з боку громадськості.

У Вертіївській ОТГ тільки розпочинається практика проведення громадських слухань, Регламенту (або Положення) проведення громадських слухань немає, але робота з громадськістю розпочата. В ОТГ було обрано варіант проведення тематичних громадських обговорень із залученням депутатів, громадських активістів та населення громади за окремими темами: детальний план території, будівництво амбулаторії, реконструкція дитячого оздоровчого табору, а також готуються громадські обговорення щодо реконструкції заправки. Протоколи проведення громадських слухань та фото-звіти, зі слів фахівців громади, зберігаються в ОТГ.

В процесі формування проекту бюджету громадські слухання не проводяться, тому жителі громади не мають можливості внести пропозиції на етапі підготовки рішення про бюджет, які б мали обов'язково розглядатись органами місцевого самоврядування. При цьому проект бюджету завчасно викладається на офіційний сайт громади, а саме за 7 днів до проведення засідання виконкому викладається на офіційний сайт громади³⁵.

Староста не приймає участі в процесі планування та виконання бюджету.

На сайті для громадськості оприлюднюються багато інформації, але формат оприлюднення інформації не є «дружнім» для пересічного користувача-громадянина, а візуалізація є недостатньою (у вигляді лише таблиць та цифр).

Всі рішення сесій та проекти рішень викладаються в одному розділі. Хоча й працює пошук за документами, простіше було б сортувати документи по видах, наприклад: Звіти з виконання бюджету та Рішення про бюджет викладати в різні підрозділи.

Вертіївська ОТГ не має офіційного друкарського видання, в якому би оприлюднювалась інформація для населення, яке не має доступу до Internet мережі, тому не може ознайомитись з інформацією, що була оприлюднена на офіційному сайті.

У Вертіївській ОТГ бюджет участі, як інструмент демократії, за допомогою якого кожен мешканець має змогу долучитися до бюджетного процесу, зрозуміти його принципи та вплинути на рішення щодо витрат, не впроваджений. Громадський бюджет підвищує рівень відкритості та прозорості роботи місцевої влади, надає можливість кожному

³⁵<https://vertiivska-gromada.gov.ua/docs/>

жителю долучитись до покращення рівня життя через створення проектів для розвитку ОТГ та голосування за них.

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Розробити та затвердити регламент громадських (положення про громадські слухання) слухань в ОТГ;
2. Проводити громадські слухання в процесі планування бюджету для врахування пропозицій громадськості;
3. Окрім офіційного сайту оприлюднювати інформацію в альтернативних джерелах: газета, інформаційні стенди тощо;
4. Інформацію для громадськості оприлюднювати у доступній для сприймання формі із візуалізацією, *наприклад*, у вигляді діаграм, графіків, малюнків, фото тощо. Приклад: презентація про виконання бюджету Семенівської сільської ради за 6 місяців 2017 р.,³⁶ фото-звіт ремонту асфальтового покриття Сновської міської ради;³⁷
5. Впровадити бюджет участі для залучення громадськості до процесу управління коштами ОТГ та підвищення рівня довіри до місцевої влади;
6. Пропонується до розгляду цікавий досвід однієї з громад щодо вивчення громадської думки. Так, на початку 2018 р. в холі будівлі виконкому громади був представлений стенд, поділений на галузі. Громадськості було запропоновано на стікерах написати свої побажання та наклеїти на частину з відповідною галуззю. Після того ці побажання були консолідовані та оприлюднені у вигляді переліку основних тез в холі будівлі виконкому та враховані при розгляді бюджету на послідуєчих сесіях.

3.4. Оцінка якості планування та виконання бюджету

3.4.1. Аналіз структури бюджету ОТГ

Детальна інформація, щодо показників доходів бюджету (згідно рішень сесії) за ККДБ надано у проекті рішення Вертіївської сільської ради від 06 жовтня 2017 р. - уточнений

рішення сільради
від 6.10.17.pdf

план за 9 місяців 2017р.

та у рішенні Вертіївської сільської ради від 06

рішення сільради
від 06.11.18.pdf

листопада 2018 р.- уточнений план за 9 місяців 2018р.

Для аналізу структури та оцінки планових показників доходів використано дані уточненого плану видатків станом на листопад 2017 та 2018 рр. відповідно (**Табл3**), дані були отримані з рішень виконкому оприлюднених на офіційному сайті.³⁸

³⁶ <https://semenivska-gromada.gov.ua/prezentaciya-pro-vikonannya-bjudzhetu-semenivskoi-silskoi-radi-za-6-misyaciv-2017-roku-15-38-01-30-10-2017/>

³⁷ <http://snovmr.gov.ua/portfolio/remont-asfaltovogo-pokryttva/>

³⁸ <https://vertiivska-gromada.gov.ua>

Табл3.3

Показники доходів бюджету Вертіївської ОТГ (план на рік з урахуванням змін на 01.10.2017 та 01.10.2018), тис. грн.

Найменування податку	2017 рік			2018 рік			Структура	
	загальний фонд	спец. фонд	разом	загальний фонд	спец. фонд	разом	2017	2018
Податкові надходження	18111,6	4,00	18115,60	20 257,41	37,00	20 294,41	59,84%	58,23%
Неподаткові надходження	13,3	108,00	121,30	86,00	194,30	280,30	0,40%	0,80%
Доходи від операцій з капіталом	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%
Офіційні трансферти	9347,9	2687,20	12 035,10	14 275,13	0,00	14 275,13	39,76%	40,96%
Всього	27 472,8	2799,20	30272,00	34 618,54	231,30	34 849,84	100,00%	100,00%
Джерела фінансування		10079,27						

З Ошибка! Неизвестный аргумент ключа. видно, що майже половина надходжень до бюджету ОТГ у 2017 р. це дотації та субвенції. При цьому відсоток базової дотації залишається на рівні 0,33% від загального обсягу доходів, що свідчить про низький рівень дотаційності бюджету.

У 2018 р. відсоток офіційних трансфертів (з урахуванням «Базової дотації») також склав - 40,96%.

У 2018 р. порівняно з 2017 р. структура доходів зазнала змін у відсотковому вираженні. Як і в 2017 р. майже половину доходів ОТГ у 2018 р. становлять трансферти. При цьому відсоток базової дотації є нульовим, отже станом на 2018 р. бюджет Вертіївської ОТГ є бездотаційним.

Проблемою при розрахунку дотації для ОТГ є те, що Міністерством фінансів України кількість населення береться з даних, які надає Державна служба статистики України, і ці дані не завжди відповідають реальній кількості населення в конкретній ОТГ. Так, для розрахунку індексу податкоспроможності на 2018 р., Міністерством фінансів була використана цифра 3900 осіб³⁹, а в паспорті громади приведені інші дані – 4961 особа на 2017 р., і 5 110 особи на 2018 р. Різниця (1210 осіб) для громади є суттєвою (Рис 3.3).

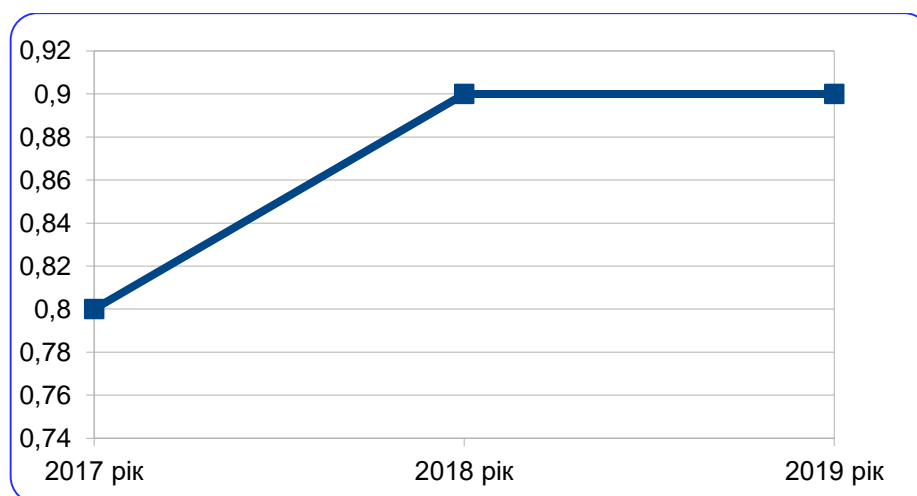

Рис3.3. Динаміка індексу податкоспроможності ОТГ у 2017-2019 роках

³⁹http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62551

Податкові надходження становлять трохи більше 57% доходів бюджету ОТГ та мають тенденцію до мінімального зростання в абсолютних показниках на рівні 14,86% у 2018 р. в порівнянні з 2017 р.

В структурі податкових надходжень переважають ПДФО (40,42%) та місцеві податки і збори (в середньому 44,31% податкових надходжень) при цьому найбільші темпи зростання спостерігаються по податку на майно та єдиному податку, що може свідчити про покращення управління власними ресурсами в ОТГ (Рис.).

	2017 рік	2018 рік	Зростання без урахування інфляції	Коефіцієнт інфляції на 2018 рік	Зростання з урахуванням інфляції
ПДФО	8 000,0	8 152,1	1,90	7,41	-5,51
Єдиний податок	1427,33	2289,29	60,39	7,41	52,98
Податок на майно	5 522,3	6 684,2	21,04	7,41	13,63
Інші податки		0,5	100,00		100,00
Неподаткові надходження	121,3	202,9	67,27	7,41	59,86

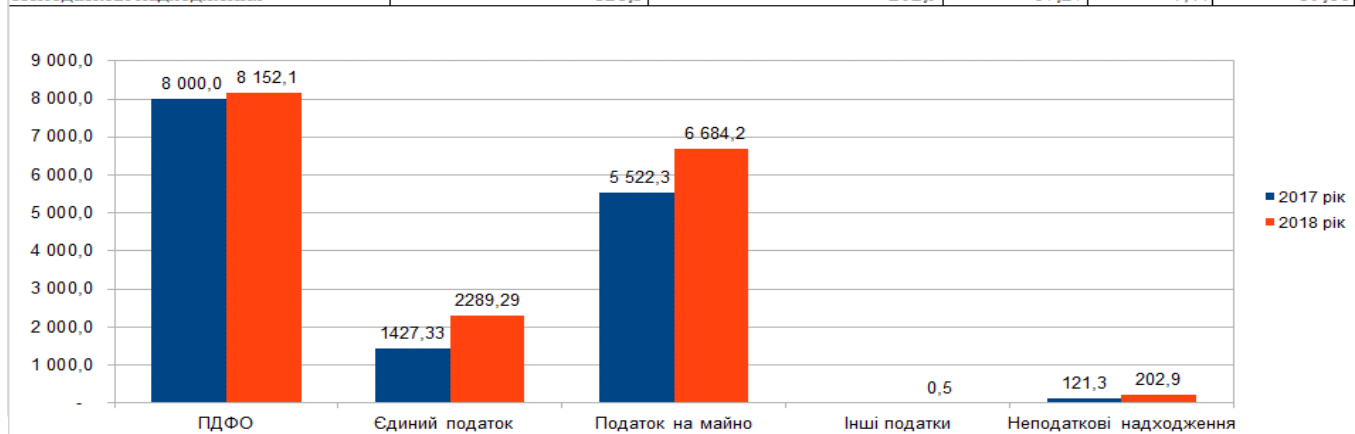

Рис.3.4. Динаміка та структура доходів бюджету ОТГ (без урахування трансфертів) у 2017-2018 рр.

У 2018 р. порівняно з 2017 р. структура доходів не зазнала значних змін у відсотковому вираженні.

Детальний аналіз структури та динаміки трансфертів за 9 місяців 2017 р. (на основі уточнених планових показників) та за 9 місяців 2018р. (на основі уточнених планових показників) з врахуванням індексу інфляції надано у Рис .

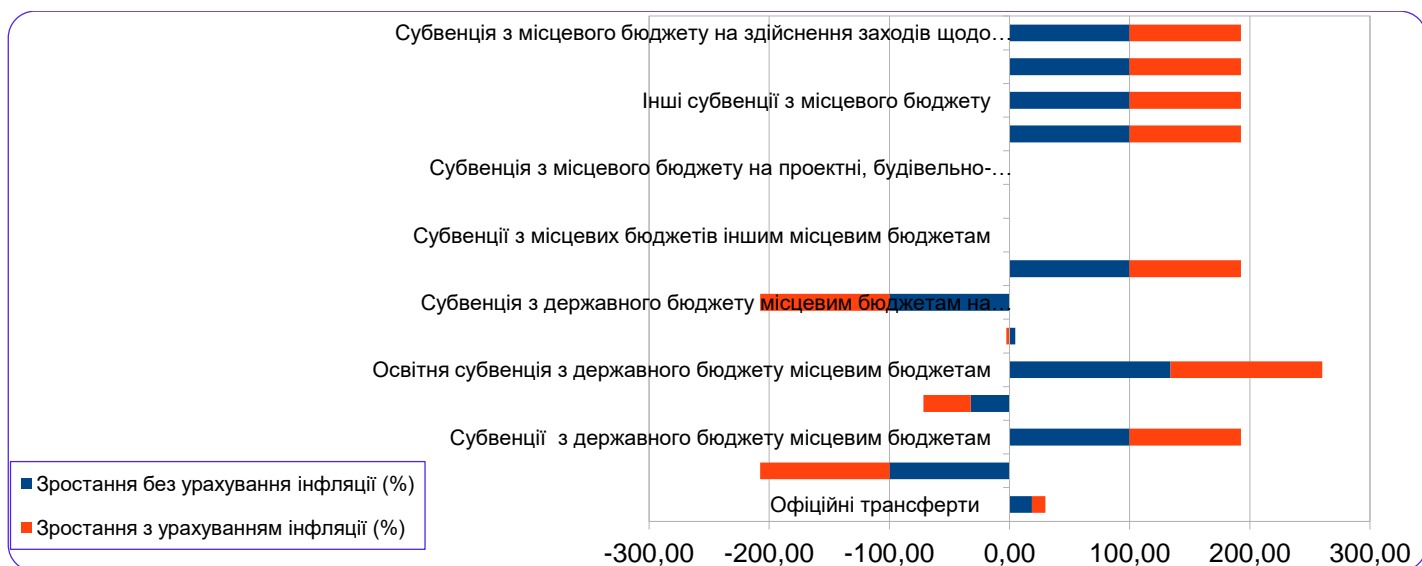

Рис 3.5. Детальний аналіз структури та динаміки трансфертів за 9 місяців 2017-2018 рр.

Порівняно з 2017 бюджетним роком, у 2018 р. спостерігається зменшення по ПДФО (-5,51%, за вирахуванням впливу інфляції⁴⁰), та збільшення по місцевим податкам та зборам (на +58,7,9% за вирахуванням впливу інфляції). В середньому у 2018 р. податкові надходження зросли на 1%. Динаміка зростання по основних податкових надходженнях наведена на Рис. Детальна динаміка податкових надходжень надана на Рис .

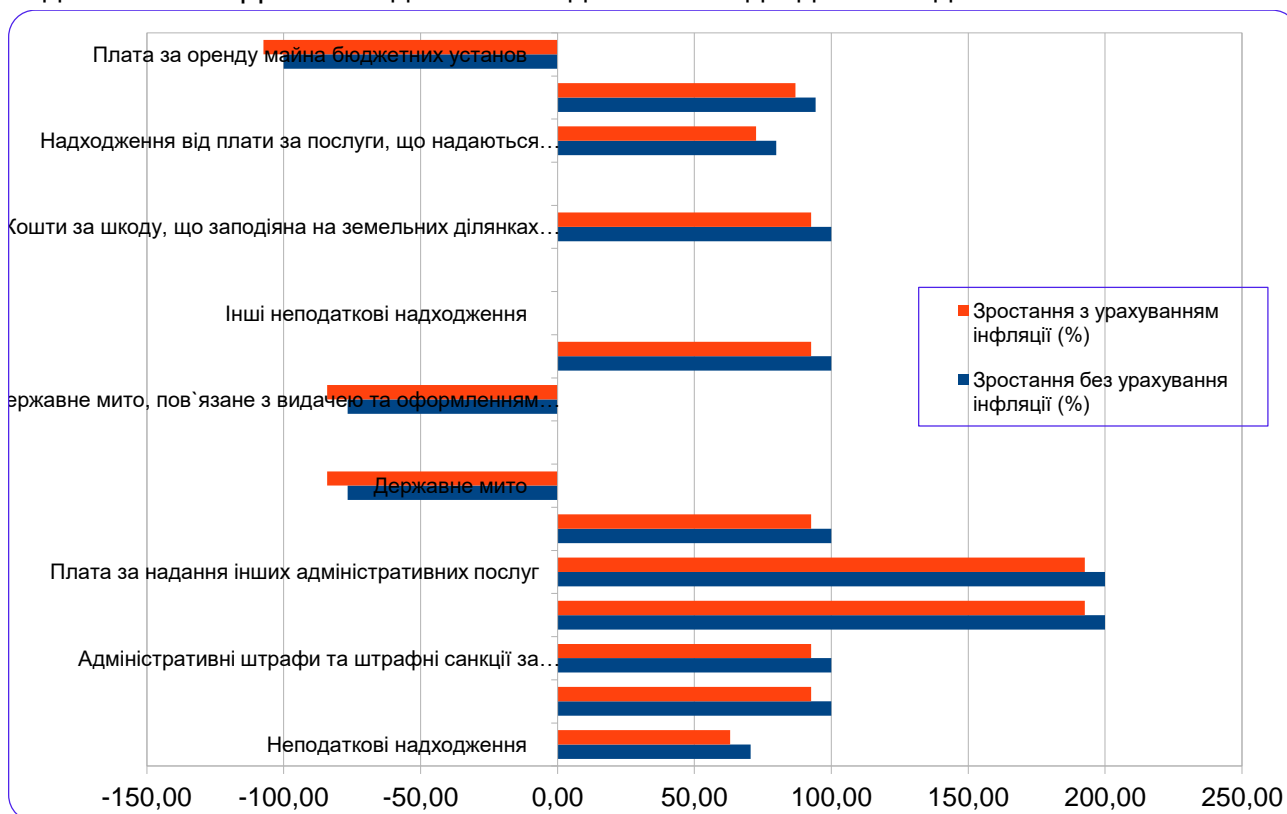

Рис 3.6. Динаміка зміни податкових надходжень у 2017-2018 рр. (з та без урахування впливу інфляції)

Разом з тим слід зазначити, що деякі податкові надходження, такі як, акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів і земельна плата з фізичних осіб - суттєво зменшились по відношенню до 2017 р. Існуючий механізм сплати акцизу не сприяє наповнюваності місцевих бюджетів (*детальніше у розділі 7*).

Частка неподаткових надходжень у доходах ОТГ не перевищує 1%, проте вона суттєво зросла порівняно з 2017 р. Номінально неподаткові надходження у 2018 р. порівняно з 2017 р. зросли на 63,09%, у тому числі:

- плата за надання адміністративних послуг виросла на - 92,59%;
- надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством виросли на - 72,50%.

Така динаміка, з однієї сторони, вказує на позитивні наслідки роботи Виконавчого комітету Вертіївської ОТГ - щодо залучення нових джерел надходжень до бюджету, з іншої сторони, про перспективність подальшого нарощування неподаткових надходжень.

Детальна динаміка неподаткових надходжень надана на Рис .

⁴⁰Джерело Індексу інфляції - <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/category/indeks-inflyaciy/>

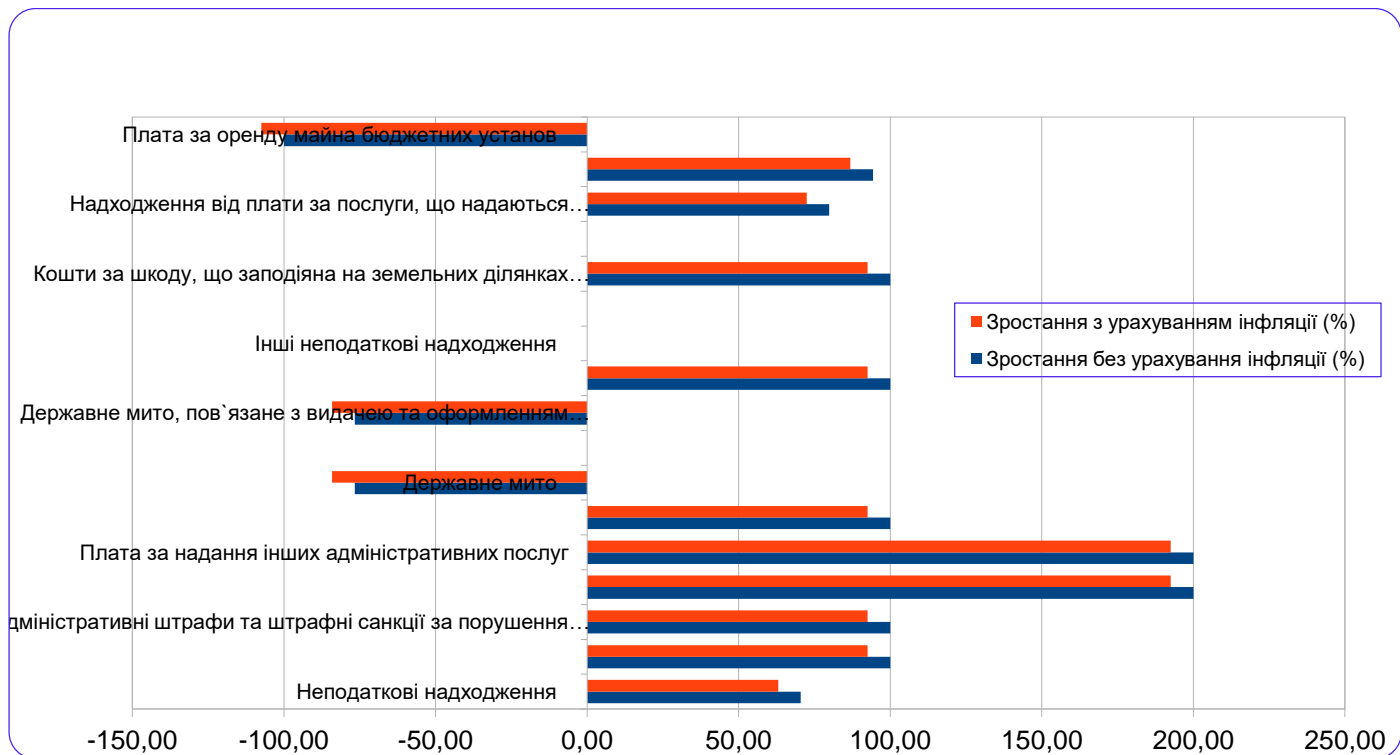

Рис 3.7. Динаміка неподаткових надходжень у 2017-2018 роках (з та без урахування впливу інфляції)

В 2018 бюджетному році, в зв'язку з затримкою рішення сесії обласної Ради відбулась затримка розподілу додаткової субвенції на освіту.

НАСЛІДОК: негативний вплив на фінансування інших напрямків діяльності ОТГ.

РЕКОМЕНДОВАНО: залучення громадськості у аналогічному випадку. На загальнодержавному рівні обласні органи виконавчої влади розподіляти субвенції по принципу тимчасового бюджету за рахунок коштів обласного бюджету.

Щодо видатків бюджету відмітимо, що структура та мережа Вертіївської сільської ради не змінювалась протягом 2017-2018 рр.

В структурі видатків ОТГ переважають видатки на забезпечення функціонування сільської ради (у тому числі видатки на благоустрій) та видатки на освіту (Табл.).

Табл3.4.

Планові видатки за галузями на 2017 та 2018 роки з уточненням станом на 01.10, тис. грн.

Показник	2017 рік			2018 рік			Структура	
	загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом	2017	2018
Видатки на забезпечення функціонування сільської ради	11 729,8	8 300,3	20 030,1	13 565,7	4 341,5	17 907,2	58%	49%
Видатки на освіту	8 647,5	4 500,7	13 148,2	13 886,6	3 108,9	16 995,5	38%	46%
Видатки на культуру	623,0	365,0	988,0	892,2	-	892,2	3%	2%
Видатки на соціальний захист	258,6	-	258,6	892,0	-	892,0	1%	2%
Разом	21 258,9	13 166,0	34 424,9	29 236,6	7 450,4	36 687,0	100%	100%

Для оцінки планових видатків було проаналізовано дані уточненого плану видатків станом на 1 жовтня 2017 та 2018 рр., дані були отримані з рішень виконкому оприлюднених на офіційному сайті: <https://vertiivska-gromada.gov.ua>. Та на сайті за посиланням: <https://openbudget.gov.ua/local-budget/25501000000/local-expenses?class=program>.

- Дані дещо відрізняються від даних по доходній частині бюджету, це пояснюється тим в аналізі структури та оцінки планових показників доходів (Табл 3.2) не враховані залишки на початок періоду (ці дані не оприлюднені).

Динаміка та структура видатків ОТГ у розрізі галузей з розбивкою на загальний та спеціальний фонд представлена на Рис .

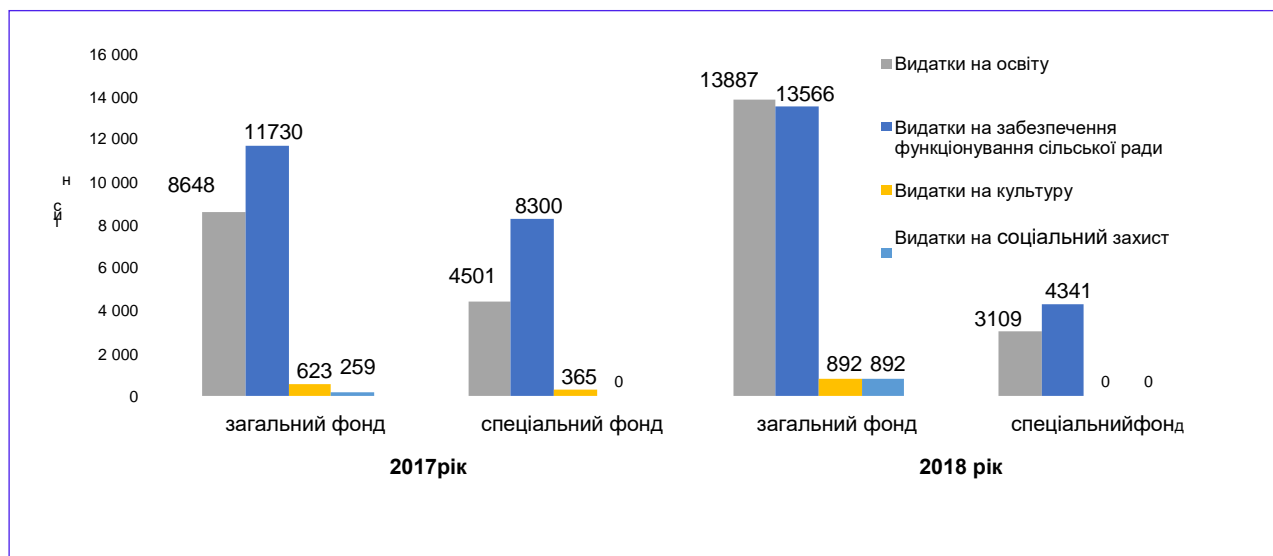

Рис 3.8. Планові видатки ОТГ загального та спеціального фондів у розрізі галузей у 2017-2018 рр. (станом на 1 жовтня відповідного року)

В аналізованому періоді найбільша сума видатків бюджету спрямовувалась на галузь освіти, вона складала 58% видатків бюджету в 2017 р. та 49% у 2018 р. Звернімо увагу, що у 2018 р. був скорочений 1 малокомплектний загальноосвітній навчальний заклад I-II ступеня, проте витрати збільшились за рахунок того, що в загальноосвітньому навчальному закладі I-III ступеня проведено капітальний ремонт, відкрито кімнату відпочинку, оновлено матеріально-технічну базу. Також для оптимізації освітньої мережі закуплено шкільний автобус за рахунок коштів спеціального фонду.

Питома вага витрат на забезпечення функціонування сільської ради збільшилась, в тому числі, за рахунок субвенції з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері охорони здоров'я за рахунок коштів медичної субвенції. Те, що громада передає кошти (субвенцію) на видатки у сфері охорони здоров'я в район не є позитивною тенденцією та суперечить ідеї фіскальної децентралізації. В цьому випадку ОТГ передає свої функції в район, а отже не має можливості контролювати та впливати на якість надання медичних послуг населенню громади. Проте у Вертіївській ОТГ планується будівництво амбулаторії загальної практики сімейної медицини (на 3-4 лікарів) за рахунок коштів субвенції з державного бюджету та співфінансування з місцевого бюджету. Тому в подальшому громада зможе контролювати якість надання медичних послуг населенню, що це є позитивним фактором.

Щодо економічної класифікації видатків, то показники у 2017 та 2018 рр. у розрізі загального та спеціального фонду представлені в

Табл3.5.

Табл3.5.

Планові видатки за економічною класифікацією на 2017 та 2018 роки з уточненням станом на 01.11, тис. грн.

Статті видатків	2017 рік	2018 рік	2017 рік	2018 рік	2017 рік	2018 рік	темп росту	Структура	
	загальний фонд		спеціальний фонд		разом			2017	2018
Оплата праці	8 704,8	15 105,4	-	-	8 704,8	15 105,4	1,74	25%	41%
Енергоносії	1 067,7	961,5	-	-	1 067,7	961,5	0,90	3%	3%
Капітальні видатки	-	-	13 028,0	7 211,4	13 028,0	7 211,4	0,55	38%	20%
Інші видатки споживання	11 486,5	13 169,7	138,0	239,0	11 624,5	13 408,7	1,15	34%	37%
Разом	21 258,9	29 236,6	13 166,0	7 450,4	34 424,9	36 687,0	1,07	100%	100%

Як видно з

Табл3.5., в цілому видатки у 2018 р. зросли на 7%. Найбільші темпи зростання мали видатки на оплату праці (+74%). При цьому в загальній структурі видатків переважають видатки на оплату праці і їх частка в загальному обсязі видатків загального фонду має тенденцію до зростання (з 41% у 2017 р. до 52% у 2018 р.). Разом, з тим спостерігається значне зменшення капітальних видатків у 2018 р. (скорочення майже на 55%) та на енергоносії (на -10%) за рахунок проведених заходів з енергозбереження, які детально описані в пункті 4.5. «Оцінка енергоефективності будівель, котрі утримуються за рахунок бюджету ОТГ». Це позитивно характеризує ОТГ.

Разом з тим, 38% сукупних видатків у 2017 р. – це видатки спецфонду, у 2017 р. цей показник склав 20%. В структурі видатків спецфонду основна стаття – це капітальні видатки (99% та 97% у 2017 та 2018 рр. відповідно) (Табл3.6.).

Табл3.6.

Структура видатків загального та спеціального фонду за економічною класифікацією у 2017-2018 роках

Статті видатків	загальний фонд		спеціальний фонд	
	2017 рік	2018 рік	2017 рік	2018 рік
Оплата праці	41%	52%	0%	0%
Енергоносії	5%	3%	0%	0%
Капітальні видатки	0%	0%	99%	97%
Інші видатки споживання	54%	45%	1%	3%
Разом	100%	100%	100%	100%

В структурі видатків загального фонду у 2017 р. 41% - це видатки на оплату праці, а 54% - інші видатки споживання, у 2017 р. 52% - видатки на оплату праці, а 45% - інші видатки споживання.

Зміна обсягів видатків по захищених статтях (в які входить в тому числі заробітна плата та енергоносії) та капітальних видатках в ОТГ відбувається лише через рішення сесії ради.

Значне зростання видатків на оплату праці відбулися на підставі постанови «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 р. № 268»⁴¹.

Таким чином, найбільшою статтею видатків можна вважати видатки на оплату праці (Рис 3.), при цьому видатки бюджету на апарат управління є не значними. У 2018 р. вони збільшились до 8,89% (з 8,35% у 2017 р.) в межах коефіцієнта інфляції.

⁴¹<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2018-%D0%BF>

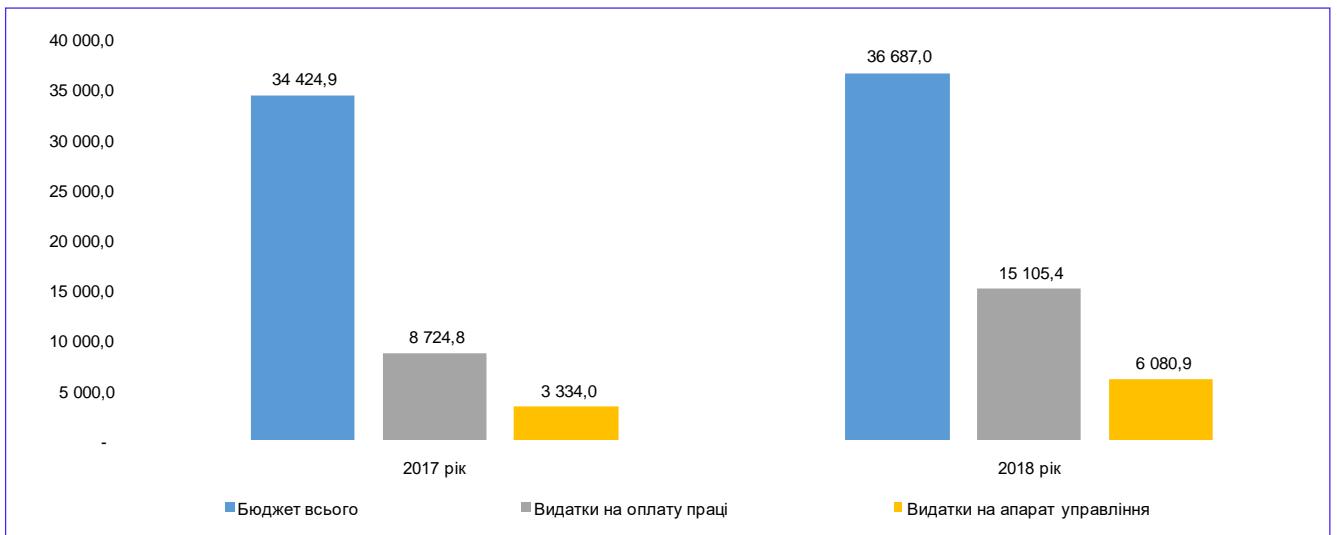

Рис 3.9. Динаміка сукупних видатків бюджету, у т.ч. видатків на оплату праці та апарат управління у 2017-2018 роках

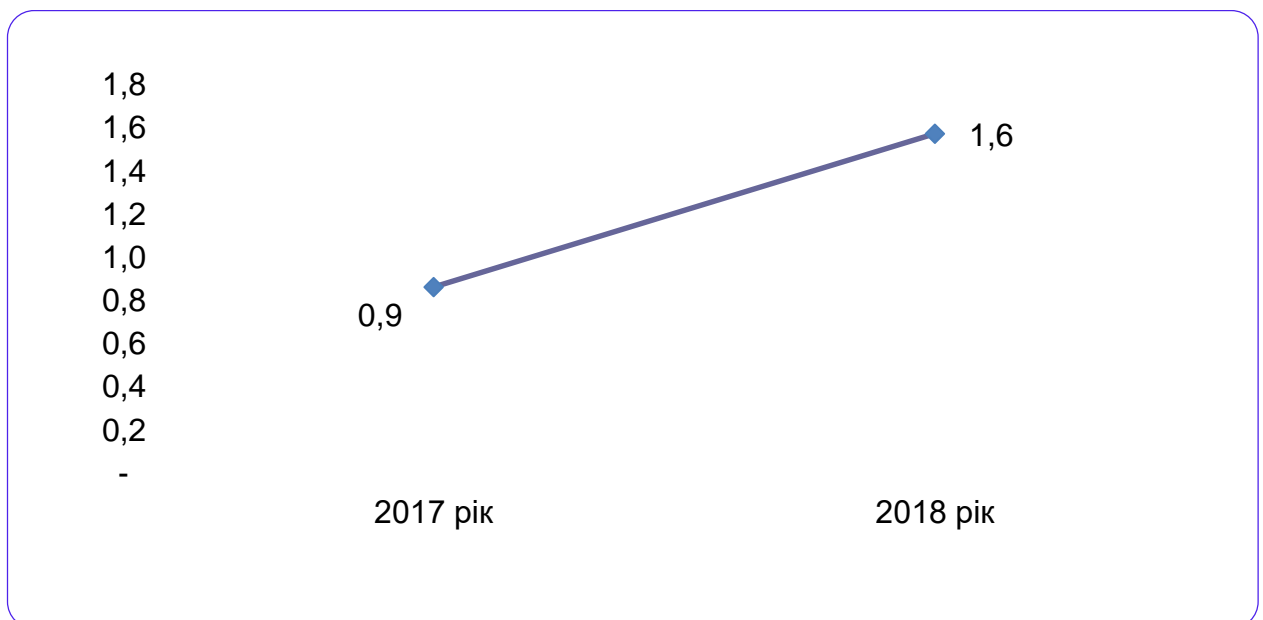

Рис 3.10. Витрати на апарат на 1 мешканця, тис. грн.

Середні витрати на утримання апарату управління у розрахунку на одного мешканця ОТГ у 2018 р. збільшились з 4,6 тис.грн. до 5,9 тис.грн. (Рис 3..). Збільшення відбулося в межах коефіцієнту інфляції.

Розподіл видатків Вертіївського бюджету в розрізі розпорядників не є показовим, оскільки у Вертіївській ОТГ лише 2 розпорядника бюджетних коштів.

3.4.2. Аналіз видаткової частини

Аналіз виконання планових показників та порівняння даних першопочаткового плану з уточненим планом на кінець року проводився на підставі даних, наданих фінансово-економічним відділом Вертіївської сільської ради. В результаті дослідження виявилось, що першопочатковий план видатків бюджету та план із змінами суттєво відрізняються. Так, у 2018 р. по деяким напрямкам(бюджетним програмам) відхилення складо до 87%(Детальніше показники оцінки якості планування видатків бюджету на 2018 рік

Додатки.xlsx

представлені в **Додатку3.8**).

При цьому найбільші відхилення спостерігаються в частині субвенцій (що не залежить від діяльності ОТГ) та спеціального фонду бюджету.

В результаті оцінки планування видаткової частини по загальному та спеціальному фондам бюджету Вертіївської ОТГ, в результаті якої були порівняні першопочатковий планом на рік та план з урахуванням змін станом на 30.11.2018р. встановлено, що найбільші відхилення спостерігаються по наступним бюджетним програмам:

- більше 75% відхилення по іншим субвенціям з місцевого бюджету, резервному фонду та утриманню та розвитку доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету;
- 40-50% відхилення по будівництву та регіональному розвитку та організації благоустрою населених пунктів;
- більше 25% відхилення по наданню загальної середньої освіти.

Пропозиції щодо покращення якості планування видатків надано в п. 3.1.2. «Автоматизація бюджетування».

Аналітична таблиця по стану фінансування за 2017 р. по загальному та спеціальному

Додатки.xlsx

Додатки.xlsx

фондам окремо наведено у **Додатку 3.9** та **Додатку 3.10**. Дані отримано з аналітичних таблиць, які надано фахівцями фінансового управління. Інколи попередні планові показники (на момент прийняття бюджету) відрізняються від фактично профінансованих видатків у 2-5 разів. Для об'єктивної оцінки якості процесу планування та з метою розробки заходів його покращення, рекомендовано детально проаналізувати причини відхилень затверджених планових показників та фактичного виконання (зокрема здійснити аналіз розподілу вільних залишків коштів та встановити чи відхилення зумовлене перевиконанням по окремих статтях доходів бюджету, недофінансуванні планових видатків, несвоєчасним отриманням міжбюджетних трансфертів, перерозподілом коштів між ГРК протягом року тощо). З'ясування реальних причин відхилень у планових показниках та фактичних та їх усунення призведуть до покращення планування бюджету ОТГ.

Деякі причини розбіжностей між показниками першопочаткового плану, уточненого плану та виконання бюджету можна виявити при аналізі пояснювальної записки до виконання бюджету за 2017 р., а саме:

1. По галузі «Державне управління» по загальному фонду видатки на оплату праці з нарахуваннями на кінець року, порівняно із запланованими видатками на початок бюджетного періоду, збільшились, це пояснюється затвердженням постанови КМУ «Про внесення змін до Постанови КМ У від 09.03.2006 р. № 268» № 353 від 24.05.2017 р. та збільшення штатної чисельності. Також видатки загального та спеціального фонду збільшились у зв'язку з збільшенням штатної чисельності та необхідністю забезпечення робочих місць офісною технікою та інші видатки.
2. По галузі «Освіта» недовиконання плану загального фонду пояснюється тим, що фактичне відвідування дітей, які безкоштовно харчуються склала 76% до нормативної кількості; також не були використані плани по видатках на оплату праці та на оплату інших енергоносіїв. По спеціальному фонду за рахунок інших надходжень (бюджету розвитку) придбано для Вертіївської ЗОНІ шкільний автобус (із використанням коштів місцевих меценатів), закуплено обладнання для закладів тощо.
3. По галузі «Житлово-комунальне господарство» в 2017 р. протягом року було перерозподілено видатки між видатками на благоустрій, водоканалізаційне господарство та утримання й розвиток інфраструктури доріг.

4. По галузі "Реалізація заходів щодо інвестиційного розвитку території" кошти загального фонду були використані на встановлення вуличного освітлення, виконання робіт по проекту "Екологічне покращення земель громадської забудови шляхом будівництва копаної водойми", реконструкцію з прибудовою приміщення котельні музею в с.Вертіївка, виготовлення робочого проекту «Реконструкцію вуличного освітлення в двох селищах. По спеціальному фонду кошти були використані на виконання розпорядження КМУ від 11.05.2017 року № 310 - придбання зупинкового комплексу, велопарковку, спортивний майданчик, облаштування майданчика для відпочинку.

На кінець 2017 р. залишків на рахунках коштів не було, повернень коштів на рахунки ДКС також не було. Це позитивний момент в діяльності ОТГ, який свідчить, що кошти були використані в повному обсязі. Кредиторська заборгованість станом на 01.01.2018 р. становить 268,7 тис. грн. - виплата заробітної плати працівникам управління, яка виникла в зв'язку з недостатнім залишком коштів на котловому рахунку, останній банківський день вважається не операційним днем для клієнтів. Заборгованість була погашена у 2018 році.

Динаміка оплати праці за галузями

Динаміка оплати праці проводилася у Вертіївській сільській раді по таким галузям:

- освіта;
- культура і мистецтво.

Аналіз проведений на основі фактичних видатків по заробітній платі за 2017-2018 рр.та штатних розписів у розрізі кожного закладу, отриманих від головного розпорядника коштів, а саме Вертіївської сільської ради (Табл3.4. та Табл3.5.).

У Вертіївській об'єднаній територіальній громаді налічується лише два навчальних заклади: це Вертіївська ЗОШ I-III ст. та дитячий навчальний заклад «Колосок».

Станом на 01.01.2017 р. по освітнім закладам кількість штатних одиниць складає 89,75, станом на 01.01.2018 р. - 88,95 од. Середня заробітна плата у 2017 р. становить 4904 грн., у 2018 р.- 6331 грн.(Табл3.4.).

Табл3.4.

Динаміка оплати праці по галузі «Освіта»

Показник	Вертіївська ЗОШ I-III ст.		ДНЗ «Колосок»	
	2017	2018 (9 міс)	2017	2018 (9 міс)
Кількість посад згідно штатного розпису	55,75	55,75	34	33,2
Фонд оплати праці (факт), тис.грн.	3554,8	3490,1	1727,0	1578,7
Середньомісячна заробітна плата 1 працівника грн. (розрахункові дані)	5313	6956	4233	5283

Варто зазначити, що середній показник заробітної плати по галузі «Освіта» по Україні в цілому у 2017 р.⁴² складає 5 858 грн., у 2018 р. - 6911 грн. Тобто загальний приріст по Україні у порівнянні по роках становить 18%. По даним Вертіївської ОТГ заробітна плата по освітнім навчальним закладам в цілому зросла на 29%. Отже, по Вертіївській ОТГ спостерігається вищий темп приросту середньої зарплати по галузі, ніж по Україні в цілому, але середній рівень зарплати по ТГ значно нижчий, ніж в середньому по Україні.

По закладах культури кількість штатних одиниць у 2017 р. складає 13,5 од., у 2018 р. 14,5 од. Середня заробітна плата у 2017 р. становить 3276 грн, у 2018 р. - 4187 грн. (Табл3.5.).

⁴²<http://www.ukrstat.gov.ua/>

Динаміка оплати праці по галузі «Культура і мистецтво»

Показник	Публічна бібліотека (4 заклади)		Будинки культури (3 заклади)		Музей (1 заклад)	
	2017 рік	2018 (9 міс.)	2017 рік	2018 (9 міс.)	2017 рік	2018 (9 міс.)
Кількість штатних одиниць всього по закладу	6,25	6,25	4,5	4,5	2,75	3,75
Фонд заробітної плати (факт), тис.грн.	240,3	240,8	143,6	142,9	49,3	84,3
Середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн. (розрахункові дані)	3204	4280	3419	4536	3206	3746

Дані по фонду оплати праці враховуються для обчислення даних «Середньомісячна заробітна плата 1-го працівника», виходячи з кількості місяців періоду.

Слід зазначити, що середній показник заробітної плати по галузі «Культура» по Україні⁴³ в цілому у 2017 р. складає 5 465 грн., у 2018 р. - 6590 грн. Тобто загальний приріст по Україні у порівнянні по роках становить 21%. По даним Вертіївської ОТГ заробітна плата у порівнянні з попереднім роком по закладам культури зросла на 28%, але все одно залишається майже у два рази нижчою, ніж в середньому по Україні.

З наведених вище даних видно, що по всіх аналізованих установах спостерігається зростання заробітної плати (хоча і нерівномірне). Таке зростання відбувається за рахунок підвищення розміру єдиної тарифної сітки, розміру мінімальної заробітної плати та збільшення розміру доплати до мінімальної заробітної плати. Також значне підвищення заробітної плати відбулося для педагогічних працівників згідно Постанови КМУ № 23 від 11.01.2018 р., крім того, відбулося підвищення посадових окладів педагогічних працівників, які фінансуються з освітньої субвенції, відповідно до Постанови КМУ № 22 від 11.01.2018 р.. Кількість ставок штатних одиниць кожного року змінюється в залежності від фактичної кількості дітей та наповнюваності навчального закладу.

Проведений аналіз за період 2017-2018 рр. показав, що нарахування заробітної плати здійснюється за всіма обов'язковими видами доплат та надбавок, доплати до мінімальної заробітної плати. Крім того, здійснюється стимулювання та преміювання працівників. Порушень нормам чинного законодавства не виявлено, але для здійснення внутрішнього контролю та виключення «людського фактору» доцільно автоматизувати процес розрахунку тарифікаційних списків.

РЕКОМЕНДОВАНО: розпорядникам Вертіївської ОТГ проводити розрахунки планових показників витрат на оплату праці за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Аналіз показників витрат на утримання закладів

Аналіз показників витрат на утримання закладів освіти, культури та спорту в межах громади здійснювався за даними наведеними в Табл3.6. та Табл3.7.

Оцінка проведена на основі наданих документів, таких як:

- фактичні видатки 2017-2018 рр. у розрізі закладів по економічній класифікації видатків (КЕКВ) та джерелам фінансування;
- інформація щодо проектної потужності закладу (максимальне розміщення учнів у закладі);
- додатки до Розпорядження щодо затвердження мережі закладів;

⁴³<http://www.ukrstat.gov.ua/>

– інші інформаційні довідки.

Табл3.6.

Показники утримання загально–освітніх навчальних закладів

№ пп.	Показник	Вертіївська ЗОШ І-ІІІ ст. (сільська місцевість)	
		2017 р.	2018 р.
1	Фінансовий норматив забезпеченості за <u>рахунок освітньої субвенції 1-го учня</u> , тис. грн. (розрахункові дані) ⁴⁴	10,5	21,0
2	Фінансування одного учня за <u>рахунок бюджету громади</u> , тис. грн. (розрахункові дані) ⁴⁵	13,3	10,3
3	Співвідношення видатків бюджету громади до загального обсягу видатків на 1-го учня, у відсотках (розрахункові дані)	56	33
4	Нормативна наповнюваність навчального закладу (по Паспорту закладу)	510	510
5	Фактична наповнюваність навчального закладу, учнів	292	300
6	Загальна завантаженість навчального закладу ОТГ (фактична чисельність учнів : нормативна потужність * 100%), %	57	59
7	Кількість класів	14	15
8	Середня наповнюваність класів, учнів (розрахункові дані)	21	20
9	Кількість шкільних автобусів для учнів та педагогічних працівників (шт.)	1	1
10	Обсяг видатків на придбання предметів довгострокового користування, (тис. грн.)	2129,1(шкільний автобус)	90,0
11	Обсяг видатків на капітальні вкладення (тис. грн.):	1806,3	799,5
11.1	- капітальне будівництво	--	--
11.2	- капітальні ремонти	1806,3	799,5

Середні витрати на харчування 1 дитини в день 1-4 класів по загальноосвітнім навчальним закладам (ЗНЗ) у 2017 р. складає 11 грн, у 2018 р. - 15 грн. Харчування учнів проводиться повністю за рахунок місцевого бюджету, тобто частка батьківської плати -0%.

Але слід зазначити, що у зв'язку з чинною постановою КМУ №16 від 18 січня 2016 р., право на безкоштовне харчування в школах є у дітей-сиріт, дітей, які позбавлені батьківського піклування, дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в спеціальних і інклюзивних класах, а також учнів 1-4 класів з малозабезпечених сімей. Раніше безкоштовно могли харчуватися абсолютно всі учні молодших класів, але тепер такі рішення на свій розсуд приймають місцеві влади. Тому Вертіївська сільська рада прийняла рішення про безкоштовне харчування всіх учнів 1-4 класів.

Середня вартість харчування в різних областях і містах України відрізняється. Зараз фіксованої ціни немає. Так, середня ціна одного обіду по Києву становить 24 грн, в Одесі близько 28 грн, а в Хмельницькому всього 16 грн.

Для виконання норм харчування Вертіївська сільська рада проводить оприбуткування продуктів харчування у натуральній формі, які надходять на добровільній основі від батьків учнів (овочі та фрукти). Це дає можливість мінімізувати витрати на харчування дітей.

У 2018 р. Міністерством фінансів України (додатки Закону України «Про Державний бюджет на 2018 р.»⁴⁶) було введено (змінено) формульний підхід до розрахунку освітньої

⁴⁴Фінансовий норматив забезпеченості за рахунок освітньої субвенції на 1-го учня розраховується за формулою: «Норматив = фактичні видатки по субвенції / фактичну кількість учнів»

⁴⁵Фінансування на одного учня за рахунок бюджету громади розраховується за наступною формулою: «Фінансування = фактичні видатки по місцевому бюджету / фактичну кількість учнів».

⁴⁶http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62551

субвенції. Середній норматив наповнюваності класів по розрахунку освітньої субвенції для шкіл сільської місцевості складає 11 учнів. А фактична наповнюваність Вертіївської ЗОШ І-ІІІ ст. у 2018 р. складає 300 учнів, тобто середня наповнюваність класів - 20 учнів. За рахунок перевищення розрахункового показника по наповнюваності класів значно зросли видатки на 1-го учня по освітній субвенції у 2018 р. у порівнянні з 2017 р.

Середні витрати у 2017 р. на харчування 1 дитини в день у дошкільному навчальному закладі складають 20,00 грн., у 2018 р.-20,67 грн. Частка батьківської плати становить 40%.

Табл3.7.

Показники утримання дошкільних навчальних закладів

№ пп.	Показник	ДНЗ «Колосок»	
		2017 р.	2018 р.
1	Фінансування однієї дитини дошкільного віку у бюджеті громади (тис. грн.) (розрахункові дані)	27,3	29,7
2	Нормативна наповнюваність ДНЗ (згідно Паспортом ДНЗ)	115	115
3	Фактична наповнюваність ДНЗ	111	115
4	Загальна завантаженість дошкільних навчальних закладів ОТГ (фактична чисельність вихованців / нормативна потужність * 100%), %	96	100
5	Кількість груп	5	5
6	Середня наповнюваність груп, діт.	22	23
7	Обсяг видатків на придбання предметів довгострокового користування, (тис. грн.)	59,6	--
8	Обсяг видатків на капітальні вкладення (тис. грн.):	--	--
8.1	- капітальне будівництво	--	--
8.2	- капітальні ремонти	359,3	--

Видатки на фінансування однієї дитини дошкільного віку у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. значною мірою не відрізняються, так як наповнюваність груп зберіглася майже на однаковому рівні. В цілому видатки збільшилися на 9 %.

По галузі «Культура і мистецтво» в об'єднаній територіальній громаді налічується 8 закладів.

Мережа закладів складається з:

1. Публічна бібліотека – 1 заклад, в т.ч. в складі якої 3 філії;
2. Будинки культури – 3 заклади;
3. Музей – 1 заклад.

Видатки на утримання народного дому на одного жителя Вертіївської ОТГ у 2017 р. складають 14 грн., у 2018 р. складають 18 грн.

Вартість утримання бібліотеки на 1 жителя громади у 2017 р. складають 16 грн., у 2018 р. - 20 грн. У порівнянні по роках в середньому видатки збільшилися на 22%.

Культура є одним із ключових факторів соціально-економічного зростання країни. Головною метою розвитку людства є громадська та культурна самореалізація особистості. На етапі суспільного розвитку та збереження існуючих традицій, забезпечення важливої ролі сільської культури у громаді, рекомендуємо провести ремонт приміщень будинку культури та бібліотек. Забезпечити заклади культурної спадщини сучасним оснащенням та новинками бібліотечної системи.

3.4.3. Аналіз дохідної частини бюджету

В цілому, оцінюючи якість планування дохідної частини бюджету Вертіївської ОТГ станом на 01.11.2018 р. у порівнянні першопочатковим планом на рік та планом з

урахуванням змін станом на 01.11.2018 р. виявлено не значні відхилення, в середньому біля 19%, при цьому:

- біля 140% по рентній платі та платіза використання інших природних ресурсів;
- більше 20% по місцевих податках.

З метою максимального наповнення дохідної частини бюджету співробітниками виконавчого органу постійно проводиться моніторинг надходжень до бюджету в розрізі класифікатора доходів бюджету (КДБ), а також в розрізі платників податків. Це дозволяє оперативнo реагувати на зміни в податкових надходженнях, обраховувати ризики при плануванні доходів на наступні роки, змінювати відсоткову ставку місцевих податків та зборів, тощо.

З цією метою, співробітниками виконавчого органу відслідковується повнота сплати податків до бюджету ОТГ.

Спеціалістами виконавчого органу здійснюється також аналіз динаміки сплати ПДФО по найбільшим платникам ОТГ (Табл 3.11.).

Табл3.11.

Найбільші платники податку на доходи фізичних осіб в Вертіївській ОТГ, тис. грн.

надходження податку на доходи фізичних осіб (60%)					
назва платника	всього сплачено з початку року (наростаючим підсумком)			сума податку, сплаченого платником за листопад місяць	
	станом на 01.12.2017 року	станом на 01.12.2018 року	відхилення	2017 року	2018 року
ТОВ «НІЖИН АГРО»	1296,8	1353,9	57,1	92,2	161,7
ДП «НІЖИНСЬКИЙ ЛІСГОСП»	320,5	289,3	-31,2	14,6	24,0
ТОВ «АГРОТЕХСОЮЗ»	300,9	477,8	176,9	35,1	43,3
ВЕРТІЇВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА НІЖИНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	935,9	1346,9	411,0	100,3	193,0
КЗ ОБЛАСНИЙ ДИТЯЧИЙ САНАТОРІЙ «ПРОЛІСОК»	664,1	703,9	39,8	82,1	68,3

Як видно з **Ошибка! Неизвестный аргумент ключа..** п'ять найбільших платників по Вертіївській ОТГ у сукупності забезпечують 490,3 тис грн ПДФО до бюджету ОТГ (це трохи більше 6% планових надходжень ПДФО до місцевого бюджету у 2017 році. Разом з тим зростання надходжень ПДФО по ДП «Ніжинський лісгосп», Вертіївська сільська рада та КЗ «Обласний дитячий санаторій «Пролісок»», які є бюджетними установами та отримують заробітну плату за рахунок бюджету, не може свідчити про дійсно дієві заходи щодо роботи з платниками податків. При цьому це свідчить про відносну залежність Вертіївської ОТГ від заробітних плат бюджетних установ. Рекомендуємо звернути увагу та проконтролювати повноту сплати податків на інших підприємствах які знаходяться на території ОТГ, наприклад:

- ТОВ «Аграрні інвестиції»,
- ПП «Північ агро»;
- ФГ «Віва-плюс»;
- ТОВ «Дружба-нова»;
- ДП «Вертіївське лісництво»;
- ТОВ «Украгросресурс»;
- «Ніжинське райагролісництво»;

- Філія «Вертіївська ДЕД»;
- ТОВ «Ніжинський м'ясокомбінат»;
- ПрАТ «Ніжинське заводоуправління будматеріалів»;
- ТОВ «Ніжинська лабораторія скануючих пристроїв»;
- ПАТ «Чернігівгаз».

Низька якість співпраці між виконавчим комітетом Вертіївської ОТГ, з однієї сторони, та Державною фіскальною службою, з іншої сторони, негативно впливає на ефективність виявлення юридичних та фізичних осіб, які ухиляються від сплати місцевих податків і зборів. У виконавчого органу ОТГ відсутня інформація по деклараціях платників податків, практично відсутні законодавчі повноваження щодо стягнення заборгованості, немає інспектора з праці, немає прямого впливу на такі організації, як Укртелеком, Укрпошта, тощо, які маючи відокремлені підрозділи на території ОТГ, та сплачують податок за місцем реєстрації головних офісів.

НАСЛІДОК:недоотримання надходжень до місцевого бюджету та неможливість покращити контроль за платниками.

Незважаючи на складнощі менеджменту та контролю за надходженнями податків виконавчим комітетом ведеться робота з виявлення боржників по сплаті податків, розсилаються листи, але так як реєстри платників відсутні - виявлення боржників та неплатників по сплаті податків займає багато часу.

Фахівцям ОТГ варто пам'ятати, що відповідно до статті 64 БКУ (ПДФО), який сплачується податковим агентом - юридичною особою (її філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) чи представництвом нерезидента - юридичної особи, зараховується до відповідного бюджету за її місцезнаходженням (розташуванням) в обсягах ПДФО, нарахованого на доходи, що сплачуються фізичній особі.⁴⁷ Підпунктом 168.4.3 пункту 168.4. статті 168 ПКУ передбачено, що суми ПДФО, нараховані відокремленим підрозділом на користь фізичних осіб, за звітний період перераховуються до відповідного бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу.⁴⁸ Дана норма часто інтерпретується суб'єктами господарювання не на користь ОТГ.

Рекомендовано провести звірку наявних підприємств та відокремлених підрозділів з реєстром платників, що допоможе уникнути недоотримання бюджетом ОТГ надходжень від сплати ПДФО.

В структурі надходжень місцевих податків у 2017-2018 рр. переважають два види податків: податок на майно та єдиний податок. Для порівняння, у 2017 р. частка податку на майно у місцевих податках складала 79,44%, а у 2018 р. - 74,46%, з даних

⁴⁷ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>, <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/283041.html>

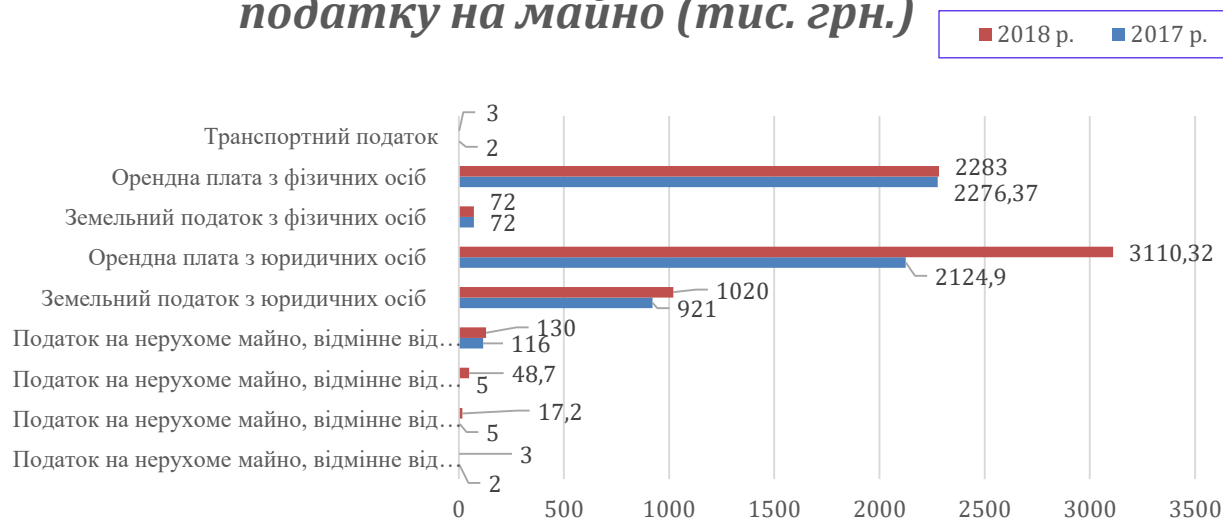
⁴⁸ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20150701>

Табл3.8. та Рис 3..видно, що найбільше виросли надходження від орендної плати з юридичних осіб а також суттєво збільшились надходження від податку на нерухоме майно.

Табл3.8.

Динаміка та структура надходжень податку на майно (тис. грн.)

	КДБ	2017 рік уточнений (станом на 1.10.2017)	2018 рік уточнений (станом на 1.10.2018)	Зростання без ураховання інфляції (%)	Зростання з ураховання м інфляції (%)
Місцеві податки	18000000	6951,60	8976,51	29,13	21,72
Податок на майно, всього	18010000	5522,266	6684,224	21,04	13,63
У % до надходжень місцевих податків		57,51	57,18		
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	180101000	2,00	3,00	50,00	42,59
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	180102000	5,00	17,20	244,00	236,59
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	180103000	5,00	48,70	874,00	866,59
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	180104000	116,00	130,00	12,07	4,66
Земельний податок з юридичних осіб	180105000	921,00	1020,00	10,75	3,34
Орендна плата з юридичних осіб	180106000	2124,90	3110,32	46,38	38,97
Земельний податок з фізичних осіб	180107000	72,00	72,00	0,00	-7,41
Орендна плата з фізичних осіб	180109000	2276,37	2283,00	0,29	-7,12
Транспортний податок	180109000	2,00	3,00	50,00	42,59

Динаміка та структура надходжень податку на майно (тис. грн.)**Рис 3.11. Динаміка та структура надходжень податку на майно**

З даних Рис 3.. та

Табл 3.8. видно, що найбільше значення для бюджету Вертіївської ОТГ має орендна плата за земельні ділянки з юридичних осіб та орендна плата з фізичних осіб (в основному це фермерські господарства).

Транспортний податок з фізичних осіб не є актуальним для Вертіївської ОТГ та абсолютно не має впливу на бюджет ОТГ, так як, надходження по ньому є мінімальними і становлять на 2018 рік всього 3 000 грн. (причини планування такої суми є незрозумілими, так як стандартна ставка такого податку становить 25000 грн за наявності об'єкта оподаткування на відповідній території). Базою оподаткування цим податком є легкові автомобілі середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальних заробітних плат (в 2018р. це 1396125 грн.) та роком випуску не більш за 5 років.

У порівняння з орендою платою (фіз. осіб), земельний податок з фізичних осіб складає менш ніж 4%.

Для аналізу ситуації щодо охоплення податком на землю, варто проводити моніторинг не тільки по платникам, але і по земельним ділянкам. Для цього можливо використовувати інтернет - ресурс «Публічна кадастрова карта України. Приклад по місту Носівка на Рис 3.1.

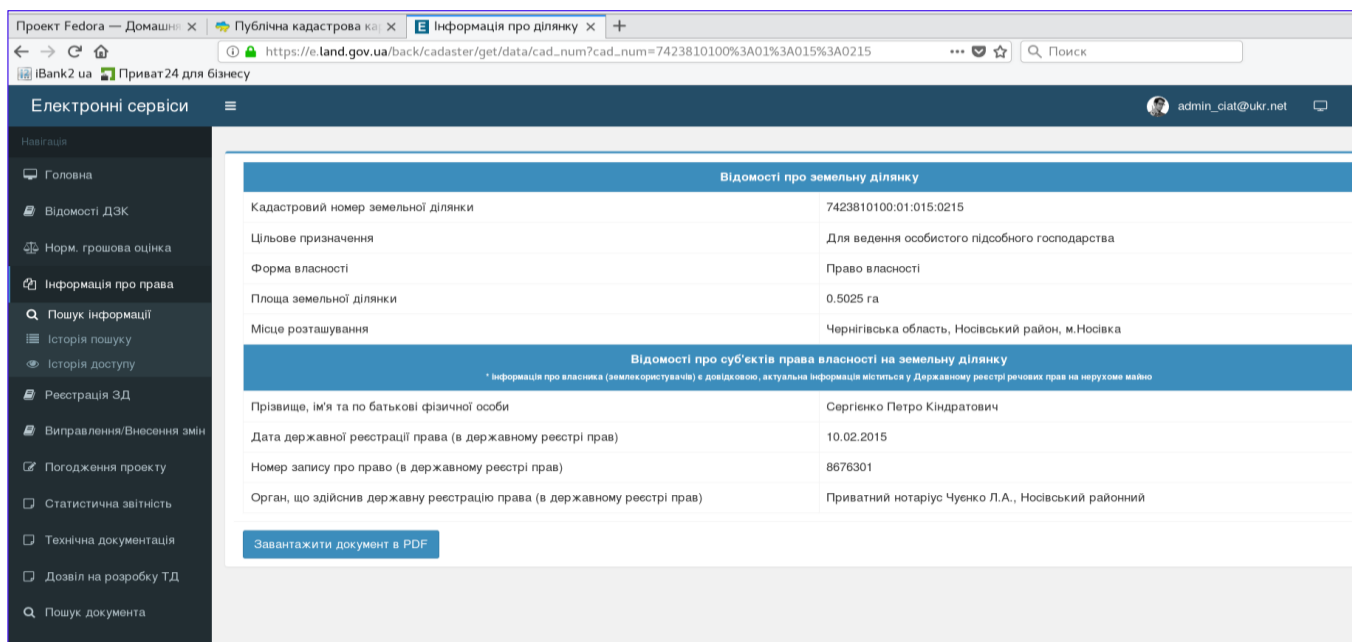

Рис 3.1. Приклад публічної кадастрової карти України по Носівській ОТГ

Іншим важливим для Вертіївської ОТГ місцевим податком є єдиний податок. (Табл 3.13, Рис 3.13.).

Табл 3.13

Надходжень єдиного податку до бюджету

	2017 рік уточнений (станом на 01.10.2017)	2018 рік уточнений (станом на 01.10.2018)	Зростання без урахування інфляції (%)	Зростання з урахуванням інфляції (%)
Єдиний податок	1422,00	2289,29	60,99	53,58
Єдиний податок з юридичних осіб	12,00	110,00	816,67	809,26
Єдиний податок з фізичних осіб	360,00	795,80	121,06	113,65
Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників	1050,00	1383,49	31,76	24,35

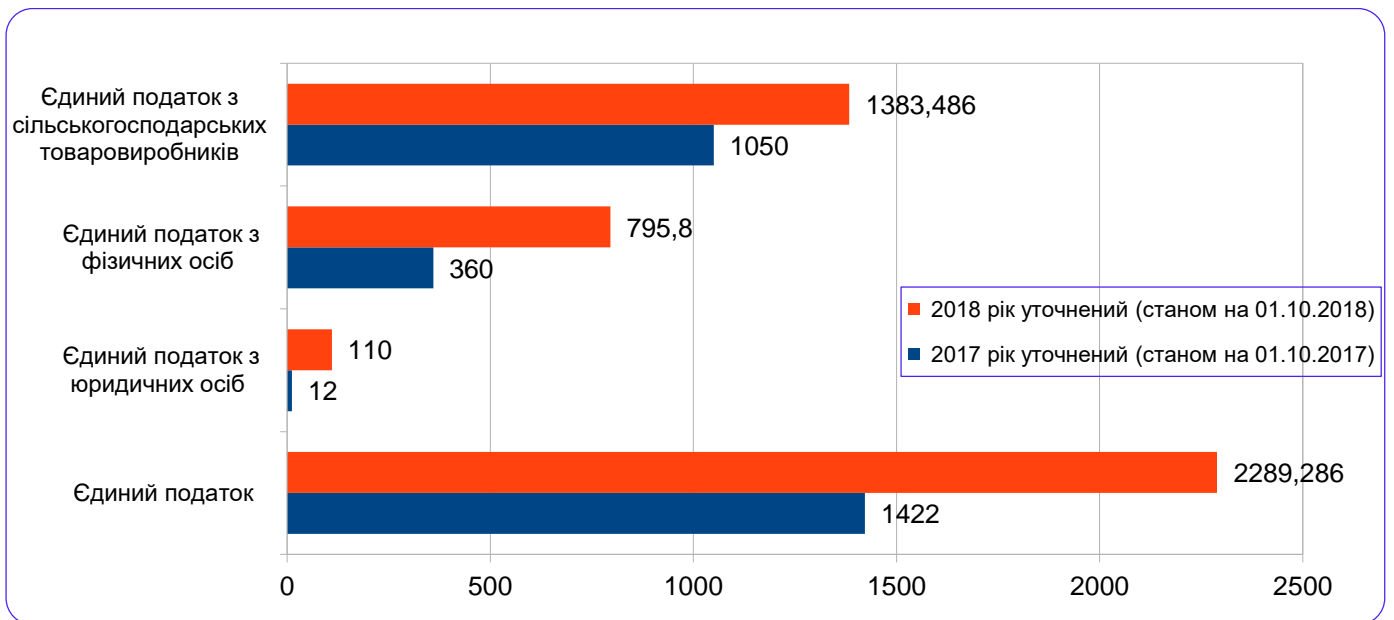

Рис 3.13 Надходжень єдиного податку до бюджету

Однією із причин цього є розширення бази оподаткування шляхом включення до переліку платників єдиного податку сільськогосподарських товаровиробників (4 група платників єдиного податку з 2015 р.), що до того були на фіксованому сільськогосподарському податку, а також зростання мінімальної заробітної плати, яка є базою для розрахунку податку для платників 1 та 2 груп.

З Таблиці 3.13 видно, що більше 34% надходжень єдиного податку до бюджету ОТГ забезпечують ФОП. Проте громаді варто також вести облік платників єдиного податку у розрізі груп платників (1,2,3 групи, так платники цих груп сплачують податок за різними ставками, а також мають різні можливості щодо можливості створення додаткових робочих місць.

І цілком, тенденція зростання надходжень єдиного податку є позитивною, що свідчить про розвиток бізнесу на території Вертіївської ОТГ.

Загальна проблема адміністрування та моніторингу податків та зборів, які надходять до місцевих бюджетів, у т.ч. ПДФО є виявлення неплатників. Спеціалісти Вертіївської ОТГ не мають вільного доступу до бази даних ДФС щодо реєстрів платників та їх баз та об'єктів оподаткування. Процес отримання даних з ДФС є довгим та інколи запитувані дані втрачають актуальність для фахівців ОТГ.

В громаді немає платників туристичного збору, транспортного податку та збору за місця для паркування транспортних засобів. Дані місцеві податки та збори не є актуальними для даної ОТГ.

РЕКОМЕНДОВАНО:

- на загальнодержавному рівні необхідно закріпити обов'язок ДФС надавати відповідну інформацію фінансовому органу ОТГ в автоматичному режимі або надати доступ до відповідних баз даних в ДФС;
- збільшити повноваження виконавчих органів місцевої влади щодо контролю за місцевими податками і зборами;
- провести аналіз земельних ділянок та нерухомого майна у власності фізичних та юридичних осіб та здійснити перевірку повноти сплати ними земельного податку та податку на нерухоме майно;
- в умовах обмежених можливостей застосування передбачених податковим кодексом місцевих податків та зборів, розглянути можливості збільшення переліку неподаткових надходжень до місцевого бюджету, наприклад:

- збір на рекламу, яка розташована в громадських місцях, в залежності від виду і типу рекламної діяльності;
- ринковий збір;
- збір на вивіз сміття;
- збір за використання муніципальних комунікацій суб'єктами господарювання, тощо.

4. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ

4.1. Управління земельними ресурсами

Вертіївська об'єднана територіальна громада розташована на півдні Чернігівської області Ніжинського району, займає площу 273,79 км², з них 137,32 км² - землі державної власності, 135,72 км² - землі приватної власності, 0,75 км² - землі комунальної власності.⁴⁹

Площа населених пунктів становить 1903 га. Землі запасу: за межами населених пунктів – 6320,0896 га., в межах населених пунктів - 24,8 га. Землі резерву - 303,2 га.⁵⁰

Для покращення земельних та водних ресурсів Вертіївською ОТГ затверджено «Екологічну програму Вертіївської сільської ради на 2016-2020 рр.».⁵¹

Як вже було зазначено, сільське та лісове господарство становлять основу економічного потенціалу громади.

На території Вертіївської сільської ради діє 5 сільськогосподарських підприємств: ТОВ «Ніжин-агро», ТОВ «Аграрні інвестиції», ПП «Північ-агро», ФГ «Віва-плюс», ТОВ «Дружба-нова», котрі орендують землі Вертіївської ОТГ. В 2018 році ТОВ «Аграрні інвестиції» припинило діяльність на території Вертіївської ОТГ. Вивільнені землі в оренду отримало ТОВ «Дружба нова». Площі земель, котрі орендуються сільськогосподарськими підприємствами наведено на Рис 4..

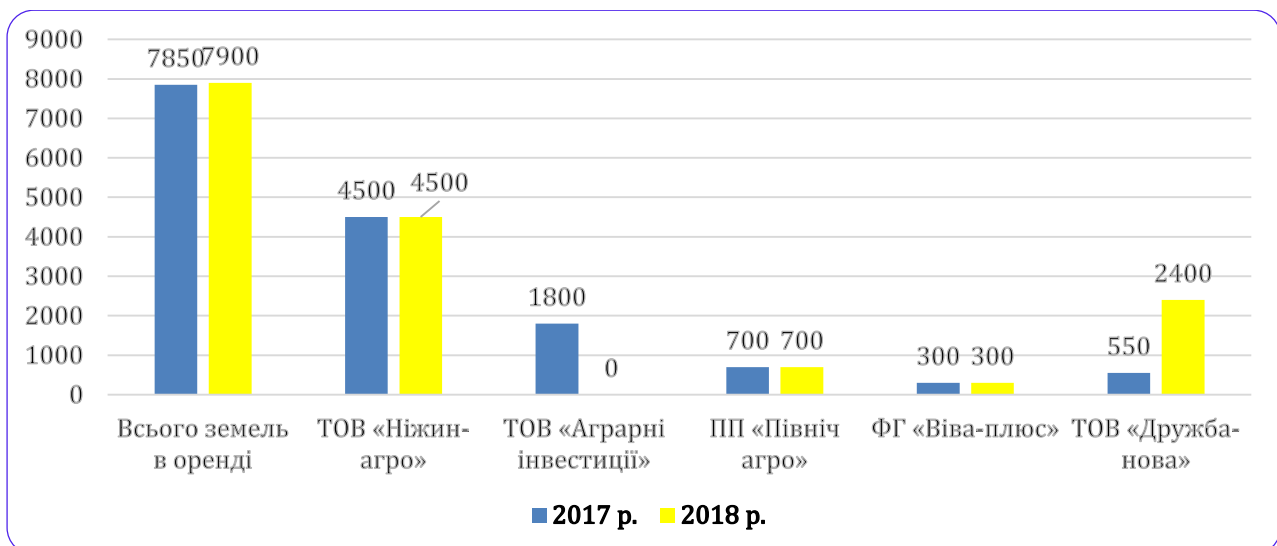

Рис 4.1. Землі здані в оренду аграрним підприємствам в 2017 р. та 2018 р. (га.)⁵²

Доходи від оренди сільськогосподарських земель Вертіївської ОТГ диверсифіковані між 5 сільськогосподарськими підприємствами.

Також на території Вертіївської сільської ОТГ працює «Ніжинське райагролісництво».

Оцінка наявності необхідної документації щодо управління земельними ресурсами

Земельна документація, в т.ч. генеральні плани та детальні плани територій, населених пунктів, котрі ввійшли у Вертіївську ОТГ – застаріла. Для актуалізації містобудівної документації затверджено «Програму розроблення містобудівної

⁴⁹https://rada.info/upload/users_files/04414313/354a825fe16a2b9db1318bcabace1c46.pdf

⁵⁰https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/ff5b50687e713a2847b63cc8aaff4173.pdf

⁵¹https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/ff5b50687e713a2847b63cc8aaff4173.pdf

⁵² За даними: https://rada.info/upload/users_files/04414313/354a825fe16a2b9db1318bcabace1c46.pdf та наданого «Середньострокового плану розвитку Вертіївської об'єднаної територіальної громади на 2016-2020рр.»

документації населених пунктів Вертіївської сільської ради: с. Вертіївка, с. Мала Кошелівка, с. Бобрик, с. Яблунове на 2018-2019 рр.», котра включає виготовлення (корегування) генеральних планів населених пунктів Вертіївської сільської ради, які включають плани зонування: с.Вертіївка, с. Мала Кошелівка, с. Бобрик, с. Яблунове.⁵³

20.12.2017 р. Вертіївською сільською радою прийнято рішення «Про організацію розробки генерального плану та плану зонування території (Зонінг) населених пунктів Вертіївської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області: с. Вертіївка, с. Мала Кошелівка, с. Бобрик, с. Яблунове».⁵⁴

У 2017-2018 рр. затверджено 5 детальних планів територій⁵⁵, а також 3 проекти детальних планів територій⁵⁶ у населених пунктах Вертіївської ОТГ.

25.05.2017 року рішенням сесій Вертіївської сільської ради затверджено «Положення про взяття на облік та передачу в комунальну власність безхазяйного майна та відумерлої спадщини на території Вертіївської сільської ради». Згідно прийнятого рішення, Вертіївська сільська рада вирішила:

1. Затвердити «Положення про взяття на облік та передачу в комунальну власність безхазяйного майна та відумерлої спадщини на території Вертіївської сільської ради»;
2. Створити комісію з обліку безхазяйного майна та відумерлої спадщини;
3. Депутатам сільської ради відповідних виборчих округів, а також громадянам, по факту виявлення безхазяйного майна, власник якого невідомий, доводити це до відома виконкому сільської ради;
4. Контроль щодо виконання цього рішення покласти на постійну комісію сільської ради з житлових питань. На сайті громади Додаток 1 до рішення з переліком майна не опублікований.⁵⁷

Рішенням Вертіївської сільської ради 31 березня 2017 р. надано дозвіл ПП «Візер» на виготовлення технічної документації з нормативної грошової оцінки земель населених пунктів: с.Вертіївка, с.Бобрик, с.Низи, с.Каблуки, с.Хомино, с.Титівки, с.Халявки, с.Кардаші, с.Юність, с.Яблунове, які знаходяться на території Вертіївської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області.⁵⁸

Вертіївською ОТГ оновлено нормативно-грошову оцінку (НГО) земель. На час візиту в громаду оновлена НГО находилась на затверджені в Чернігові. Під час проведення інтерв'ю було повідомлено, що затримка з процедурою затвердження НГО виникла через виявлення різниці меж населених пунктів згідно даних району та сільських рад, котрі увійшли в ОТГ. До затвердження оновленої нормативно-грошової вартості, вартість земель громади встановлюється по середньо-обласному показнику.

При створенні Вертіївської сільської ОТГ не проведено інвентаризацію земель, водних та лісових ресурсів, котрі увійшли у громаду. Проведення інвентаризації дозволяє виявити вільні ділянки, котрі можна здавати в оренду чи продати через аукціон, установити точний розмір ділянок, котрі на даний час здаються в оренду, що може призвести до зростання надходжень у бюджет громади.

Для вирішення даного питання Вертіївською ОТГ на 2019 р. заплановано проведення інвентаризації земель, в тому числі у населених пунктах, приєднання котрих відбулось в грудні 2018р. Також заплановано проведення інвентаризації земель водного та лісового

⁵³ https://rada.info/upload/users_files/04414313/6fbf38798b15657f60852c30cdecc8d5.pdf

⁵⁴ https://rada.info/upload/users_files/04414313/513d7c943c072566db64f9d685ead726.pdf

⁵⁵ <https://vertiivska-gromada.gov.ua/gromadski-obgovorennya-16-41-00-27-11-2017/>

⁵⁶ <https://vertiivska-gromada.gov.ua/proekti-detalnih-planiv-teritorij-1522141413/>

⁵⁷ <https://vertiivska-gromada.gov.ua/docs/22175/>, https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/fe3598e02a018db09c8f723a4c027ee3.pdf

⁵⁸ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/08e2400caca4e4924a79e1d58cee4879.pdf

господарства, після одержання у власність Вертіївської громади земель, котрі знаходяться за межами населених пунктів ОТГ.

Для одержання земель за межами населених пунктів 09.02.2018 р. Вертіївською сільською радою прийнято рішення «Про звернення до Головного управління Держгеокадастру в Чернігівській області з клопотанням щодо передачі земель сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність Вертіївської об'єднаної територіальної громади».⁵⁹ На час відвідування Вертіївської ОТГ, в листопаді 2018 р., землі за межами ОТГ ще не були передані громаді.

Під час проведення інтерв'ю, також виявлено, що при передачі майна комунальної власності з балансу району, районною адміністрацією надано свідоцтва про право власності на передані будівлі та на земельні ділянки розташовані під ними. Це створює проблеми для об'єднаної територіальної громади у повноцінному розпорядженні своїм майном у сфері комунальних будівель та земельних ресурсів. Адже заборонено проводити будь-які роботи у будівлях щодо яких відсутні документи, що встановлюють про право власності на них. Для вирішення даного питання об'єднана територіальна громада замовила виготовлення свідоцтв про право власності на передані будівлі та земельні ділянки на котрих вони розташовані.

Для проведення земельних аукціонів укладено договір із спеціалізованою компанією – «Інститут землеустрою». Для Вертіївської ОТГ послуги компанії - безкоштовні.

30.10.2018р. Вертіївська ОТГ провела торги з продажу 12 вільних земельних ділянок, на 1 земельну ділянку було продано право оренди згідно прийнятого рішення «Про призначення дати та проведення земельних торгів у формі аукціону» від 18.09.2018 р.⁶⁰

Вертіївською ОТГ не розроблено «Положення про оренду земель» (процедура надання земельних ділянок для оренди). Також відсутній план рекультивациі (відновлення) земель сільськогосподарського призначення, котрий дозволить підтримувати наявні земельні ресурси громади у стані плодючості.

Не оприлюднено в повній мірі рішення про затвердження місцевих податків і зборів на 2017 р., в т.ч. податку на землю.⁶¹

Про затвердження місцевих податків на 2018 рік, викладене без вказання ставок місцевих податків та зборів.⁶²

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Провести повну інвентаризацію земельних ресурсів.
2. Розробити та затвердити «Положення про оренду земель».
3. Розробити та затвердити план рекультивациі (відновлення) земель сільськогосподарського призначення у зв'язку з погіршенням якості угідь внаслідок негативного впливу, спричиненого діяльністю громадян, юридичних осіб.
4. Оприлюднювати додатки до прийнятих рішень сільської ради, в тому числі із затвердженими ставками місцевих податків.

Оцінка полегшення процедури оформлення/одержання земельної ділянки

У Вертіївській ОТГ відсутні матеріали зовнішнього використання, які швидко і легко ілюструють, як відбувається схвалення освоєння (розвитку) території та планування

⁵⁹https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/4feb060e7abf7e998b0b79155a3b39ff.pdf

⁶⁰https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/fe49c7cd122a15f3dd64881e84e24a59.pdf

⁶¹https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/e045a16fcad87206e293b2bda16ef5e8.pdf

та https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/cdc9195f0838ffed36af9c1551e39376.pdf

⁶²https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/3cd76fefa885f0e3371e256a9a6589f8.pdf

землекористування, а також приблизний план необхідного часу і витрат (*наприклад*, схема-алгоритм).

Допомога щодо проходження процедури одержання/оформлення земельної ділянки в оренду чи в приватну власність надається працівниками відділу житлово-комунального господарства, архітектури, благоустрою, містобудування та земельних відносин.

РЕКОМЕНДОВАНО:

Розробити та оприлюднити матеріали зовнішнього використання, які швидко і легко ілюструють, як відбувається схвалення освоєння (розвитку) території та планування землекористування, а також приблизний план необхідного часу і витрат (*наприклад*, схема-алгоритм) для більш швидкого проходження громадянами усіх необхідних процедур завдяки попередній підготовці ними необхідних документів.

Управління землями промислового призначення

З наявних земель промислового призначення, на території Вертіївської ОТГ наявна лише земельна ділянка, котра знаходиться на території ПАТ «Ніжинський цегельний завод». При потребі, землі надаватимуться під розвиток відповідного бізнесу зі зміною цільового призначення.

Згідно звіту Постійної комісії з земельних питань, охорони навколишнього середовища за період 2016-2017 рр., ПАТ «Ніжинський цегельний завод» потребував розширення родовища суглинків для виробництва цегли на землях сільської ради, тому в результаті вивчення документів та можливості гірничого відводу, сесією сільської ради був наданий дозвіл на користування надрами.⁶³

РЕКОМЕНДОВАНО: визначити території придатні для промислового використання з нанесенням на карту для надання інформації потенційним інвесторам. Розроблену карту земель, придатних для промислового призначення, розмістити на сайті Вертіївської ОТГ.

4.2. Управління підприємствами комунальної форми власності

До квітня 2017 р. на території Вертіївської ОТГ працювали комунальні підприємства: КП «Центр державної реєстрації» та ЖКГ «Альянс».

31.03.2017 р. прийнято рішення «Про ліквідацію КП «Центр державної реєстрації» Вертіївської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області», з метою уникнення банкрутства. Кошти, які були надані на відкриття КП «Центр державної реєстрації» в сумі 25 тис.грн. вирішено повернути до бюджету Вертіївської сільської ради.⁶⁴

06.10.2018р. Вертіївською сільською радою створення КП «Культурно спортивний комплекс» на основі приміщень колишнього районного навчально-виробничого комбінату.⁶⁵

Станом на листопад 2018 р. у Вертіївської ОТГ наявні два КП: ЖКГ «Альянс» та Культурно-спортивний комплекс.

Комунальні підприємства в основному існують за рахунок бюджету Вертіївської ОТГ, самоокупні лише частково.

КП «Культурно-спортивний комплекс»

⁶³https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/52c310e4988156b8b6cb66ef8cb01155.pdf

⁶⁴https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/3fc6aca6c4b5e694b50d66edf0e397f2.pdf

⁶⁵https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/734dfe167a8f4018361e7fbcc721abfa.pdf

КП «Культурно-спортивний центр» створене на основі колишнього Вертіївського міжшкільного навчально-виробничого комбінату (МНВК), котрий знаходився на балансі Ніжинського району Чернігівської області. Перед передачею МНВК з балансу Ніжинського району Чернігівської області на баланс Вертіївської сільської ОТГ, відбулась процедура ліквідації юридичної особи з вивезенням усього наявного обладнання та передачею лише споруди. Про даний факт свідчить різниця між запланованим до одержання майном та фактично одержаним майном, висвітлена у рішеннях Вертіївської сільської ради від 25.05.2017р.⁶⁶ та від 22.09.2017р.⁶⁷ Акт передачі майна на сайті громади не оприлюднено.

06.10.2018р. Вертіївською сільською радою прийнято рішення про створення КП «Культурно-спортивний комплекс» та затверджено його статут. Статутний капітал комунального підприємства становить 100 тис. грн., було сформовано за рахунок коштів бюджету Вертіївської ОТГ.

Рішення про створення та статут КП Культурно-спортивний комплекс.pdf

68

Вертіївська ОТГ, провівши капітальний ремонт та закупивши основні засоби з подальшою передачею на баланс КП, перетворила колишній МНВК на культурно-спортивний центр з різноманітними секціями, в т.ч. з секцією боксу.

З метою розширення послуг, котрі надаватимуться комунальним підприємством, планується будівництво стадіону. Замовником будівництва стадіону виступатиме КП «Культурно-спортивний комплекс». Для будівництва, Вертіївська сільська рада надала дозвіл на виготовлення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки орієнтовною площею: 2,2020 га. на умові постійного користування за рахунок вільних земель комунальної власності Вертіївської сільської ради.⁶⁹

Для фінансування діяльності КП «Культурно-спортивний комплекс» Вертіївська сільська рада прийняла «Програму фінансової підтримки комунального підприємства «Культурно-спортивний комплекс» Вертіївської сільської ради». 02.11.2017 р. до Програми внесено зміни.⁷⁰

Програма фінансової підтримки КП Культурно-спортивний комплекс.pdf

71

В грудні 2018 р. затверджено «Програму фінансової підтримки комунальних підприємств Вертіївської сільської ради». Згідно паспорта Програми на 2019 р. заплановано збільшення статутного фонду КП «Культурно-спортивний центр» на 200 тис. грн. за рахунок коштів спеціального фонду.⁷²

⁶⁶ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/3c489cca8bde849402ac1730ab732cec.pdf

⁶⁷ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/9d9e684963e29150e8c6b2437df642d5.pdf

⁶⁸ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/734dfe167a8f4018361e7fbcc721abfa.pdf

⁶⁹ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/9f3fe13b107e83dbbe2b02590cd34e20.pdf

⁷⁰ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/71dd3032e3864c6462639c9057b437ad.pdf

⁷¹ https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/63c7b2945b6bb3d624f0a6dadbacad237.pdf

⁷² https://rada.info/upload/users_files/04414313/79a0deb5aaa52388778b8e7cfff65cdcd.pdf

За рахунок коштів бюджету Вертіївської ОТГ надається фінансова підтримка для виплати заробітної плати працівникам КП «Культурно-спортивний центр», з попередньою перевіркою нарахувань та закладенням запланованих витрат в бюджет ОТГ. Фінансування здійснюється на основі реєстру фінансових зобов'язань. Відсоток наданої КП фінансової підтримки від суми запиту - 100% на виплату з/п. Стараються виплачувати з/п вчасно.

Аналіз необхідної суми фінансової підтримки КП проводиться при плануванні бюджету громади на наступний плановий бюджетний рік та частково вносяться зміни на протязі бюджетного року. Кошти, котрі потребують перевірки цільового призначення КП не надаються.

При проведенні інтерв'ю повідомлено, що не відомо про існування висновків Антимонопольного комітету наданих Вертіївській сільській раді щодо здійснення фінансування комунальних підприємств.

КП «Культурно-спортивний комплекс» за своєю діяльністю, покликане задовільнити культурно-спортивні потреби населення Вертіївської об'єднаної громади та існує за рахунок коштів виділених Вертіївською ОТГ. Оплата відвідувачів за надання послуг не покриває вартості діяльності підприємства.

КП «Альянс»

В квітні 2016 р. Вертіївської сільською радою було прийнято рішення про реорганізацію КП «Ритм» шляхом приєднання до КП «АЛЬЯНС» Вертіївської сільської ради.⁷³

Основна задача КП «Альянс» на території Вертіївської ОТГ – надання комунальних послуг. Однак, за даними Міністерства юстиції КП «Альянс» має право займатись також наступними видами діяльності:

- Код КВЕД 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві;
- Код КВЕД 08.12 Добування піску, гравію, глини і каоліну;
- Код КВЕД 09.90 Надання допоміжних послуг у сфері добування інших корисних копалин і розроблення кар'єрів;
- Код КВЕД 16.10 Лісопильне та стругальне виробництво;
- Код КВЕД 16.23 Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів;
- Код КВЕД 16.29 Виробництво інших виробів з деревини; виготовлення виробів з корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння;
- Код КВЕД 43.11 Знесення;
- Код КВЕД 43.12 Підготовчі роботи на будівельному майданчику;
- Код КВЕД 43.32 Установлення столярних виробів;
- Код КВЕД 81.29 Інші види діяльності із прибирання;
- Код КВЕД 88.99 Надання іншої соціальної допомоги без забезпечення проживання, н. в. і. у.;
- Код КВЕД 49.41 Вантажний автомобільний транспорт;
- Код КВЕД 36.00 Забір, очищення та постачання води (основний);
- Код КВЕД 38.11 Збирання безпечних відходів.

Статутний фонд КП «Альянс» сформований та поповнюється за рахунок коштів Вертіївської ОТГ.

02.04.2018р. прийнято рішення «Про затвердження нової редакції Статуту КП «АЛЬЯНС». Однак, нова редакція Статуту не оприлюднена на сайті разом з прийнятим рішенням.⁷⁴

⁷³<https://vertiivska-gromada.gov.ua/docs/3022/>

⁷⁴https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/b24c7589bccd3e313a321758258c9068.pdf

Згідно «Звіту директора КП «АЛЬЯНС» про роботу комунального підприємства у 2017 році», у 2017 р. на підприємстві працювало 9 штатних працівників.

В 2017 р. КП отримало дохід в розмірі – 743,8 тис.грн., в т.ч.: за надані послуги населенню – 95,3 тис.грн.; за надані послуги по благоустрою населених пунктів Вертіївської сільської ради – 648,5 тис.грн., фінансування по КФК 100203 «Благоустрій міст, сіл і селищ» через казначейську мережу – 0 тис.грн.

В грудні 2017 р. відбулось поповнення статутного фонду на 200,0 тис.грн. За кошти виділені для поповнення статутного фонду придбаний спец. автомобіль ГАЗ 5312 КО503 в січні 2018 р.

Основні витрати на діяльність підприємств становлять витрати на заробітну плату. КП «Альянс» в 2017 р. витратило - 741,8 тис. грн., з них: заробітна плата - 403,1 тис.грн. (54%.); нарахування на заробітну плату - 88,7 тис. грн. (22%); матеріальні витрати всього - 196,1 тис. грн.(48,64%), в т.ч.: паливо-мастильні матеріали - 142,5 тис. грн., запчастини - 33,6 тис. грн., спецодяг та інструменти -12,8 тис. грн., інші матеріали - 7,2 тис. грн. Розрахунки з кредиторами по іншим витратам - 53,9 тис. грн. (13%). Витрати по коштах отриманих через казначейську мережу склали - 0 тис. грн.

Залишок коштів на розрахунковому рахунку підприємства становив – 62,3 тис. грн. Заборгованість по сплаті заробітній платі та податках відсутня. Кредиторська та дебіторська заборгованість за товари і послуги відсутня.

Всього до бюджету в 2017 р. перераховано: податку на прибуток комунальних підприємств - 72,6 тис.грн., військового збору - 6,0 тис. грн., єдиного соціального внеску - 88,7 тис. грн.

Фактично, без поповнення статутного капіталу, КП «Альянс» одержало прибуток до оподаткування лише 2 тис.грн.

Рішенням сесії Ніжинської районної ради від 27.09.2017 р. вирішено передати у комунальну власність Вертіївської сільської ради рухоме майно, а саме: Автобус КАВЗ-685 та ГАЗ-52, котрі в результаті були передані рішенням Вертіївської сільської ради на баланс КП «Альянс».⁷⁵

06.10.2017р.Вертіївська сільська рада прийняла рішення про безоплатну передачу майна в господарське відання комунальному підприємству «АЛЬЯНС»:

- водонапірна башня в с.Яблуневе первісна вартість – 2994 грн. 100% знос;
- водопровід 1,52 км в с. Яблуневе первісна вартість - 55 485 грн. 100% знос;
- насосний агрегат первісна вартість – 3892 грн. 100% знос;
- водонапірна башня та водоканалізаційні мережі 1,2 км в с. М. Кошелівка первісна вартість – 1369 грн. 100% знос.⁷⁶

Отже, КП «Альянс» одержало основні засоби у застарілому, зношеному стані.

В подальшому підприємство планує розвивати надання платних послуг для населення громади, а саме: водопостачання та водовідведення, транспортні та інші побутові послуги. Для розвитку підприємства та вдосконалення по наданню послуг КП «Альянс» потребує придбання спец. автомобіля для висотних робіт, а також спецтранспорту для вивезення твердих побутових відходів, та придбання ще одного трактора. Необхідне розширення обсягу послуг для забезпечення підприємства обіговими коштами та уникнення ризиків кредиторської заборгованості в тому числі і по податкам та заробітній платі.⁷⁷

26.01.2018 р.Вертіївською сільською радою прийнято рішення «Про встановлення тарифів для КП «АЛЬЯНС» на надання комунальних та побутових послуг населенню

⁷⁵https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/bd157678abbcaf110f157ffc7fe3fcae.pdf

⁷⁶https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/04611cb3697edfedc679da7577b0bfd5.pdf

⁷⁷https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/e67f89f10bd40b11b77f4df0dff47b3.pdf

Вертіївської об'єднаної територіальної громади». Рішення в повному обсягу оприлюднено на сайті громади.⁷⁸

Фінансовий контроль за діяльністю КП виконавчим апаратом ОТГ

Виконавчим апаратом Вертіївської сільської ради не проводиться аналіз фінансової звітності КП та аналіз показників ліквідності, фінансової стабільності, ділової активності, оборотності. Проводиться лише аналіз заробітної плати та надбавок до заробітної плати лише працівників КП «Культурно-спортивному комплексу», оскільки фінансування заробітної плати працівників відбувається за рахунок бюджету Вертіївської ОТГ. Нарахування заробітної плати КП «Альянс» не перевіряють в зв'язку з забезпеченням підприємством своєї самоокупності.

Як показав 2017 рік, самоокупність КП «Альянс» є відносною, оскільки було проведено поповнення Статутного фонду підприємства на 200 тис. грн. на придбання основних засобів. При цьому для розвитку підприємство потребує й подальшого поповнення основних засобів.⁷⁹

Закупівлю основних засобів для комунальних підприємств проводить виконавчий апарат ОТГ за рахунок виділення коштів бюджету громади на поповнення статутного фонду комунальних підприємств або з подальшою безоплатною передачею основних засобів на баланс КП.

Основою аналізу діяльності підприємств є щорічний звіт директорів комунальних підприємств. З оприлюднених звітів про діяльність комунальних підприємств, на офіційному сайті Вертіївської ОТГ, виявлено лише річний звіт директора КП «АЛЪЯНС» про роботу комунального підприємства у 2017 році.⁸⁰

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Проводити поглиблений аналіз діяльності комунальних підприємств з метою забезпечення економії коштів бюджету громади, звертаючи особливу увагу на нарахування заробітної плати та розрахунок собівартості надання комунальних послуг.
2. З метою контролю діяльності комунальних підприємств створити наглядову раду відповідно до п. 7 ст. 78 Господарського кодексу України.
3. Проводити спільне планування діяльності комунальних підприємств на плановий рік, з метою забезпечення виходу підприємств на самоокупність.
4. Розглянути можливість збільшення плати за надання комунальних послуг.
5. Оприлюднити на сайті громади перелік інформації, котра підлягає обов'язковому оприлюдненню згідно п.8 ст. 78 Господарського кодексу України.
6. Розробити комплексну стратегію використання КП «Культурно-спортивний комплекс» з переходом на самоокупність КП. Розглянути можливість проведення змагань, котрі привернуть увагу до відвідування Вертіївської ОТГ жителів інших громад;
7. Провести аналіз собівартості надання послуг та прорахувати можливість зростання вартості послуг або розробити програму заохочення населення до відвідування закладу, що дозволить збільшити дохід за рахунок зростання кількості відвідувачів.

⁷⁸https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/ed39a5c246cb36a2a3478da2f5ee0baa.pdf

⁷⁹https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/e67f89f10bd40b11b77f4df0dff47b3.pdf

⁸⁰https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/e67f89f10bd40b11b77f4df0dff47b3.pdf

8. Подумати над розширенням платних послуг для КП «Альянс».

4.3. Управління капіталовкладеннями об'єднаних територіальних громад

Рішення про здійснення нових капіталовкладень ухвалюється в рамках системи планування видатків на середньострокову перспективу передбачену «Середньостроковим планом розвитку Вертіївської об'єднаної територіальної громади на 2016-2020рр.", що є позитивним для реалізації розробленого плану розвитку ОТГ.

В процесі ухвалення рішень про планування реалізації проектів на поточний рік розглядаються лише капітальні проекти, котрі можуть бути реалізовані протягом бюджетного року. У випадку реалізації великого проекту, його розділяють на декілька частин, кожна з яких можна реалізувати протягом одного бюджетного року. Щороку відбувається уточнення та затвердження плану капітальних проектів ОТГ на наступний бюджетний рік.

Такий підхід потребує постійного моніторингу реалізації довготермінових проектів та аналізу з визначенням проектів, котрі потребують першочергового завершення.

На 2018 рік заплановано наступні капітальні вкладення:

- Реконструкція мереж зовнішнього освітлення (проект + роботи) по вул. Лесі Українки та по вул. Миколаївська в с.Вертіївка (500,0 тис. грн.);
- Капітальний ремонт дорожнього покриття в с. Вертіївка загальною протяжністю 2 674 км. та вартістю 3 886,4 тис. грн.;
- Реконструкція водонапірної башти «Рожновського» та ремонт мереж водогону в селі Яблунове Вертіївської сільської ради (500,0 тис.грн.);
- Капітальний ремонт даху Вертіївська ЗОШ 1-III ет. ім. М.П. Кирпоноса за адресою: вул. Шевченка. 1, с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області (2 500,0 тис. грн.)
- та ін.

Детальніше з капітальними витратами запланованими на 2018 рік можна ознайомитись за посиланням: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/46b109e38df38ac4ef7060a1c8e9d3e6.pdf .

Щорічно головний розпорядник бюджетних коштів звітує щодо реалізації проектів капітальних вкладень. Відбувається 100% виконання запланованих капітальних видатків. Моніторинг якості будівництва та проведення ремонтів проводиться при прийманні виконаних робіт. Незавершеним з 2016 р. залишається лише 1 об'єкт будівництва. Також, виконавчий апарат щороку звітує про показники реалізації портфеля проектів перед громадськістю.

В громаді наявний перелік розробленої проектно-кошторисної документації (ПКД) по об'єктах, в т.ч. перелік ПКД, котрі потребують оновлення.

Серед проектів капітальних вкладень з високою ймовірністю виникнення проблем під час їх реалізації, наявний лише один проект щодо реалізації котрого виникла затримка – це проект побудови сміттєпереробного заводу. Для завершення оформлення усієї необхідної документації необхідною умовою є одержання у власність ОТГ земель за межами населених пунктів, на одній з ділянок яких планується будівництво заводу.

Проводиться моніторинг ефективного використання водних ресурсів громади для реалізації інвестиційних проектів у галузі туризму, рибної промисловості, налагодження системи зрошування земель сільськогосподарського призначення. Розроблено проект благоустрою відпочинкової території. Для реалізації діяльності відпочинкової зони, планується створення нового комунального підприємства.

Приділяється увага наявним на території ОТГ невеликим лісовим ресурсам, проводиться санітарна вирубка дерев, насадження молодих дерев. Лісові ресурси поруч з ОТГ обслуговує «Облагроліс».⁸¹

В громаді відсутній інвестиційний паспорт Вертіївської ОТГ, котрий допомагає потенційним інвесторам одержати необхідну інформацію для визначення можливості здійснення інвестицій та розвитку бізнесу на території громади.

Загалом в громаді наявне бажання розвитку, однак присутня й певна закритість від залучення приватних інвестицій. Зокрема, проект благоустрою території навколо рукотворного озера вимагає значних капіталовкладень і міг б зацікавити підприємців. Однак, громадою в майбутньому планується створення комунального підприємства та реалізація благоустрою території лише за рахунок коштів бюджету громади чи залучених громадою державного або грантового фінансування. Відмова від залучення підприємницьких інвестицій мотивується можливістю подальшої відмови підприємцями вільного доступу населення до озера.

З метою доступу населення громади до озера, можна розглянути можливість здачі в оренду під комерційні цілі лише частини земель навколо озера, із залишенням іншої частини земель для безкоштовного відвідування жителями громади. Таким чином для жителів та відвідувачів ОТГ зростає кількість пропозицій відпочинку із збереженням їхніх прав для використання спільних ресурсів. Таке вирішення питання може стати ще одним додатковим поточним джерелом надходжень до бюджету, однак остаточне рішення повинно прийматись громадою з врахуванням бачення розвитку Вертіївської ОТГ.

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Розробити інвестиційний паспорт громади з метою залучення потенційних інвесторів;
2. Розглянути можливість співпраці з бізнесом та проводити більш відкриту політику щодо залучення приватних інвестицій в проекти ОТГ, що створюватиме додаткові робочі місця на території громади та наповнюватиме її бюджет додатковими ресурсами;
3. Першочергово вкладати кошти у проекти, котрі призведуть до економії коштів бюджету громади або допоможуть залучити додатковий дохід у бюджет. Вивільнені чи додатково одержані кошти від реалізації капітальних проектів вкладати у соціальні проекти.

Налагодження співпраці з метою розвитку ОТГ

Вертіївська об'єднана територіальна громада не реалізовує спільні проекти з сусідніми громадами через велику віддаленість від адміністративного центру ОТГ.

РЕКОМЕНДОВАНО: незважаючи на віддаленість с. Вертіївка від сусідніх територіальних громад, подумати над спільними проектами, котрі можна реалізувати. Це можуть бути спільні проекти у сфері культури, туризму тощо.

4.4. Оцінка енергоефективності будівель, котрі утримуються за рахунок бюджету ОТГ

В грудні 2016р.в ОТГ було затверджено «Програму енергозбереження та енергоефективності у навчальних закладах Вертіївської територіальної громади на 2017 р.» загальним обсягом фінансування 3 млн. 400 тис. грн.

⁸¹ Наведена інформація одержана від Суярко Оксани Олександрівни, начальника відділу - головного бухгалтера відділу бухгалтерського обліку та звітності методом проведення опитування згідно затвердженої методології «Оцінки фінансового менеджменту об'єднаних територіальних громад».

Програмою передбачено ряд робіт, котрі сприятимуть енергозбереженню у закладах освіти, а саме:

1. Заміна віконних рам на металопластикові (25 шт.) у ДНЗ «Колосок»;
2. У Вертіївська ЗОШ:
 - ремонт приміщень майстерні та старого приміщення початкової школи;
 - заміна радіаторів;
 - ремонт даху;
 - ремонт підлоги;
 - побудова приміщення для зберігання твердого палива⁸²

Програми енергозбереження та енергоефективності у навчальних закладах на 2017 рік.pdf

Наразі працівники відділу працюють над розробленням програма з енергоефективності. На даний час відсутній «План дій сталого енергетичного розвитку на 25-30 років».

З відновлювальних джерел енергії для опалення будівель, що знаходяться на балансі ОТГ застосовується опалення дровами. Зокрема, в 2018 році КП «Альянс» провела очистку територій від зарослей і саме цей матеріал використовують на опалення комунальних закладів.

З енергозберігаючих заходів були проведені наступні роботи:

- проведено повну заміну вікон на метало-пластикові вікна в закладах освіти, культури та в адміністративній будівлі;
- встановлюють нові сучасні котли на дрова.

Всі заклади у Вертіївській ОТГ опалюються дровами, оскільки газифікація сіл відсутня. Зокрема, встановлено новий котел на дрова в народному домі та котел на дровахпрацюєв бібліотеці ОТГ.

На 2019 рік планується ряд робіт з утеплення фасадів та дахузакладів, котрі утримуються за рахунок бюджету ОТГ. В селах відсутня газифікація. Проводиться реконструкція системи водопостачання.

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Розробити комплексну «Програму енергоефективності» та «План дій сталого енергетичного розвитку на 25-30 років».
2. Провести енергоаудит будівель закладів надання соціальних послуг, котрі утримуються за рахунок бюджету ОТГ, що допоможе виявити найбільші точки втрати тепла.
3. За результатами енергоаудиту провести ліквідацію найбільших джерел втрат тепла, що дозволить зекономити кошти громади за рахунок першочергового цільовогоспрямування ресурсів саме на визначені фахівцями енергозберігаючі роботи, без проведення робіт, котрі мало впливають на втрати тепла.

⁸²https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/237aa183f81f5344299644c7545493f3.pdf

5. Організація закупівель

5.1. Процедура організації закупівель за бюджетні кошти в ОТГ

У Вертіївській сільській ОТГ лише один головний розпорядник коштів – Вертіївська сільська рада (ЄДРПОУ – 04414313).

Позитивним є те, що для проведення процедур закупівель затверджено та оприлюднено на офіційному сайті Вертіївської ОТГ:

- Положення «Про тендерний комітет (ТК) або уповноважену особу (осіб) Вертіївської сільської ради»: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/c5c858c72a79510d9e74f8a0b10aa48e.pdf;
- Рішення «Про створення тендерного комітету з публічних закупівель Вертіївської сільської ради, обрання його складу» затверджено склад тендерного комітету (ТК): https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/91bf48ad3d09357aa05a920e8bcc8991.pdf;
- Задokumentовано внесення змін до складу ТК: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/8f7f608229ae85399f274ee38177fa0f.pdf, https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/ad1977e9d1ab9b31e0dde31b106966f0.pdf;
- «Порядок здійснення допорогових закупівель товарів, робіт і послуг»: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/eceef80072cb73b65c40975281941a6a.pdf;
- «Про організацію роботи щодо запобігання проявам корупції» затверджено, однак оприлюднено лише рішення «Про внесення доповнень до рішення 3 сесії сільської ради 7 скликання від 22.01.2016 р. «Про організацію роботи щодо запобігання проявам корупції»: https://rada.info/upload/users_files/04414313/docs/58a79dc1c69eb0833390d14e293c17da.pdf.

Члени ТК пройшли навчання з питань організації та здійснення закупівель в 2017 р. у Чернігівському центрі перепідготовки фахівців.

Документи про проведені закупівлі розміщують на Prozorro, а закупівлі до 50 тис.грн. оприлюднюють на порталі «Є-дата». В ОТГ система DOZORO не застосовується. Як наслідок - витрати часу на проведення аналітичних досліджень щодо власних закупівель.

Виявлена низька якість планування процесу закупівель, зокрема, в річний план закупівель вноситься багато змін. Дата внесення перших змін після затвердження плану закупівель на 2018 рік датується вже 25.01.2018 р.

В 2018 р. виявлено порушення дотримання календаря бюджетного процесу, оскільки план закупівель затверджено 01.01.2018 р., а план асигнувань та кошторис затверджено 04.01.2018 р.

В ОТГ більша частина закупівель проводиться без використання Електронної системи закупівель (ЕСЗ), але за умови обов'язково розміщення в ЕСЗ звіту про укладені договори. За даними системи Prozorro за 2017-2018 рр. 82% процедур закупівель Вертіївської ОТГ становлять допорогові закупівлі (Табл 5.1.).

При здійсненні публічних закупівель не формується конкурентне середовище постачальників. Відкриті торги проводили лише 2 рази: щодо проведення капітального ремонту приміщення та закупівлі автомобільного палива. Закупівлі пройшли по переговорній процедурі, оскільки постачальники не відгукнулись на відкриті торги.

Приклади подрібнення предмету закупівлі (за 2017-2018 бюджетні роки):

Капітальний ремонт проїздної частини автомобільної дороги комунальної власності о вул.1 Травня довжиною 0,396км в с.Вертіївка, Ніжинський район, Чернігівська область	678630,80	28.08.2018	45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь
Капітальний ремонт проїздної частини автомобільної дороги комунальної власності по вул.Гоголя довжиною 1.072 км в с.Вертіївка, Ніжинський район, Чернігівська область	1 174 542,12	06.08.2018	45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь
Капітальний ремонт частини автомобільної дороги комунальної власності по вул. Козацька довжиною 0,532 км в с.Вертіївка, Ніжинський район, Чернігівська обл.	1 002 826,30	06.08.2018	45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь
Загальна сума*	2 855 999,22		
Поточний ремонт дороги з ґрунтовим покриттям по вул Заньковецької в с. ВертіївкаВертіївської ради І Ніжинського району Чернігівської області	50388,00	01.11.2017	445230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь 5230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь
Капітальний ремонт проїздної частини автомобільної дороги комунальної власності по вул. Київська в с. Бобрик	1 449 673,20	02.10.2017	45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь
Капітальний ремонт проїзної частини автомобільної дороги комунально, власності по вул. Центральна в с. Яблунове,	987 914,40	02.10.2017	45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь
Капітальний ремонт проїздної частини автомобільної дороги комунальної власності ВУЛ-Миколаївська, с. Вертіївка	1 221 756,00	02.10.2017	45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь
Капітальний ремонт проїздної частини автомобільної дороги комунальної власності по вул. Чехова с. Вертіївка	520328,40	02.10.2017	45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь
Загальна сума	4 230 060,00		

* Допорогова сума закупівель для одного типу послуг становить 50 000 грн, а для одного типу товарів – 200 000 грн.

Разом з тим, при проведенні детальнішого аналізу на офіційних сайтах виявлена інформація про здійснення ризикових закупівель у 2017 та 2018 роках.

Зокрема, в 2017 році Вертіївською сільською радою було закуплено послуг на загальну суму 5 095,9 тис.грн. Із них, за кодами закупівель:

- 45233142-6 «Ремонт доріг» -5 договорів на загальну суму 641 128,80 грн.;
- 50230000-6 «Послуги з ремонту, технічного обслуговування дорожньої інфраструктури і пов'язаного обладнання та супутні послуги»-2 договори на загальну суму 224 737,20 грн.;
- 45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь -5 договорів на загальну суму 4 230 060,00 грн.

В 2018 році Вертіївською сільською радою було укладено 4 договори за кодом закупівель «45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь» на загальну суму 3 055 921,62 грн.

При цьому в 2017 році 4 угоди були наближені до межі допорогових закупівель, а саме:

- капітальний ремонт проїзної частини автомобільної дороги комунальної власності по вул. Київська в с. Бобрик - 1 449 673,2 грн.;
- капітальний ремонт проїзної частини автомобільної дороги комунальної власності ВУЛ- Миколаївська, с. Вертіївка - 1 221 756,0 грн.;
- поточний ремонт дороги з ґрунтовим покриттям - 198 308,4 грн.;
- поточний ремонт дороги з ґрунтовим покриттям по вул. Запоріжська - 198 546 грн.

Наведені дані перевіряючими органами можуть розцінюватись, як уникнення відкритих торгів передбачених Законом України «Про публічні закупівлі». Адже, в Законі України «Про публічні закупівлі» сказано: «Замовник не має права ділити предмет закупівлі на частини з метою уникнення проведення процедури відкритих торгів або застосування цього Закону». Отже, таке ділення закупівель може трактуватись перевіряючими органами як порушення чинного законодавства України.

Дані щодо проведеного аналізу наведені у файлі:

Лист Microsoft Excel

(Джерело: <https://bi.prozorro.org>).

Також, виявлено, що Вертіївською ОТГ при плануванні закупівель лише частково враховуються сезонні зміни цін на товари, роботи, послуги, що призводить до втрат бюджету через неефективне планування процесу закупівель.

Фахівці ОТГ виявили зацікавленість у навчанні, при змінах у законодавстві щодо публічних закупівель.

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Направляти на навчання членів тендерного комітету, хоча б один раз на рік;
2. Здійснювати планування закупівель з урахуванням потреб, визначених в бюджетних запитах, та планових показників (плану асигнувань). Це надасть можливість при плануванні згрупувати види товарів та послуг, в яких є потреба, для проведення відкритих торгів в результаті чого буде залучено більш широке коло потенційних постачальників товарів (послуг), що сприятиме економії бюджетних коштів;
3. Дотримуватися регламенту при затвердженні плану закупівель і додатків до нього (спочатку затверджується план і лише потім додатки до нього).

5.2. Аналіз закупівель головних розпорядників Веретіївської міської ради згідно даних розміщених на порталі Prozorro

Протягом 01.01.2017-11.12.2018рр. Веретіївською сільською радою оголошено 82 тендерні процедури (Рис 5.1) *Ошибка! Источник ссылки не найден.. Кількість тендерів проведених головними розпорядниками коштів Веретіївської ОТГ*

З 82 оголошених процедур закупівель завершено 72 процедури (87,8%). 1 процедура закупівлі знаходиться на стадії прийому (1,22%), 2 процедури скасовано (2,5%), 5 процедур не відбулось (6,1%) (Табл5.2.).

Табл5.2.

Інформація щодо проведених тендерних закупівель

Показник	2017	Станом на 11.12.2018
Кількість оголошених тендерів	41	41
Кількість завершених тендерів	40	34
Очікувана вартість завершених тендерних закупівель, тис.грн.	13 470,00	11 390
Кількість успішних конкурентних процедур	1	1
Очікувана вартість завершених конкурентних процедур, тис.грн.	1 680,00	3 310,00
Економія коштів завершених конкурентних процедур, тис.грн.	5	321,67
Кількість завершених допорогових закупівель	37	31
Очікувана вартість завершених допорогових закупівель, тис.грн.	11 070,00	76 130,00
Економія коштів при завершенні допорогових закупівель, тис.грн.	0	0
Кількість завершених надпорогових закупівель	3	3
Очікувана вартість надпорогових закупівель, тис. грн.	2 400,00	4 260,00
Економія коштів при завершенні надпорогових закупівель	5	321,67

В 2017 р. при проведенні закупівель, економія коштів склала лише 5 тис.грн., в 2018 р. станом на 11 грудня – 321,67 тис.грн (Рис .). Економія коштів була досягнута завдяки проведенню надпорогових закупівель.

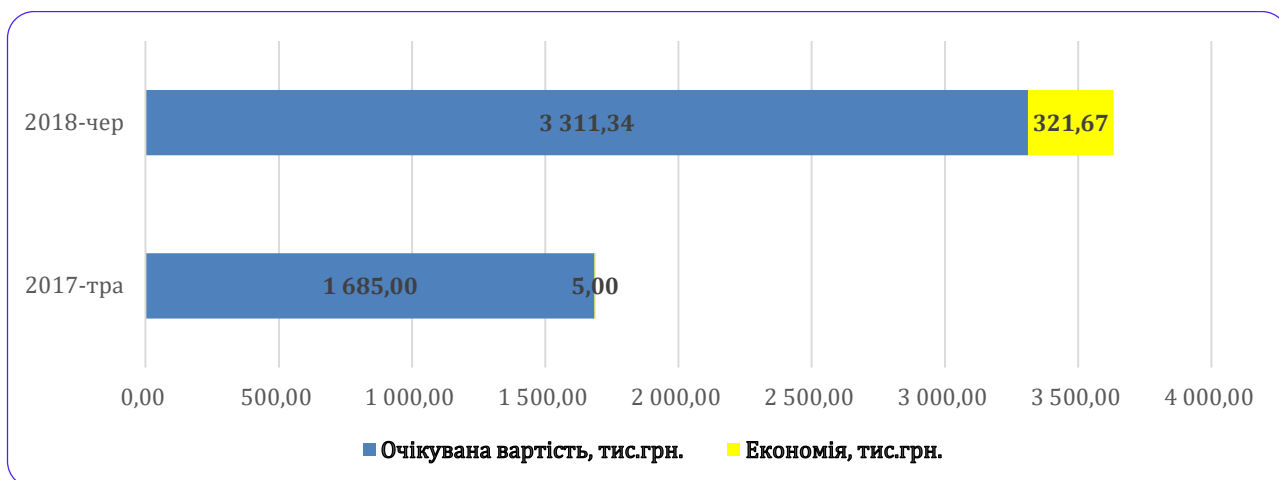

Рис 5.2. Економія коштів Вертіївської міської ОТГ при проведенні конкурентних процедур за період 2017-11.12.2018 р.

Всього Вертіївською ОТГ за 2 роки було проведено лише 2 конкурентні процедури закупівлі: 1 конкурентна процедура в травні 2017р., 1 конкурентна процедура в червні 2018 р.

За період 2017-11.12.2018р. завершено 90,24% процедур закупівель, 2,44% закупівель скасовано, 6,10% закупівель не відбулося (Рис .). Основна частина процедур закупівель становить процедура звітування про укладений договір 82,93%, відкриті торги - лише 12,2% (Рис .).

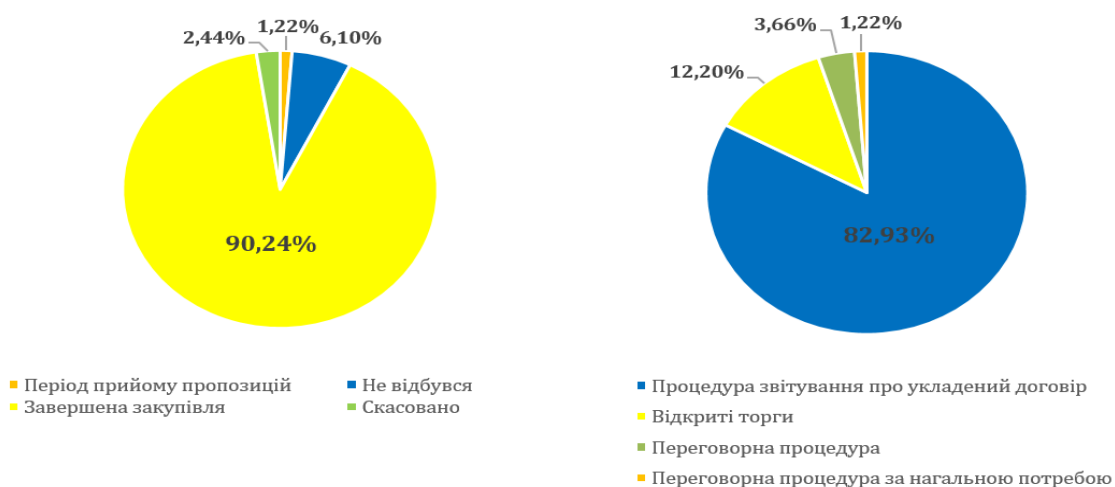

Рис 5.3. Статуси тендерів за станом на 11.12.2018 р. Рис 5.4. Типи процедур закупівлі за період 01.01.2017-11.12.2018рр.

Один лот скасовано рішенням Антимонопольного комітету України.⁸³

Троє з чотирьох відмінених торгів не відбулись у зв'язку з поданням для участі в торгах менше двох тендерних пропозицій.⁸⁴

⁸³<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-02-16-002301-c>

⁸⁴<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2018-11-20-002340-c>, <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2018-11-19-001891-a>, <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2018-05-15-001251-a>, <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2018-01-31-000435-c>

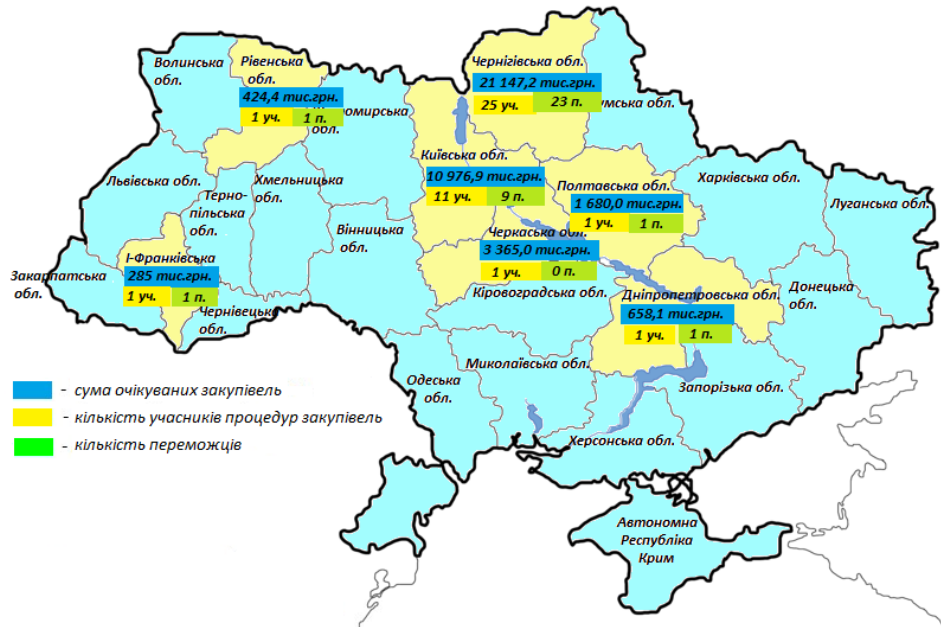
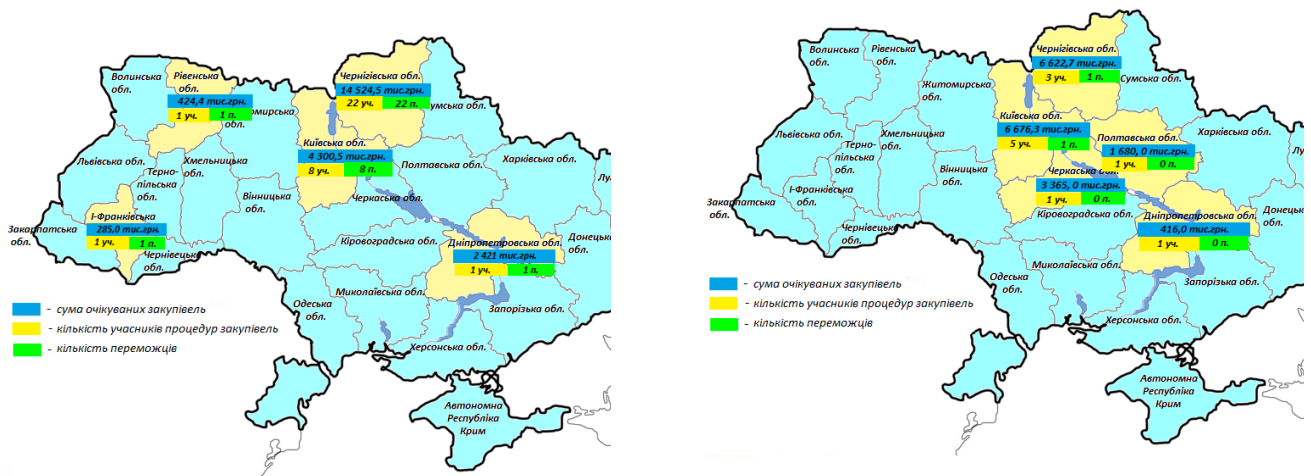

Рис 5.5. Географія учасників, котрі приймали участь у тендерах оголошених головними розпорядниками за період 01.01.2016-24.11.2018 рр.

Джерело: <https://bi.prozorro.org>

З картографічних даних Рис. видно, що географія учасників тендерних процедур, оголошених головними розпорядниками коштів Вертіївської сільської ради, поширюється на 7 областей України, у т.ч. і віддалених областей.

Мережа учасників не конкурентних процедур по областях України за період 01.01.2017-24.11.2018 рр.

Кількість оголошених тендерів – 72

Кількість учасників – 41

Кількість постачальників – 41

Середня кількість пропозицій на торги – 0,00

Мережа учасників конкурентних процедур по областях України за період 01.01.2017- 24.11.2018 рр.

Кількість оголошених тендерів – 11.

Кількість учасників – 11

Кількість постачальників – 2

Середня кількість пропозицій на торги – 2,00

Рис 5.6. Картографічні дані кількості учасників конкурентних та неконкурентних торгів, організованих розпорядниками Вертіївської ОТГ

Джерело: <https://bi.prozorro.org>

З даних Рис. та Рис . видно, що у період 01.01.2017-24.11.2018р. основна кількість учасників не конкурентних процедур знаходиться в Чернігівській області (25 учасників) та Київській області (11 учасників). Однак, на оголошені конкурентні торги свої пропозиції подавали учасники з 5 областей України.

Таким чином, головні розпорядники коштів Вертіївської сільської ради мають можливість залучати постачальників з різних областей України, а отже й створювати якісне конкурентне середовище за умови ефективного планування здійснення закупівель.

Разом з тим, більшість закупівель в ОТГ проводиться без застосування електронної системи закупівель з подальшим висвітленням звіту про укладені договори на порталі ProZorro. Конкурентне середовище практично не формується при здійсненні закупівель, а більшість постачальників товарів і послуг є із Чернігівської області.

Рейтинг постачальників товарів та послуг за неконкурентними тендерами за період 01.01.2017-11.12.2018 рр. наведено на Рис .

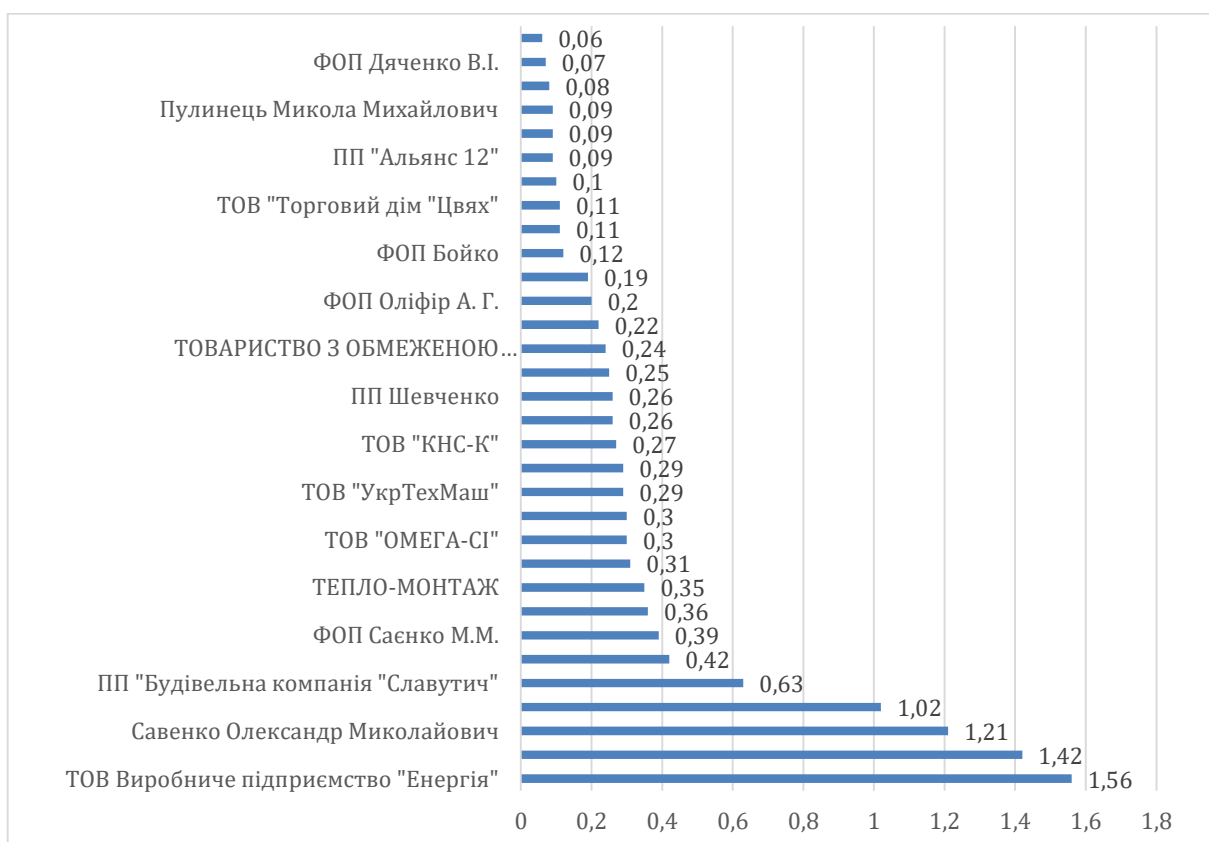

Рис 5.7. Рейтинг постачальників головних розпорядників коштів Вертіївської міської ради за неконкурентними тендерними процедурами в млн.грн. (без врахування ТОВ "ХАЛЬТФРАЙЗЕН ГРУП") за період 01.01.2017-11.12.2018 рр.

Джерело: <https://bi.prozorro.org>

За період 01.01.2017-11.12.2018рр. з ТОВ "ХАЛЬТФРАЙЗЕН ГРУП" укладено 16 угод за процедурою звітування про укладений договір на суму 8 151,8 тис.грн. Підприємство надавало послуги з капітального ремонту та виконувало роботи з поточного ремонту доріг.

Згідно проведеного аналізу за даними порталу ProZorro та за проведеним моніторингом документів представлених у Вертіївській сільській раді можна відзначити, що планування закупівель (план закупівель основний) планування закупівель (додатки до плану закупівель) проводиться без порушень допорогових коштів, але формально. Тобто, при аналізі додатків виявлено дроблення закупівель для уникнення процедури відкритих торгів. Це економить час спеціаліста, але може бути не цікаво більш крупним оптовим

постачальникам, які запропонують ціни нижче, ніж у роздрібної торгівлі (аналогічно при наданні послуг). Як наслідок, відбувається недоотримання економії бюджетних коштів при закупівлі товарів та послуг за бюджетні кошти.

Планування закупівель проводиться за принципом «за необхідністю», при тому, що основні видатки (наприкладремнти, продукти харчування, та ін.) необхідно планувати виходячи з потреби, яка зафіксована у бюджетних запитах та у планах асигнувань (після прийняття бюджету) з метою укрупнення обсягів товарів (послуг) при проведенні закупівель. Як наслідок, відбувається недоотримання економії бюджетних коштів при закупівлі товарів та послуг за бюджетні кошти за рахунок проведення тендерів без електронної системи/звіту про укладання договору.

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Планувати закупівелі з кореляцією потреби (бюджетний запит) та планових показників (план асигнувань),що надасть можливість при плануванні згуртувати товари та послуги для відкритих торгів залучення більш широкого кола постачальників з метою отримання економії бюджетних коштів;
2. Розміщувати на офіційному сайті Вертіївської міської ОТГ відкриту інформацію про планування та проведення процедур закупівель;
3. Відслідкувати тренди цін на товари, роботи та послуги протягом року та враховувати їх зміни при плануванні закупівель;
4. Використовувати інструменти DOZORO, зокрема «Професійний модуль аналітики», котрий дає можливість створювати свої власні показники і об'єкти (діаграми, таблиці, графіки). Це дозволяє налаштувати аналітику під специфічні потреби кожного користувача;
5. Направляти працівників відповідальних за планування та здійснення закупівель хоча б один раз на рік.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Фінансова та бюджетна звітність містить в собі загальну інформацію про стан юридичної особи, результати її діяльності, яка складається для користувачів з метою прийняття відповідних рішень.

Експертами була проведена оцінка ведення бухгалтерського обліку Вертіївської сільської ради.

6.1. Оцінка організації внутрішнього регламенту роботи

Робота бухгалтерії регламентується «Положенням про бухгалтерію» та «Наказом про облікову політику», які створені на підставі нормативно-правових актів України. Від детальної розробки цих документів прямо залежить ефективність організації бухгалтерського обліку установи.

Вертіївська сільська рада має положення, яке в повній мірі визначає методи оцінки, обліку і процедури обліку, а також додаток до Положення - внутрішній графік документообігу, в якому визначено назву документа, посадову особу, відповідальну за складання і надання документів, а також зазначено строки подання до відділу обліку та звітності.

Крім цього ще були надані наступні положення: «Положення про порядок списання основних засобів», «Положення про преміювання та матеріальне стимулювання посадових осіб, службовців і робітників, що виконують функції обслуговування Вертіївської сільської ради».

Чітка регламентація потрібна не тільки для діяльності всієї бухгалтерської служби, але і окремо для кожного працівника. Це визначається посадовими інструкціями працівників. Головним бухгалтером були надані посадові інструкції, затверджені керівником, з якими ознайомлені співробітники. Навіть в наявності зміни до посадових інструкцій, в зв'язку з отриманням співробітників вищої освіти.

Нормативна чисельність бухгалтерської служби усіх розпорядників не підкріплена паперовим розрахунком, але в усній формі усі розпорядники намагаються відстояти свої ставки у розрахунку до навантаження. Рекомендовано розробити даний розрахунок в письмовому вигляді. Цей розрахунок потрібен для більш чіткого розуміння навантаження на спеціалістів, в тому числі для керівників ОТГ.

Згідно штатного розпису усі ставки фактично зайняті.

Організація робочих місць працівників бухгалтерського обліку раціональне та ефективне. Кожен фахівець виконує роботу із застосуванням комп'ютерного обладнання (в наявності комп'ютера техніка, ноутбуки, принтери, сканери тощо) та є підключення до мережі Інтернет, за допомогою якого користуються довідковими сайтами для ведення бухгалтерського обліку, **наприклад:** <https://buhgalter.com.ua/>.

Вертіївська сільська рада для забезпечення належної роботи своїх працівників оформила підписку на 5 довідкових матеріалів (журналів). І це не тільки журнали по бухгалтерському обліку, а і для роботи місцевого самоврядування.

Щодо оприлюднення фінансової та бюджетної звітності

Фінансова та бюджетна звітність на офіційному веб-сайті не оприлюднюється. Тому ми скористались публічним порталом Е-дата, де знайшли оприлюднену квартальну звітність за 2018 рік, що свідчить про активну діяльність Вертіївської сільської ради на порталі.

Але ця ділянка роботи займає багато часу і викликає багато питань у бухгалтерів: хто уповноважений перевіряти та карати за несвоєчасне оприлюднення інформації? Хто саме є користувачем цієї інформації?

На сайті Е-дати є розділ про відповідальність за внесення даних⁸⁵, де сказано: «Виявлення порушення та складення протоколу. У справах про порушення вимог Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» протоколи про правопорушення, згідно пункту 8-1 частини першої статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення, мають право складати уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»

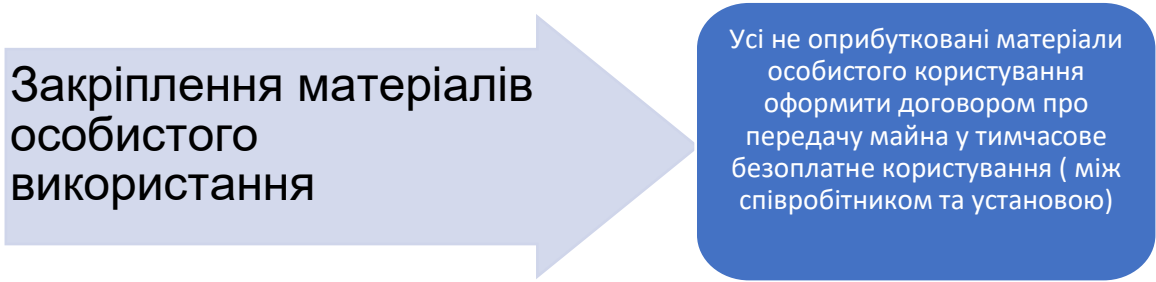
6.2. Ведення бухгалтерського обліку матеріальних та нематеріальних активів

Операції з обліку та списання основних засобів та запасів складаються згідно типових форм, затверджених Наказом Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818 та Наказом Державного казначейства України від 18.12.2000 р. № 130.

Відповідальність за матеріальні цінності починається з договорів про повну матеріальну відповідальність. У розпорядників такі договори в наявності, оформлені та підписані матеріально-відповідальною особою.

Провівши аналіз стану закріплення необоротних активів та запасів за матеріально відповідальними особами, виявлено наступне: не усі матеріальні запаси оприбутковані, працівниками використовується багато особистих речей.

Заходи по виявленню недоліків:

Закріплення матеріалів особистого використання

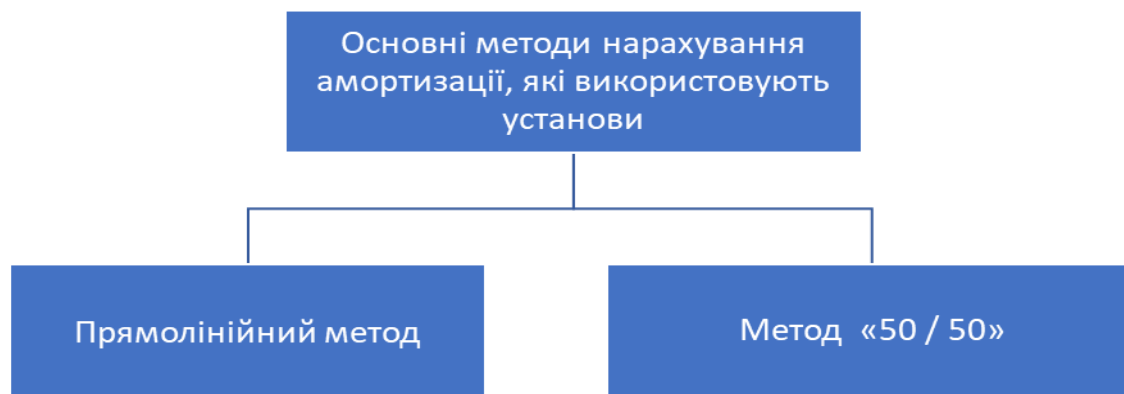
Усі не оприбутковані матеріали особистого користування оформити договором про передачу майна у тимчасове безоплатне користування (між співробітником та установою)

Розпорядник бюджетних коштів складає наказ про проведення інвентаризації, дотримуючись строків її проведення. За необхідності створюються робочі інвентаризаційні комісії. Документально інвентаризація оформлюється згідно Наказу Міністерства Фінансів України № 572 від 17.06.2015 р. «Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації».

При нарахуванні амортизації основних засобів дотримуються усіх правових аспектів, які прописані в Наказі про бюджетну політику. Згідно наказу Міністерства Фінансів України № 11 від 23.01.2015 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського

⁸⁵<https://confluence.spending.gov.ua/pages/viewpage.action?pageId=3178855>

обліку для суб'єктів державного сектору» використовуються типові строки корисного використання основних засобів.

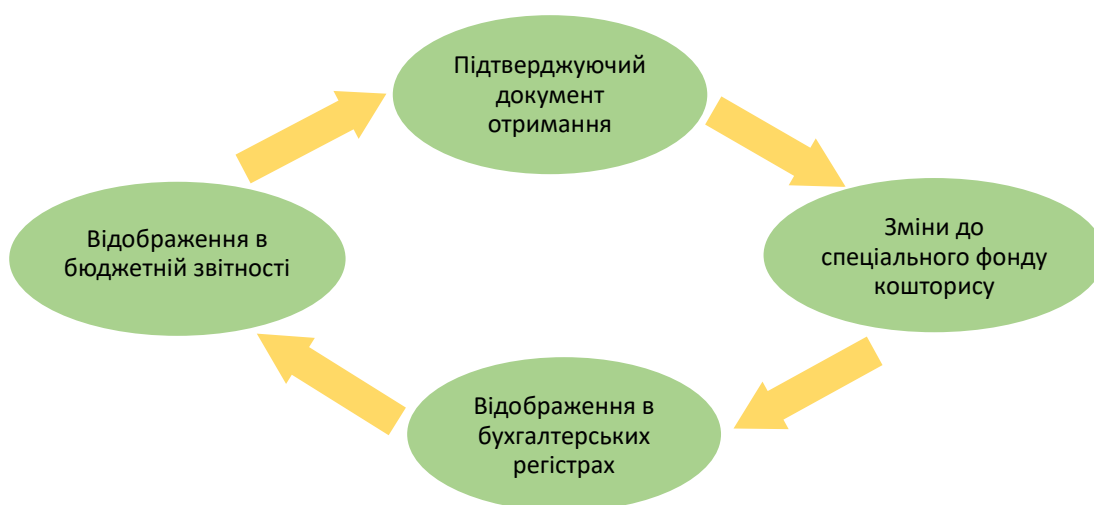
6.3. Оцінка доходів, одержаних в негрошовій формі та доходів отриманих за дорученням фізичних та юридичних осіб

Значний відсоток фінансової діяльності Вертіївської сільської ради складають доходи, одержані в негрошовій формі та доходи, отримані за дорученням фізичних та юридичних осіб. Доходи, одержані в негрошовій формі це благодійна допомога від юридичних та фізичних осіб у натуральному виразі: оприбуткування продуктів харчування, матеріалів. Благодійна допомога від фізичних та юридичних осіб, яка поступає на розрахункові рахунки розпорядника, це дохід у грошовому виразі.

Напрямки використання благодійної допомоги визначені, виходячи з першочергових потреб установи, пов'язаних виключно з основною діяльністю. **Наприклад**, в травні 2018 р. була надана грошова благодійна допомога на придбання нагороджувальної атрибутики 1000 грн. Згідно платіжного доручення № 1 від 11.06.2018 р. кошти використанні згідно цільового призначення.

Перевіривши документообіг по цьому розділу можна зробити наступні висновки:

- ці доходи відображені в бухгалтерських регістрах, звітах, з дотриманням чинного законодавства;
- усі операції з обліку доходів прозоро прослідковуються в бухгалтерському обліку за наступною схемою:

Вертіївська сільська рада не порушує бюджетне законодавство при веденні бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів, всі надходження відображаються на рахунках у хронологічному порядку відповідно до встановленої

законодавством процедури. Всі бухгалтерські записи мають документальне підтвердження.

6.4. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості

На момент оцінювання наявна прострочена дебіторська заборгованість в сумі 10530,00 грн по Вертіївській сільській раді:

- ТОВ «ПРОМ ГАРАНТ ПЛЮС», перерахування коштів за бензин А-92 на суму 9030,0 грн згідно договору, накладної, платіжного доручення;
- крадіжка майна фізичною особою на суму 1500,00 грн.(винна особа знайдена).

Для стягнення простроченої дебіторської заборгованості на суму 9030,00 грн. установою було вжито ряд заходів. Вертіївська сільська рада звернулася до господарського суду Дніпропетровської області з позовною заявою в січні 2018 р. І вже в квітні суд видав наказ про стягнення з боржника 9030,0 грн. на користь Вертіївської сільської ради. До самого ТОВ «ПРОМ ГАРАНТ ПЛЮС» також були надіслані листи з проханням погашення заборгованості. Отже, спеціалістами бухгалтерського обліку Вертіївської сільської рада, проведені професіональні заходи щодо повернення коштів дебіторської заборгованості.

Але з приводу другої суми не проведено жодних заходів. Основна причина не має документального підтвердження виникнення дебіторської заборгованості. На момент об'єднання громади жодних документів не було передано.

РЕКОМЕНДОВАНО: звернутися до правоохоронних органів, щодо надання копії документації про встановлення факту крадіжки, для стягнення дебіторської заборгованості.

6.5. Контрольно-ревізійні заходи та внутрішній контроль

На момент підготовки звіту зовнішній аудит незалежною фірмою або державним контрольно-ревізійним управлінням в ОТГ не проводився. Внутрішній фінансовий контроль в ОТГ відсутній.

З метою налагодження внутрішнього бухгалтерського та фінансового обліку **РЕКОМЕНДОВАНО:**

- прийняти положення про службу внутрішнього аудиту (контролю), та затвердити інструкцію з проведення внутрішнього контролю;
- розробити план/графік проведення перевірок і довести до відома кожного відділу;
- здійснювати аудит комунальних підприємств, створених в ОТГ.

6.6. Автоматизація ведення бухгалтерського обліку

Вертіївська сільська рада автоматизувала свій бухгалтерський облік за допомогою програмного забезпечення, але співробітники працюють не в єдиній системі. Заробітна плата ведеться в програмі УКС-Зарплата, інші напрямки бухгалтерського обліку в програмі R-бюджет.

6.7. Своєчасність подання фінансової звітності місцевими органами влади та розпорядниками коштів

Фінансова та бюджетна звітність є завершальним етапом бухгалтерського узагальнення інформації. Перед складанням річної фінансової звітності проводиться інвентаризація активів та зобов'язань бюджетних установ та комунальних підприємств.

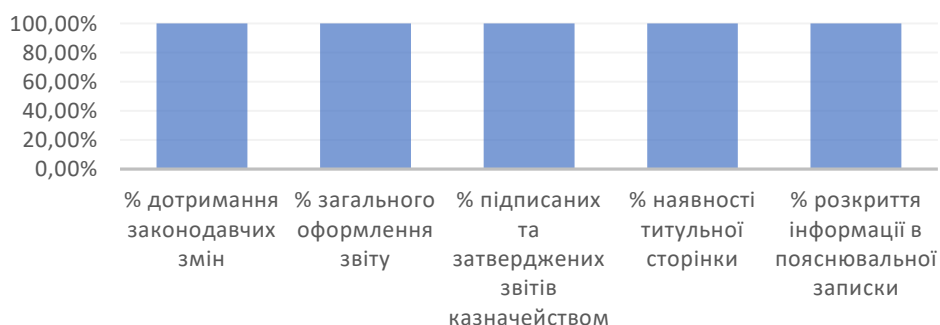
В установах наявні наступні форми звітів про виконання кошторисів, які подаються до Державного казначейства України:

- «Баланс» (№1-дс);
- «Звіт про фінансові результати» (2-дс);
- «Звіт про надходження і використання коштів загального фонду» (№2-м);
- «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами» (№4-1м);
- «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ» (№4-2м);
- «Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду» (№4-3м);
- «Примітки до річної фінансової звітності» (№5-дс);
- Довідка про підтвердження залишків коштів загального та спеціального фондів державного або місцевих бюджетів на реєстраційних (спеціальних реєстраційних) рахунках;
- Реєстр про залишки коштів загального та спеціального фондів державного (місцевого) бюджету на реєстраційних (спеціальних реєстраційних), інших рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України, та поточних рахунках, відкритих в установах банків;
- «Звіт про заборгованість бюджетних установ» (№7м).

Орган місцевого самоврядування, що здійснює управління майном підприємств комунальної власності, подає зведену фінансову звітність про використання бюджетних коштів відповідним місцевим органам виконавчої влади щокварталу.

Формально ми бачимо, що звіти подаються в становлений термін, з дотриманням чинного законодавства, але важливо не тільки здати звіт, а і належним чином провести зберігання документів. Це стосується не тільки первинної документації, а і звітів. Перевіряючи рівень наявності та оформлення документації ми бачимо, що усі зміни в законодавстві при здачі звіту враховані; в наявності титульна сторінка звіту та пояснювальна записка, яка в повній мірі розкриває фінансову та господарчу діяльність установи; відсоток загального оформлення звіту з наявністю усіх підписів також стовідсотковий. Високий показник оформлення звітності пов'язано з функцією Держказначейства, як органу контролю при здачі звіту.

Візуалізація складання та зберігання звітів

РЕКОМЕНДОВАНО:

1. Розробити розрахунок нормативної чисельності бухгалтерської служби;
2. Закріпити усі матеріальні цінності за матеріально-відповідальними особами;
3. Налагодити внутрішній контроль, створивши службу внутрішнього фінансового (контролю);
4. Провести заходи по стягненню дебіторської заборгованості у зв'язку з крадіжкою фізичною особою на суму 1500,0 грн.

7. ВИСНОВКИ ТА ПЛАН ЗАХОДІВ З УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ОТГ

З метою зростання відкритості влади рекомендуємо оприлюднити: Регламент ради ОТГ, Положення про виконавчий комітет. А також, створити відокремлений фінансовий орган, котрий на відміну від фінансового-економічного відділу має повноцінні функції щодо планування, виконання та моніторингу бюджетного процесу.

1. Фінансовий менеджмент

1.1. Оптимізувати використання робочого часу спеціалістів під час бюджетного процесу за допомогою більш фахового спеціалізованого програмного забезпечення, що забезпечить більш чітку керованість, а також дасть можливість оперативного аналізу та оцінки ефективності використання бюджетних коштів з метою прийняття обґрунтованих та оперативних управлінських рішень на рівні керівництва.

1.2. Об'єднати всіх учасників бюджетного процесу в єдину інформаційну систему, яка за структурою побудови повинна бути єдиним інформаційним простором, в якому реалізовані механізми доступу до бюджетного процесу всіх його учасників: фінансового органу, головних розпорядників коштів, бюджетних установ. При цьому кожен з учасників бюджетного процесу виконує безпосередньо свою роль на всіх етапах виконання бюджету, суттєво розвантажуючи фінансовий орган від рутинної роботи, дублювання функцій та вивільняє час спеціалістів фінансового органу для контролю та аналізу бюджету.

1.3. Розробити і затвердити бюджетний календар для визначення порядку та строків складання, розгляду, затвердження бюджету.

1.4. Доповнити та затвердити на рівні ОТГ «Інструкцію з підготовки бюджетних запитів», затверджувати Бюджетні запити підписами керівних осіб та печаткою у станови; приділити увагу заповненню головними розпорядниками Форми №3 бюджетного запиту та надавати її з метою ефективного розподілу бюджетних коштів у випадку збільшення дохідної частини.

1.5. Створити відокремлений фінансовий орган для побудови ієрархії та чіткого розмежування обов'язків між управліннями. На сьогодні частково функції фінансового органу виконує фінансово-економічний відділ, але він є складовою частиною ради та не має достатніх повноважень для виконання в повному обсязі своїх функцій, у тому числі функції контролю, розробки та затвердження нормативно правових актів відповідно до своєї компетенції, проведення перевірки цільового і ефективного використання бюджетних коштів, правильності проведення тарифікації працівників і тематичні перевірки в установах, які фінансуються з бюджету тощо.

1.6. Переглянути посадові інструкції фахівців. В громаді непропорційно поділена робота між фахівцями, переважну більшість роботи виконує декілька фахівців і у разі неможливості цих працівників виконувати свої обов'язки робота з планування та виконання бюджету в ОТГ припиниться.

1.7. З метою зміни ситуації, коли програмно – цільовий метод бюджетування сприймається тільки як додаткове навантаження на спеціалістів і має формальний

характер, необхідно проведення більш детальної роботи щодо формування напрямків витрачання коштів громади, *у тому числі*:

- створити робочі групи, які складаються з галузевих спеціалістів та фінансистів для розробки завдань та показників виконання бюджетних програм, які відрізняються від типових. Ознаки бюджетної програми повинні враховувати особливості громади, її географічне положення, нагальні проблеми та ін.;
- результат роботи таких робочих груп повинен бути оприлюднено до початку складання бюджетних запитів задля реальної участі мешканців громади у розвитку громади;
- аналіз ПЦМ – бюджетування, у тому числі по нефінансовим показникам, повинно допомагати керівництву ОТГ у прийнятті управлінських рішень та ознайомлення мешканців з планами та результатами витрачання коштів громади;
- ознайомиться з кращими практиками розробки та впровадження завдань та показників БП по іншим бюджетам місцевого самоврядування.

Мета цих дій - програмно-цільовий бюджет це джерело і засіб для подальшого розвитку якості управлінських рішень, пов'язаної з відкритістю, ефективністю, та соціальною результативністю бюджетних програм.

1.8. Провести додаткове навчання для керівництва, галузевих фахівців та фінансистів з формування програм та показників за ПЦМ з урахуванням особливостей потреб громади задля поєднання стратегії розвитку громади та **реальних** фінансових можливостей.

1.9. Оптимізувати використання робочого часу спеціалістів при бюджетуванні за ПЦМ за допомогою фахового програмного забезпечення для автоматичного розрахунку показників ефективності/якості та складання консолідуючих звітів, що вивільнить додатковий час, необхідний для виконання функцій аналізу та контролю.

1.10. Розробити та провадити регламент процесу виконання бюджету на стадії проведення фінансування, у тому числі заповнення заявок на фінансування всіма учасниками бюджетного процесу рекомендовано проводити по єдиної затвердженій формі в автоматизованому режимі із зазначенням суми, напрямку використання коштів, дати поставки товарів, періоду надання послуг, результатів проведення закупівлі (<https://prozorro.gov.ua/>) тощо.

При цьому до заявки на фінансування рекомендовано надавати в електронному вигляді документи, які задіяні в даному фінансуванні, наприклад:

- відскановані договори на товари та послуги;
- акти виконаних робіт та наданих послуг;
- листи – пояснення та ін.;
- розрахунки до заявки на фінансування, тощо.

Для окремих напрямків видатків фін.орган може користуватись спрощеною заявкою на фінансування.

Наслідки впровадження :

- формування деталізованої аналітичної інформації при мінімальних затратах часу;
- зменшується негативний вплив "людського фактору" при процесі фінансування;
- економія часу спеціалістів;
- підвищення фінансової дисципліни.

- 1.11. Розробити «Положення про ґендерну політику», створити робочі групи з застосування ґендерно-орієнтованого бюджетування, провести ґендерний аналіз місцевих програм для створення умов для політичного й економічного різноманіття, толерантності, інклюзивності та міжособистісної довіри в громаді.
- 1.12. Розробити деталізацію КПКВ з метою формування управлінського бюджету та впровадити з врахуванням вертикальної ланки учасників бюджетного процесу.
- 1.13. Розробити та впровадити паспорти платників податків.
- 1.14. Задля проведення аналізу динаміки розвитку дохідної частини бюджету та для прийняття управлінських рішень створити реєстр платників податків, запровадити формування аналітичної інформації надходжень не тільки у розрізі платників податків, а також у розрізі старостинських округів, цільового призначення земельних ділянок.
- 1.15. Провести фактичну інвентаризації земель, які входять до складу ОТГ, у тому числі з використанням інтернет - ресурс «Публічна кадастрова карта України» <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta> задля аналізу охоплення податком на землю (орендною платою) та ліквідацією «білих плям».
- 1.16. Запровадити посаду інспектора з праці або залучати фахівців з інших ОТГ.

На законодавчому рівні:

- 1.17. Законодавчо зобов'язати фіскальні органи надсилати інформацію до ОТГ та автоматизувати цей процес оскільки , інформація надається лише за запитом протягом 30 днів і частіше за все така інформація стає неактуальною.
- 1.18. Законодавчо врегулювати вимоги органів ДКУ, створити відділ (службу підтримки), в якому можна отримати термінову допомогу як фахівцям фінансових органів, розпорядникам та одержувачам коштів, так і фахівцям органів ДКУ. На сьогоднішній день у випадках спірних питань немає до кого звернутися за роз'ясненнями. Як показує досвід, що різні обласні органи ДКУ висувають різні вимоги до фахівців (наприклад регламентовані форми наказу Міністерства фінансів № 57 «Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету» деякі керуються наказом з системи «ЛІГА-Закон», а деякі з сайту <http://zakon.rada.gov.ua>).
- 1.19. При розрахунку обсягів субвенцій для ОТГ необхідно враховувати не статистичні дані щодо кількості проживаючого населення в ОТГ, а фактичні дані з домових книг. фактичні дані щодо кількості проживаючого населення іноді суттєво відрізняються.
- 1.20. Необхідно чітко визначити повноваження, які залишаються за райдержадміністрацією та райрадою, які за ОТГ. Переглянути структуру апаратів, чисельність та відповідно видатки на утримання цих апаратів.

2. ПРОЗОРИСТЬ БЮДЖЕТУ.

- 2.1. Розробити та затвердити регламент громадських слухань в ОТГ (положення про громадські слухання), у тому числі при планування та звітуванні щодо витрачання коштів громади задля врахування пропозицій громадськості.
- 2.2. Інформацію для громадськості оприлюднювати у доступній для сприймання формі із візуалізацією, наприклад, у вигляді діаграм, графіків, малюнків, фото тощо, оприлюднювати інформацію про фактичне виконання бюджету. Приклад: презентація про виконання бюджету Семенівської сільської ради за 6 місяців 2017 р. <https://semenivska-gromada.gov.ua/prezentaciya-pro-vikonannya-bjudzhetu-semenivskoi-silskoi-radi-za-6-misyaciv-2017-roku-15-38-01-30-10-2017/>, фото-звіт

ремонт асфальтового покриття Сновської міської ради

¹<http://snovmr.gov.ua/portfolio/remont-asfaltovogo-pokryttya/>;⁸⁶.

2.3. Впровадити бюджет участі для залучення громадськості до процесу управління коштами ОТГ та підвищення рівня довіри до місцевої влади.

2.4. Оприлюднювати результати перевірки, негативні та позитивні приклади бюджетування. Доцільно доводити результати перевірок до інших розпорядників бюджетних коштів (можна без уточнення найменування установи) з метою профілактики бюджетних порушень та/або розповсюдження кращих практик.

2.5. Пропонується до розгляду цікавий досвід однієї з громад щодо вивчення громадської думки. Так, на початку 2018 р. в холі будівлі виконкому громади був представлений стенд, поділений на галузі. Громадськості було запропоновано на стікерах написати свої побажання та наклеїти на частину з відповідною галуззю. Після того ці побажання були консолідовані та оприлюднені у вигляді переліку основних тез в холі будівлі виконкому та враховані при розгляді бюджету на послідуєчих сесіях.

3. ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ.

3.1. Автоматизувати планування видатків на оплату праці (штатні розклади, тарифікаційні списки та ін.), мінімізувати документообіг на паперових носіях.

3.2. Проводити розрахунки до кошторису по заробітній платі.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.

4.1. Розробити розрахунок нормативної чисельності бухгалтерської служби.

4.2. Закріпити усі матеріальні цінності за матеріально-відповідальними особами.

4.3. Налагодити внутрішній контроль, створивши службу внутрішнього аудиту (контролю).

5. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ.

5.1. Розробити інвестиційний паспорт ОТГ з метою надання потенційним інвесторам повноцінної інформації для прийняття рішень щодо здійснення інвестицій та розвитку бізнесу.

5.3. Задля налагодження ефективної комунікації з жителями громади рекомендуємо розробити, затвердити та оприлюднити «Положення про проведення громадських слухань», «Положення про місцеві ініціативи» та комунікаційну стратегію ОТГ, що дозволить жителям громади активніше приймати участь в житті громади, сприятиме більшій відкритості місцевої влади та допоможе підвищити рівень довіри неї.

5.2. При проведенні громадських слухань та громадських обговорень вести протоколи із подальшим їх розміщенням на офіційному сайті громади для можливості ознайомлення іншими мешканцями громади, які не змогли бути присутніми на засіданні; оприлюднювати документи щодо прийнятих рішень у повному об'ємі з усіма додатками.

5.4. Розробити та впроваджувати заходи, спрямовані на налагодження співпраці з бізнес-середовищем, як основним джерелом власних надходжень бюджету ОТГ. Проводити наради, консультації тощо, в тому числі й щодо напрямів розвитку ОТГ.

5.5. Розширити структуру сайту. Зробити його більш цікавим для бізнес-середовища, в т.ч. для інвесторів та більш дружнім для гостей об'єднаної територіальної громади, а саме:

✓ Для бізнес-середовища:

⁸⁶<http://snovmr.gov.ua/portfolio/remont-asfaltovogo-pokryttya/>

- висвітити наявні на території ОТГ підприємства;
 - доступність до банківського обслуговування;
 - доступність до послуг поштового зв'язку;
 - доступність мережі АЗС чи можливості її розміщення, якщо це дозволяє природний ландшафт;
 - можливість оренди земельних ділянок;
 - можливість оренди приміщень;
 - та ін.
- ✓ Для населення та туристів висвітити:
- історію населених пунктів ОТГ;
 - цікаві історичні місця Вертіївської ОТГ;
 - готель;
 - заклади дозвілля, в т.ч. «Культурно-спортивний комплекс»;
 - можливості для відпочинку на природі;
 - тощо.
- ✓ Для співпраці з населенням та бізнес-середовищем:
- на сторінці оголошення розміщувати оголошення про проведення громадських обговорень;
 - у новинах розміщувати інформацію про проведення громадських обговорень з висновками та фото-звітом;
 - На сайті розміщувати фото описуваних об'єктів для кращого візуального сприйняття.

5.6. після розроблення генеральних планів, розмістити їх на сайті ОТГ з виділенням ділянок доступних для ведення бізнесу, можливості розміщення АЗС, розміщення промислових підприємств та ін., котрі будуть передбачені стратегією розвитку ОТГ.

5.7. Створити відокремлений фінансовий орган, котрий на відміну від фінансово-економічного відділу має повноцінні функції щодо планування, виконання та моніторингу бюджетного процесу.

5.8. З метою зростання відкритості влади рекомендуємо оприлюднити «Регламент ради Вертіївської сільської об'єднаної територіальної громади» та «Положення про виконавчий комітет Вертіївської сільської об'єднаної територіальної громади».

6. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ.

6.1. Розробити та затвердити «Положення про оренду земель».

6.2. Оприлюднювати додатки до прийнятих рішень сільської ради, в тому числі із затвердженими ставками місцевих податків.

6.2. Розробити та затвердити план рекультивації (відновлення) земель сільськогосподарського призначення у зв'язку з погіршенням якості угідь внаслідок негативного впливу, спричиненого діяльністю громадян, юридичних осіб.

6.4. Провести інвентаризацію власних земельних ресурсів.

6.7. Здавати в оренду наявні ставки, або залучати інвесторів для створення зон відпочинку.

6.8. Розробити матеріали для внутрішнього та зовнішнього використання, які швидко і легко ілюструють, як відбувається схвалення освоєння (розвиток) території та планування землекористування, а також приблизний план необхідного часу і витрат (наприклад, схема-алгоритм).

6.9. Встановити програмне забезпечення з метою ведення електронного обліку земель, у тому числі при участі в проектах міжнародних донорських.

6.10. Зробити окремий розділ сайту ОТГ присвячений можливостям оренди та продажу комунального майна ОТГ, з детальним описом та фотографіями приміщень.

6.11. Налагодити співпрацю з обласними агентствами нерухомості щодо можливості здачі в оренду чи продажу офісних, торгівельних та за наявності виробничих приміщень.

6.12. Оприлюднити текст «Програми управління комунальним майном об'єднаної територіальної громади Вертіївської сільської ради на 2017-2019 рр.».

На законодавчому рівні:

6.13. Розробити та затвердити Постанову КМУ щодо передачі Головним управлінням державного геокадастру права власності на землі, котрі передаються районами при створенні об'єднаних територіальних громад, з перевіркою КРУ щодо виконання постанови. РДА обов'язково мають передаватись:

- акти передачі земель;
- свідоцтва про право власності на землі;
- інвентаризаційні акти земельних ресурсів;
- договори оренди земель, підписані всіма контрагентами.

Також РДА обов'язково повинні передаватись наступні документи при передачі комунального майна:

- акт передачі комунального майна;
- свідоцтво про право власності на будівлю та землю під нею;
- акт інвентаризації комунального майна.

ОТГ не може виконувати будь-які ремонтні роботи в комунальних закладах без наявності свідоцтва про право власності на них. При відсутності свідоцтва про право власності проектно-кошторисною організацією надається відмова на розроблення проектів для проведення ремонтних робіт.

6.14. Оцінка процедур оформлення/одержання земельної ділянки.

Рекомендовано розробити та розмістити на офіційному сайті перелік документів та процедур необхідних для отримання земельної ділянки, що вивільнить час працівників відділу землекористування та пришвидшить проходження громадянами усіх необхідних процедур завдяки попередній підготовці ними необхідних документів.

6.15. Управління землями промислового значення. Рекомендується:

- провести інвентаризацію земель промислового призначення;
- визначити території придатні для промислового використання з нанесенням на карту для надання інформації потенційним інвесторам. Розроблену карту земель, придатних для промислового призначення, розмістити на сайті ОТГ, з метою продажу чи здачі в оренду;
- пов'язати інформацію на сайті про вільні земельні ділянки з он-лайн картами (GIS);

6.16. Управління підприємствами комунальної форми власності.

Рекомендується:

- проводити поглиблений аналіз діяльності комунальних підприємств з метою забезпечення економії коштів бюджету громади із з'ясуванням можливостей розвитку підприємств; звертаючи особливу увагу на нарахування заробітної плати та розрахунок собівартості надання комунальних послуг.
- з метою контролю діяльності комунальних підприємств створити наглядову раду відповідно до п. 7 ст. 78 Господарського кодексу України;

- проводити спільне планування діяльності комунальних підприємств на плановий рік, з метою забезпечення виходу підприємств на самоокупність;
- розглянути можливість збільшення плати за надання комунальних послуг;
- оприлюднити на сайті громади перелік інформації, котра підлягає обов'язковому оприлюдненню згідно п.8 ст. 78 Господарського кодексу України;
- розробити комплексну стратегію використання КП «Культурно-спортивний комплекс» з переходом на самоокупність КП. Розглянути можливість проведення змагань, котрі привернуть увагу до відвідування Вертіївської ОТГ жителів інших громад;
- провести аналіз собівартості надання послуг та прорахувати можливість зростання вартості послуг або розробити програму заохочення населення до відвідування закладу, що дозволить збільшити дохід за рахунок зростання кількості відвідувачів;
- подумати над розширенням платних послуг для КП «Альянс».

6.17. управління капіталовкладеннями об'єднаної територіальної громади.

Рекомендовано:

- першочергово вкладати кошти у проекти, котрі призведуть до економії коштів бюджету громади або допоможуть залучити додатковий дохід у бюджет. Вивільнені чи додатково одержані кошти від реалізації капітальних проектів вкладати у соціальні проекти;
- розробити інвестиційний паспорт громади з метою залучення потенційних інвесторів;
- розглянути можливість співпраці з бізнес-середовищем та проводити більш відкриту політику щодо залучення приватних інвестицій в проекти ОТГ, що створюватиме додаткові робочі місця на території громади та наповнюватиме її бюджет додатковими ресурсами.

РЕКОМЕНДОВАНО: незважаючи на віддаленість с. Вертіївка від сусідніх територіальних громад, подумати над спільними проектами, котрі можна реалізувати. Це можуть бути спільні проекти у сфері культури, туризму тощо.

7. Енергоефективність.

7.1. розробити та оприлюднити комплексну «Програму енергоефективності» та «План дій сталого енергетичного розвитку на 25-30 років».

7.2. Провести енергоаудит приміщень соціальних закладів, з метою визначення найбільш проблемних місць із втратою тепла, на котрі потрібно першочергово звернути увагу. Як показує досвід відвіданих громад, котрі провели анаргоаудит, часто найбільші втрати тепла пов'язані з наявністю саме старих або не достатньо якісних метало-пластикових вікон та дверей, заміну яких провести економніше, ніж проводити додаткове утеплення стін приміщень.

7.3. За результатами енергоаудиту провести ліквідацію найбільших джерел втрат тепла, що дозволить зекономити кошти громади за рахунок першочергового цільового спрямування ресурсів саме на визначені фахівцями енергозберігаючі роботи, без проведення робіт, котрі мало впливають на втрати тепла.

8. Організація закупівель

8.1. Направляти на навчання членів тендерного комітету, хоча б один раз на рік;

8.2. Здійснювати планування закупівель з урахуванням потреб, визначених в бюджетних запитах та фінансових можливостей (план асигнувань). Це дасть

можливість при плануванні згрупувати види товарів та послуг, в яких є потреба, для проведення відкритих торгів в результаті чого буде залучено більш широке коло потенційних постачальників товарів (послуг), що сприятиме економії бюджетних коштів.

8.3. Дотримуватися регламенту при затвердженні плану закупівель і додатків до нього (спочатку затверджується план і лише потім додатки до нього).

8.4. Аналіз закупівель головних розпорядників Вертіївської сільської ради згідно даних розміщених на порталі Prozorro (станом на 06.12.2018р.). Рекомендовано:

- планувати закупівелі з кореляцією потреби (бюджетний запит) та планових показників (план асигнувань), що надасть можливість при плануванні згуртувати товари та послуги для відкритих торгів залучення більш широкого кола постачальників з метою отримання економії бюджетних коштів;
- розміщувати на офіційному сайті ОТГ відкриту інформацію про планування та проведення процедур закупівель;
- відслідкувати тренди цін на товари, роботи та послуги протягом року та враховувати їх зміни при плануванні закупівель;
- використовувати інструменти DOZORO, зокрема «Професійний модуль аналітики», котрий дає можливість створювати свої власні показники і об'єкти (діаграми, таблиці, графіки). Це дозволяє налаштувати аналітику під специфічні потреби кожного користувача.

На законодавчому рівні:

Надати можливість співпраці з сусідніми громадами щодо проведення спільних тендерів на закупівлю товарів, робіт, послуг. Великим постачальникам цікаво працювати на великих територіях по укрупнених чи спільних договорах.